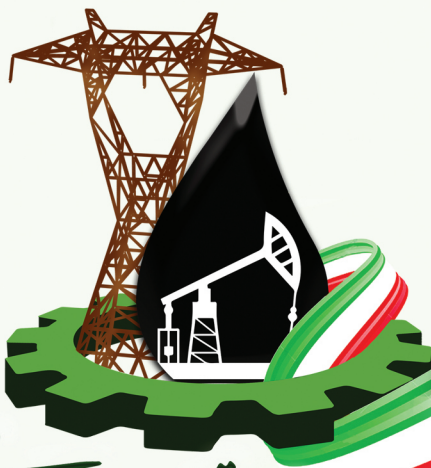

ویژه نامه پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی
تهیه شده در مرکز سیاست پژوهی اقتصاد مقاومتی
بهمن ماه ۱۳۹۷ - نسخه دوم

مرکز سیاست پژوهی اقتصاد مقاومتی

پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

5th Annual Conference on
Moqavemati Economy

انرژی؛ پیشران اقتصاد ایران

گزارشی از سخنرانی ها ، نشست های همایش و مقالات برگزیده

بِسْمِ اللَّهِ
الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ویژه نامه پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

نسخه دوم

صاحب امتیاز: مرکز سیاست پژوهی اقتصاد مقاومتی

مدیر مسئول: محمد مهدی یزدانی

سر دبیر: محمد غیائی

صفحه آرا: سید ناصر کشاورز

طرح جلد: میثم لطیفی

بهمن ماه ۱۳۹۷

مرکز سیاست پژوهی اقتصاد مقاومتی نهادی است که مأموریت آن «مدیریت و توسعه سیاست پژوهی در حوزه اقتصاد مقاومتی» است.

برگزاری همایش‌های سالانه اقتصاد مقاومتی و نشست‌ها و رویدادهای کارشناسی، طرح چالش‌ها و ارائه راهکارهای سیاستی مبتنی بر الگوی اقتصاد مقاومتی، برگزاری کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی سیاست پژوهی در اقتصاد مقاومتی، حمایت و جهت دهی پایان‌نامه‌های دانشگاهی و پژوهش‌های دستگامی به سمت الگوی اقتصاد مقاومتی، انتشار نشریات تخصصی در موضوعات اولویت‌دار اقتصاد کشور و گردآوری کتب، مقالات علمی و سیاستی، گزارش‌های کارشناسی و پایان‌نامه‌های دانشگاهی در حوزه اقتصاد مقاومتی در بانک جامع متون علمی اقتصاد مقاومتی، از جمله فعالیت‌هایی است که این مرکز در راستای مأموریت خود انجام می‌دهد.

علاقه‌مندان می‌توانند از طریق شماره تماس ۷۷۲۴۰۵۸۸ یا سایت pmecenter.ir با مرکز سیاست پژوهی اقتصاد مقاومتی در ارتباط باشند.

همایش سالانه اقتصاد مقاومتی هر ساله در ۲۹ بهمن ماه و در سالروز تصویب سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی برگزار می‌شود و طی آن، زمینه برای رصد و پایش اقتصاد مقاومتی در کشور، تقویت پایه‌های علمی و پژوهشی اقتصاد مقاومتی و ارائه پیشنهادهای عملیاتی برای تحقق اقتصاد مقاومتی با حضور همه فعالان این حوزه فراهم می‌گردد.

این همایش سالانه که در حال حاضر معتبرترین رویداد اقتصاد مقاومتی در کشور است، توسط شبکه تحلیلگران اقتصاد مقاومتی با همکاری دیگر نهادها برگزار می‌شود. دبیرخانه این همایش نیز در مرکز سیاست پژوهی اقتصاد مقاومتی قرار دارد.

رویکرد این همایش‌های سالانه سیاست‌پژوهی و عملیات‌پژوهی است و هر سال یک موضوع محوری را مدنظر قرار می‌دهد تا راهکارهای لازم در آن حوزه را با رویکرد مقاوم سازی اقتصاد طرح و بررسی نماید.

پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی با موضوع «انرژی؛ پیشران اقتصاد ایران» برگزار شد و ویژه نامه حاضر مشتمل بر تاریخچه اقتصاد مقاومتی و همایش‌ها، گفتگو با کمیته علمی همایش و سایر صاحب نظران حوزه انرژی، گزارش پیش نشست‌های همایش، چکیده مقالات تایید شده، سخنرانی‌ها و نشست‌های همایش و تقدیر از مقالات برتر، در این راستا تهیه شده است.

مرکز سیاست پژوهی اقتصاد مقاومتی

بهمن ماه ۱۳۹۷

فصل اول

تاریخچه اقتصاد مقاومتی و همایش‌ها

بخش اول

۱۰.....تاریخچه اقتصاد مقاومتی

بخش دوم

۲۲.....تاریخچه همایش‌های سالانه اقتصاد مقاومتی

فصل دوم

گفتگوها

۳۴.....دکتر عباس ملکی

۳۵.....دکتر محمودرضا حقی‌فام

۳۶.....دکتر سیروس وطن‌خواه

۳۷.....مهندس محمدرضا محمدخانی

۳۸.....مهندس نصرت‌اله سیفی

۳۹.....دکتر محمدصادق کریمی

۴۰.....مهندس رضا خیامیان

۴۱.....مهندس پیام باقری

۴۲.....مهندس اکبر افشار

۴۳.....مهندس پرویز غیاث‌الدین

۴۴.....دکتر امیر دودایی‌نژاد

فصل سوم

پیش‌نشست‌های همایش

۴۶.....نشست بررسی موانع پیش‌روی توسعه صادرات و ترانزیت گاز در کشور

۵۳.....نشست بررسی چالش‌های اقتصاد صنعت برق

۶۰.....نشست بررسی مقدمات و الزامات ایجاد نهاد تنظیم‌گر بخش انرژی در ایران

۶۴.....نشست بررسی مشکلات صنعت پالایش نفت در ایران و ارائه پیشنهادهای سیاستی

۷۲.....نشست بررسی ظرفیت بازار سرمایه در تامین مالی مردمی پروژه‌های کلان صنعت انرژی

فصل چهارم

چکیده مقالات

- ۸۴..... چالش‌های نظام تنظیم‌گری بخش انرژی ایران و ارائه راهکارهای سیاستی
- ۸۶..... ارائه ابزارهای سیاستی برای رگولاتوری صنعت پالایش نفت ایران
- ۸۸..... تبیین وضعیت فعلی حکمرانی انرژی ایران و ارائه راهکارهای سیاستی
- ۸۹..... دیپلماسی انرژی و منافع ملی
- ۹۰..... بررسی پتانسیل‌های ایران در ترانزیت گاز بین کشورهای همسایه
- ۹۱..... ارائه مدل مطلوب شکل‌دهی به بازار برق منطقه‌ای کشورهای عضو اکتو
- ۹۲..... راهکارهای بهینه‌سازی مصرف برق در بخش خانگی از منظر اقتصاد رفتاری
- ۹۴..... راهکار افزایش بهره‌وری در صنعت برق با استفاده از نظریه انتخاب عمومی
- ۹۵..... دلایل ناکامی در تحقق برنامه‌های اقتصاد مقاومتی برای کاهش شدت انرژی
- ۹۶..... بررسی مدل‌های مختلف قیمت‌گذاری بنزین و انتخاب مدل مطلوب
- ۹۸..... استراتژی‌تأمین مالی پروژه‌های صنعت نفت در شرایط تحریم با ابزار SWOT
- ۱۰۰..... شاخص اندازه‌گیری «عمق ساخت داخل»؛ زیرساخت حمایت از توان داخل
- ۱۰۲..... حل مشکل تاخیر در پرداخت مطالبات پیمانکاران
- ۱۰۴..... بررسی و ارائه راهکار تأمین مالی پروژه‌های توسعه و نگهداشت تولید صنعت نفت
- ۱۰۵..... غفلت از ابعاد اقتصادی موافقت‌نامه پاریس در کشور

فصل پنجم

سخنرانی‌ها و نشست‌های همایش

- ۱۰۸..... دکتر محمدصادق کریمی
- ۱۱۰..... دکتر پرویز داوودی
- ۱۱۴..... دکتر سپروس وطن‌خواه
- ۱۱۷..... دکتر رحیم زارع
- ۱۲۱..... نشست بررسی ظرفیت‌های کشور در توسعه تجارت منطقه‌ای گاز
- ۱۲۶..... نشست تفکیک وظایف حاکمیتی و غیرحاکمیتی در صنعت برق
- ۱۳۰..... نشست تأمین مالی مردمی پروژه‌های کلان بخش انرژی از طریق صندوق پروژه
- ۱۳۴..... نشست ضرورت توسعه پتروپالایشگاه‌ها در کشور
- ۱۳۸..... نشست بررسی چالش‌های ایجاد نهاد تنظیم‌گر بخش انرژی
- ۱۴۱..... تقدیر از مقالات برتر پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

مجموعه عکس‌های همایش

فصل اول

تاریخچه اقتصاد مقاومتی و همایش‌ها

در این فصل تاریخچه اقتصاد مقاومتی و همایش‌های سالانه مرور شده است.

بخش اول

تاریخچه اقتصاد مقاومتی

در همه کشورهای جهان، یکی از اقدامات مهم رهبران برای جهت دهی به ارکان مختلف اعم از مسئولین، سیاستگذاران، کارشناسان، دانشگاهیان، فعالان اقتصادی و عموم مردم برای حرکت در راستای منافع ملی، طرح یک گفتمان و ترسیم یک چشم انداز است. این مهم گاه در قالب یک کلیدواژه، گاه در قالب یک اقدام ملی و گاه در قالب نهادسازی اتفاق می‌افتد.

گفتمان اقتصاد مقاومتی نیز در کشور به منظور جهت دهی به تمام ارکان نظام جمهوری اسلامی ایران برای حرکت در مسیر مقاوم سازی اقتصاد مطرح گردید و همانطور که رهبر معظم انقلاب آیت‌الله خامنه‌ای بیان فرمودند، چنین رویکردی در جهان نیز مسبوق به سابقه بوده است.

در واقع اقتصاد مقاومتی مطرح شد تا مهمترین نیاز کشور در حال و آینده یعنی ایجاد یک اقتصاد مقاوم، قدرتمند و پیشرو، با توان دوچندان نسبت به گذشته دنبال شود؛ هدفی که بدون حضور همه ارکان نظام از مسئولین دست اندرکار گرفته تا عموم مردم، محقق نخواهد گردید.

نیاز جمهوری اسلامی ایران به چنین اقتصادی، تنها متوجه شرایط تحریم نبوده و برای پیشرفت و تقویت کشور از بعد اقتصادی، تحقق آن در هر شرایطی ضروری و از اولویت‌های اصلی است.

در ادامه به تاریخچه طرح گفتمان اقتصاد مقاومتی در کشور پرداخته خواهد شد.

طرح کلیدواژه اقتصاد مقاومتی برای اولین بار

رهبر معظم انقلاب در دیداری که در شهریورماه سال ۱۳۸۹ با جمعی از کارآفرینان داشتند، برای اولین بار کلیدواژه اقتصاد مقاومتی را مطرح نمودند. ایشان در این دیدار فرمودند:

«از نظر نظام سلطه، گناه بزرگ ملت ایران این است که خودش را از زیر بار سلطه آزاد کرده؛ می‌خواهند مجازات کنند به خاطر این گناه، که چرا خودت را از زیر بار سلطه، ای ملت! آزاد کرده‌ای. این ملت راه را پیدا کرده. اصلاً محاسباتشان اشتباه است؛ نمی‌فهمند چه کار باید بکنند و چه کار دارند می‌کنند. خوب، اما فشار می‌آورند؛ فشار اقتصادی از راه تحریم‌ها. ما باید یک اقتصاد مقاومتی واقعی در کشور به وجود بیاوریم. امروز کارآفرینی معنایش این است.»

فعالیت دانشجویان، اساتید و مسئولان کشور در حوزه اقتصاد مقاومتی

در پی طرح این موضوع از سوی رهبر انقلاب و همزمان با تشدید تحریم‌های نفتی، بانکی و تجاری غرب علیه جمهوری اسلامی ایران، جمعی از دانشجویان دغدغه مند در مقاطع کارشناسی، ارشد و دکتری در رشته‌های اقتصاد، مدیریت و سیاستگذاری، با همکاری تعدادی از اساتید و مسئولان خدوم کشور، همت خود را روی مطالعه پیرامون الگوی بومی اقتصاد جهت ارائه راهکارهایی به منظور مقاوم سازی آن گذاشتند.

نتایج این مطالعات، پژوهش‌ها و پیگیری‌ها، در دیداری که رهبر انقلاب در مردادماه سال ۱۳۹۰ با تشکل‌های دانشجویی داشتند، خدمت ایشان ارائه شد.

آیت‌الله خامنه‌ای با اشاره به این فعالیت‌های دانشجویان، این حرکت را مفید و موثر دانستند و دانشجویان را به انجام چنین کارهایی تشویق نمودند:

«یکی از دوستان اطلاع دادند که یک ستاد دانشجویی برای تحقیق در اقتصاد مقاومتی تشکیل شده. کار بسیار جالبی است. اینجور کارهای عمیق، همان چیزی است که کشور

به آن احتیاج دارد. شما باید فکر کنید، مطالعه کنید، تحقیق کنید. این تحقیق‌ها اگر به درد آن دستگاه مسئول هم نخورد یا به کار او نیاید یا نپسندد، قطعاً به کار شما می‌آید و به درد شما می‌خورد. این، کار بسیار جالبی است.»

برگزاری اولین همایش اقتصاد مقاومتی در کشور

عنایت و توجه رهبر انقلاب به این حرکت، شور و انگیزه‌ی مضاعفی جهت ادامه فعالیت‌ها در کار ایجاد کرد و دانشجویان دانشگاه‌های مختلف، حول محور اقتصاد مقاومتی تلاش‌های خود را برای مطالعه، پژوهش و مطالبه در این زمینه بیشتر نمودند. در پی این تلاش‌ها، جمع دانشجویی مذکور با همکاری دانشکده مهندسی پیشرفت دانشگاه علم و صنعت ایران در اردیبهشت ماه سال ۱۳۹۱، اولین همایش اقتصاد مقاومتی را در کشور برگزار کرد. در این همایش آقایان دکتر سعید جلیلی مسئول وقت تیم مذاکره کننده هسته‌ای، دکتر مسعود درخشان استاد دانشگاه علامه طباطبایی، دکتر غضنفری وزیر وقت صنعت، معدن و تجارت و دکتر محسن رضایی دبیر مجمع تشخیص مصلحت نظام سخنرانی نمودند.

همچنین در این همایش، نتایج مطالعات، تحقیقات و پیگیری‌های گروه‌های دانشجویی فعال

در موضوع اقتصاد مقاومتی، در قالب مقالاتی با موضوعات نظام بانکی، مسکن، صنعت، تجارت، ارز، تولید، نفت و انرژی و ... ارائه گردید و پس از آن نیز مورد پیگیری قرار گرفت.

بازتاب همایش در رسانه‌های داخلی و خارجی

تقارن اولین همایش اقتصاد مقاومتی با مذاکرات هسته‌ای و حضور مسئولان وقت کشور در آن، بازتاب بسیار گسترده‌ای در رسانه‌ها داشت؛ به طوری که تا چند روز تمام رسانه‌های داخلی و خارجی به پوشش اخبار این همایش و تحلیل آن می‌پرداختند.

قسمت‌های مهمی از همایش به صورت زنده از شبکه خبر و پرس‌تی‌وی پخش شد. بعد از همایش نیز در بخش‌های مختلف خبری صداوسیما، گزارش برگزاری آن انتشار یافت.

برخی از خبرگزاری‌های خارجی از جمله رسانه‌ی دولتی انگلیس (بی‌بی‌سی) نیز به بازتاب و ارائه تحلیل‌های خود از برگزاری این همایش پرداختند و این اقدام جمهوری اسلامی ایران که همزمان با مذاکرات هسته‌ای و تشدید تحریم‌ها بود، راه اقدامی هوشمندانه در جهت تقویت اقتصاد برای مقابله با غرب توصیف کردند.

ایران به چه کسی علامت می‌دهد؟

کاوه امیدوار

به روز شده: 17:02 گریبونچ - 20 مه 2012 - 31 اردیبهشت 1391

برگزاری همایش اقتصاد مقاومتی این پرسش را پیش آورده که جمهوری اسلامی با برگزاری این همایش چه هدفی را دنبال می‌کند.

چند روز مانده به برگزاری نشست گروه پنج به علاوه یک در بغداد، ایران در حالی یک همایش اقتصادی با عنوان اقتصاد مقاومتی برگزار کرده که برخی مقامات ایرانی برداشتن تحریم‌ها را به عنوان شرط اول مذاکرات هسته‌ای بغداد مطرح کرده‌اند.

در همایش اقتصاد مقاومتی برخی اعضای شورای عالی امنیت ملی نظیر سعید جلیلی دبیر این شورا حضور پررنگی داشتند و آقای جلیلی به عنوان مذاکره کننده

جریان سازی گفتمان اقتصاد مقاومتی در سطح کشور

پس از برگزاری اولین همایش اقتصاد مقاومتی و بازتاب رسانه‌ای گسترده‌ی آن و همچنین ارائه گزارشی از خروجی‌های همایش خدمت رهبر معظم انقلاب، موجی در زمینه‌ی اقتصاد مقاومتی در کشور به راه افتاد.

آیت‌الله خامنه‌ای نیز در دیدارهایی که پس از آن همایش با مسئولان نظام و فعالان اقتصادی و صنعتی و دانشجویان داشتند، ضمن تبیین ابعاد اقتصاد مقاومتی، تلاش برای پیاده‌سازی سیاست‌های مرتبط با آن را به طور جدی از ایشان مطالبه نمودند؛ برای مثال ایشان در ۳ مردادماه ۱۳۹۱ در دیدار با کارگزاران نظام فرمودند:

«ما چند سال پیش «اقتصاد مقاومتی» را مطرح کردیم. همه‌ی کسانی که ناظر مسائل گوناگون بودند، می‌توانستند حدس بزنند که هدف دشمن، فشار اقتصادی بر کشور است ... مسئله‌ی اقتصاد مهم است؛ اقتصاد مقاومتی مهم است. البته اقتصاد مقاومتی الزاماتی دارد. مردمی کردن اقتصاد، جزو الزامات اقتصاد مقاومتی است ... به نظر ما طرح‌های «اقتصاد مقاومتی» جواب می‌دهد. همین مسئله‌ی سهمیه‌بندی بنزین که اشاره کردند، جواب داد ... مسئله‌ی مدیریت مصرف، یکی از ارکان اقتصاد مقاومتی است؛ یعنی مصرف متعادل و پرهیز از اسراف و تبذیر. هم دستگاه‌های دولتی، هم دستگاه‌های غیر دولتی، هم آحاد مردم و خانواده‌ها باید به این مسئله توجه کنند؛ که این واقعاً جهاد است. امروز پرهیز از اسراف و ملاحظه‌ی تعادل در مصرف، بلاشک در مقابل دشمن یک حرکت جهادی است؛ انسان می‌تواند ادعا کند که این اجر جهاد فی سبیل‌الله را دارد. یک بُعد دیگر این مسئله‌ی تعادل در مصرف و مدیریت مصرف این است که ما از تولید داخلی استفاده کنیم ... کاهش وابستگی به نفت یکی دیگر از الزامات اقتصاد مقاومتی است.»

همچنین رهبر انقلاب در دیدار با جمعی از پژوهشگران و مسئولان شرکت‌های دانش

بنیان در تاریخ ۸ مردادماه سال ۱۳۹۱ فرمودند:

«ما باید هر کدام نقش خودمان را بشناسیم و آن را ایفا کنیم. یکی از بخش‌های ما، اقتصاد است و خاصیت اقتصاد در یک چنین شرائطی، اقتصاد مقاومتی است؛ یعنی اقتصادی که همراه باشد با مقاومت در مقابل کارشکنی دشمن، خبثت دشمن؛ دشمنانی که ما داریم. به نظر من یکی از بخش‌های مهمی که می‌تواند این اقتصاد مقاومتی را پایدار کند، همین کار شماست؛ همین شرکت‌های دانش‌بنیان است؛ این یکی از بهترین مظاهر و یکی از مؤثرترین مؤلفه‌های اقتصاد مقاومتی است؛ این را باید دنبال کرد ... هم دانشگاه‌ها، هم دستگاه‌های دولتی، هم آحاد مردمی که خوشبختانه توانائی و استعداد این کار را دارند، چه از لحاظ علمی، چه از لحاظ توانائی‌های مالی، باید تلاش کنند مسؤلیت زمان خود و مقطع تاریخی حساس خود را بشناسند و به آن عمل کنند. این که ما عرض کردیم «اقتصاد مقاومتی»، این یک شعار نیست؛ این یک واقعیت است.»

ایشان در دیداری دیگر با دانشجویان در تاریخ ۱۶ مردادماه ۱۳۹۱ فرمودند:

«اقتصاد مقاومتی یعنی آن اقتصادی که به یک ملت امکان می‌دهد و اجازه می‌دهد که حتی در شرائط فشار هم رشد و شکوفائی خودشان را داشته باشند. این یک فکر است، یک مطالبه‌ی عمومی است. شما دانشجو هستید، استاد هستید، اقتصاددان هستید؛ بسیار خوب، با زبان دانشگاهی، همین ایده‌ی اقتصاد مقاومتی را تبیین کنید؛ حدودش را مشخص کنید؛ یعنی آن اقتصادی که در شرائط فشار، در شرائط تحریم، در شرائط دشمنی‌ها و خصومت‌های شدید می‌تواند تضمین‌کننده‌ی رشد و شکوفائی یک کشور باشد.»

ابلاغ سیاست‌های کلان اقتصاد مقاومتی

بعد از گفتمان سازی اقتصاد مقاومتی در سطح کشور، در ۲۹ بهمن ماه سال ۱۳۹۲،

رهبر انقلاب سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی را در ۲۴ ماده پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام تهیه و به رؤسای قوای سه گانه و رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام ابلاغ نمودند.

ایشان در جریان ابلاغ این سیاست‌ها فرمودند:

«ایران اسلامی با استعدادهای سرشار معنوی و مادی و ذخائر و منابع غنی و متنوع و زیرساخت‌های گسترده و مهم‌تر از همه، برخورداری از نیروی انسانی متعهد و کارآمد و دارای عزم راسخ برای پیشرفت، اگر از الگوی اقتصادی بومی و علمی برآمده از فرهنگ انقلابی و اسلامی که همان اقتصاد مقاومتی است، پیروی کند نه تنها بر همه مشکلات اقتصادی فائق می‌آید و دشمن را که با تحمیل یک جنگ اقتصادی تمام عیار در برابر این ملت بزرگ صف‌آرایی کرده، به شکست و عقب‌نشینی وا می‌دارد، بلکه خواهد توانست در جهانی که مخاطرات و بی‌اطمینانی‌های ناشی از تحولات خارج از اختیار، مانند بحران‌های مالی، اقتصادی، سیاسی و ... در آن رو به افزایش است، با حفظ دستاوردهای کشور در زمینه‌های مختلف و تداوم پیشرفت و تحقق آرمان‌ها و اصول قانون اساسی و سند چشم‌انداز بیست ساله، اقتصاد متکی به دانش و فناوری، عدالت بنیان، درون‌زا و برون‌گرا، پویا و پیشرو را محقق سازد و الگوئی الهام‌بخش از نظام اقتصادی اسلام را عینیت بخشد. اکنون با مذاقه لازم و پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام، سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی که در ادامه و تکمیل سیاست‌های گذشته، خصوصاً سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و با چنین نگاهی تدوین شده و راهبرد حرکت صحیح اقتصاد کشور به سوی این اهداف عالی است، ابلاغ می‌گردد. لازم است قوای کشور بی‌درنگ و با زمان‌بندی مشخص، اقدام به اجرای آن کنند و با تهیه قوانین و مقررات لازم و تدوین نقشه راه برای عرصه‌های مختلف، زمینه و فرصت مناسب برای نقش‌آفرینی مردم و همه فعالان اقتصادی را در این جهاد مقدس فراهم آورند تا به فضل الهی حماسه اقتصادی ملت بزرگ ایران نیز همچون حماسه سیاسی در برابر چشم

جهانیان رخ نماید. از خداوند متعال توفیق همگان را در این امر مهم خواستارم.»

تشکیل ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی

ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی در ۲۹ شهریور ماه سال ۱۳۹۴ تشکیل شد. این ستاد پس از مطالبه رهبر انقلاب در جلسه هیئت دولت به تاریخ ۴ شهریور ۱۳۹۴ شکل گرفت.

در ابتدا نام این ستاد «ستاد راهبری و مدیریت اقتصاد مقاومتی» بود؛ اما در ادامه به دلیل اینکه رهبر انقلاب وظیفه اصلی آن را «فرماندهی اقتصاد» عنوان نمودند، به «ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی» تغییر نام داد و موظف به پیگیری اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی شد.

بر اساس فرموده‌های رهبر انقلاب و ماموریت‌های محوله توسط ایشان به ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی، «فرماندهی اقتصاد از فکر تا عمل»، «انجام کارهای فوق العاده اقتصادی» و «پایش‌گری و نظارت بر اقدامات دستگاه‌ها» ۳ ماموریت مهم این ستاد است.

نامگذاری سال ۱۳۹۵ به نام «اقتصاد مقاومتی، اقدام و عمل»

رهبر انقلاب آیت‌الله خامنه‌ای به منظور انجام اقدامات سریع و ریشه‌ای در کشور برای تحقق اقتصاد مقاومتی و سیاست‌های کلی آن، به طوری که نتایج آن در عمل دیده شود و مردم آن را حس کنند، سال ۱۳۹۵ را به نام «اقتصاد مقاومتی، اقدام و عمل» نامگذاری و از دستگاه‌ها و مسئولان حرکت گسترده در این زمینه را مطالبه نمودند.

ایشان در بخشی از پیام نوروزی خود در این زمینه فرمودند:

«امیدهایی وجود دارد برای سال ۹۵. انسان به مجموعه‌ی اوضاع که نگاه می‌کند، امیدهایی را مشاهده می‌کند. البته برای تحقق این امیدها باید تلاش کرد، باید کار شبانه‌روزی کرد و باید بی‌وقفه سعی و کوشش کرد. اصل قضیه این است که ملت ایران باید بتواند کاری بکند که خود را در مقابل تهدیدهای دشمنان و دشمنی‌های آنها، از آسیب‌پذیری خارج کند. ما باید کاری کنیم که در مقابل تهدید دشمنان، آسیب‌پذیر نباشیم. آسیب‌پذیری را به صفر برسانیم. به گمان من مسئله‌ی اقتصاد در اولویت اول است. یعنی وقتی انسان نگاه می‌کند، در میان مسائل اولویت‌دار، از همه فوری‌تر و نزدیک‌تر، مسئله‌ی اقتصاد است. اگر به توفیق الهی، هم ملت و هم دولت و مسئولان گوناگون، بتوانند در مسئله‌ی اقتصاد کارهای درست و بجا و متقن را انجام دهند، امید این هست که در مسائل دیگر، مثل مسائل اجتماعی، مثل آسیب‌های اجتماعی، مثل مسائل اخلاقی، مثل مسائل فرهنگی هم تأثیرگذار باشند. در مسئله‌ی اقتصاد، آن چیزی که مهم است و اصل است، مسئله‌ی تولید داخلی است؛ مسئله‌ی ایجاد اشتغال و رفع بیکاری است؛ مسئله‌ی تحرک و رونق اقتصادی و مقابله‌ی با رکود است؛ اینها مسائل مبتلابه مردم است؛ اینها چیزهایی است که مردم آنها را حس می‌کنند و مطالبه می‌کنند؛ و آمارها و اظهارات خود مسئولین هم نشان می‌دهد که این مطالبات مردم و این خواسته‌های مردم بجا و به‌مورد است. اگر ما بخواهیم مشکل رکود را حل کنیم، مشکل تولید داخلی را حل کنیم، بخواهیم مسئله‌ی بیکاری را حل کنیم، بخواهیم گرانی را مهار کنیم، علاج همه‌ی اینها در مجموعه‌ی مقاومت اقتصادی و اقتصاد

مقاومتی گنجانده شده است. اقتصاد مقاومتی شامل همه‌ی اینها است. می‌شود با اقتصاد مقاومتی به جنگ بیکاری رفت؛ می‌شود به جنگ رکود رفت؛ می‌شود گرانی را مهار کرد؛ می‌شود در مقابل تهدیدهای دشمنان ایستادگی کرد؛ می‌شود فرصت‌های بسیاری را برای کشور ایجاد کرد و از فرصت‌ها استفاده کرد؛ شرطش این است که برای اقتصاد مقاومتی کار و تلاش انجام بگیرد. گزارشی که برادران ما در دولت به من دادند، نشان می‌دهد که کارهای وسیعی کرده‌اند؛ منتها این کارها کارهای مقدماتی است؛ کارهایی است در زمینه‌ی بخشنامه‌ها و دستورها به دستگاه‌های مختلف؛ اینها کارهای مقدماتی است؛ اما آنچه که لازم است ادامه پیدا کند، عبارت است از اقدام کردن و عمل کردن و روی زمین، محصول کار را به مردم نشان دادن؛ این آن چیزی است که وظیفه‌ی ما است؛ که من ان‌شاءالله در سخنرانی شرحش را به آحاد ملت عزیزمان عرض خواهم کرد. بنابراین آنچه که من به عنوان شعار امسال انتخاب می‌کنم، عبارت است از «اقتصاد مقاومتی؛ اقدام و عمل». این، راه و جاده‌ی مستقیم و روشنی است به سمت آن چیزی که به آن احتیاج داریم. البته توقع نداریم که این اقدام و عمل، در ظرف یک سال همه‌ی مشکلات را حل کند؛ اما مطمئنیم که اگر چنانچه اقدام و عمل به صورت برنامه‌ریزی شده و درست انجام بگیرد، ما در پایان این سال آثار و نشانه‌های آن را مشاهده خواهیم کرد. از همه‌ی کسانی که در این راه تلاش کردند و تلاش میکنند، تشکر می‌کنم.»

پس از این پیام نوروزی، رهبر انقلاب در سخنرانی خود در حرم مطهر امام رضا علیه السلام همزمان با آغاز سال جدید، ۱۰ اقدام عملی در اقتصاد مقاومتی را به دولت جهت اجرا پیشنهاد نمودند.

تشکیل کمیته اقتصاد مقاومتی در مجلس شورای اسلامی

در مجلس دهم، کمیته اقتصاد مقاومتی ذیل کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی در مهرماه ۱۳۹۵ شکل گرفت تا قوه مقننه نیز در این زمینه وارد عمل شود. بررسی دقیق و کارشناسی طرح‌ها، لوایح و موضوعات مرتبط با اقتصاد مقاومتی و ارائه نظرات مرتبط

به کمیسیون اقتصادی، از جمله اهداف این کمیته بوده است.

در حال حاضر این کمیته به صورت مستمر با حضور نمایندگان مرتبط و مسئولین و کارشناسان تشکیل جلسه می‌دهد و مباحث مرتبط با اقتصاد مقاومتی طی آن طرح و پیگیری می‌شود.

پیگیری پیمان‌های پولی دوجانبه و تجارت دوجانبه، تامین مالی قراردادهای کلان نفتی از طریق بورس و با سرمایه‌های داخلی، تولید غذا بدون آب، بهبود حمایت‌های کارآمد از بخش کشاورزی از جمله خرید تضمینی، کمک به بهبود عملکرد ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی، شفافیت در نظام بانکی و استقلال بانک مرکزی از شبکه بانکی، اصلاح نحوه تعرفه گذاری انرژی، حمایت از لوکوموتیوهای اقتصادی و بهبود فضای کسب و کار، بهبود وضعیت مسکن در کشور و اصلاح و بازطراحی پروژه‌های عمرانی و تامین مالی آنها بدون بودجه دولت از مباحث مهمی است که در کمیته اقتصاد مقاومتی در دستور پیگیری قرار دارد.

نامگذاری سال ۱۳۹۶ به نام «اقتصاد مقاومتی، تولید - اشتغال»

رهبر انقلاب در ادامه فعالیت‌های صورت گرفته در راستای اقتصاد مقاومتی، سال ۱۳۹۶

را به نام «اقتصاد مقاومتی، تولید - اشتغال» نامگذاری و از دستگاه‌ها و مسئولان خواستند نتایج فعالیت در این حوزه را در پایان سال به مردم اطلاع دهند.

ایشان در بخشی از پیام نوروزی خود در این زمینه فرمودند:

«من در سال «اقدام و عمل» - که سال ۹۵ بود - از مسئولین محترم خواستم که ستادی برای اقدام و عمل تشکیل بدهند و تشکیل دادند؛ کارهای خوبی هم خوشبختانه انجام گرفت که گزارش آن را به ما دادند؛ لکن آنچه انجام گرفته است، با آنچه مورد انتظار مردم و مورد انتظار ما است، فاصله‌ی زیادی دارد... اقتصاد مقاومتی یک مجموعه است؛ این مجموعه اگر فقط در زیر نام اقتصاد مقاومتی مورد توجه قرار بگیرد، ممکن است چندان منشأ اثر نباشد؛ من علاج را در این میبینم که این مجموعه را به نقاط مهم تقسیم کنیم و برای هر نقطه‌ی کلیدی و مهمی یک فصلی از زمان را قرار بدهیم، و از مسئولین و افراد شاخص و از آحاد مردم بخواهیم که همه‌ی همت خود را بر روی آن نقاط کلیدی متمرکز کنند؛ به نظر من علاج در این است که این نقطه‌ی کلیدی را امسال درست شناسایی کنیم. به اعتقاد من این نقطه‌ی کلیدی عبارت است از تولید، تولید داخلی؛ و اشتغال و عمدتاً اشتغال جوانان؛ اینها آن نقاط کلیدی اصلی است. اگر ما توانستیم روی این دو نقطه متمرکز بشویم و کارها را بر این اساس برنامه‌ریزی و دسته‌بندی بکنیم، تصور این است که کار به‌میزان زیادی جلو خواهد رفت و موفقیت‌های چشمگیر و محسوسی پیش خواهد آمد. من در سخنرانی ان‌شاءالله خصوصیات را که بر این دو نقطه‌ی کلیدی و اساسی مترتب است توضیح خواهم داد؛ لذا من شعار امسال را «اقتصاد مقاومتی: تولید - اشتغال» قرار می‌دهم؛ یعنی اقتصاد مقاومتی عنوان کلی است، بعد تولید و اشتغال؛ این مجموع نقاطی است که بایستی همه بر روی آن متمرکز بشوند. مطالبه‌ی من و مطالبه‌ی مردم از مسئولین عزیز و محترم این است که بر روی این دو نقطه متمرکز بشوند و کارها را با برنامه‌ریزی انجام بدهند و ان‌شاءالله در پایان سال نتایج آن را بتوانند به مردم گزارش کنند.»

بخش دوم

تاریخچه همایش‌های سالانه اقتصاد مقاومتی

همایش سالانه اقتصاد مقاومتی هر ساله در ۲۹ بهمن ماه و در سالروز تصویب سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی برگزار می‌شود و طی آن، زمینه برای رصد و پایش اقتصاد مقاومتی در کشور، تقویت پایه‌های علمی و پژوهشی اقتصاد مقاومتی و ارائه پیشنهادهای عملیاتی برای تحقق اقتصاد مقاومتی با حضور همه فعالان این حوزه فراهم می‌گردد.

این همایش سالانه که در حال حاضر معتبرترین رویداد اقتصاد مقاومتی در کشور است، توسط شبکه تحلیلگران اقتصاد مقاومتی با همکاری دیگر نهادها برگزار می‌شود. دبیرخانه این همایش نیز در مرکز سیاست پژوهی اقتصاد مقاومتی قرار دارد.

رویکرد این همایش‌ها سیاست پژوهی و عملیات پژوهی است و هر سال یک موضوع محوری را مدنظر قرار می‌دهد تا راهکارهای لازم در آن حوزه را با رویکرد مقاوم سازی اقتصاد طرح و بررسی نماید.

برگزاری اولین و دومین همایش اقتصاد مقاومتی

پس از برگزاری اولین همایش اقتصاد مقاومتی در اردیبهشت ماه سال ۱۳۹۱ و جریان سازی شکل گرفته حول مفهوم اقتصاد مقاومتی پس از آن که در بخش قبلی توصیف گردید، دومین همایش با موضوع نفت و انرژی، بهمن ماه سال ۱۳۹۱ در دانشگاه علم و صنعت برگزار شد.

بعد از این همایش، برگزاری سومین همایش اقتصاد مقاومتی تا سال ۱۳۹۵ به تاخیر

افتاد؛ اما از این سال و با توجه به نامگذاری آن به اقتصاد مقاومتی - اقدام و عمل، شبکه تحلیلگران اقتصاد مقاومتی مسئولیت برگزاری این همایش‌ها را به صورت سالانه بر عهده گرفت تا این جریان در فضای نخبگانی فعال بماند و هر ساله به ارزیابی مباحث مرتبط بپردازد.

سومین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

سومین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی با موضوع «پایش وضعیت اقتصاد مقاومتی در سال ۹۵ و چشم انداز سال ۹۶»، بهمن ماه سال ۱۳۹۵ در دانشگاه علم و صنعت برگزار شد و عملکرد دستگاه‌ها در اقتصاد مقاومتی ضمن آن مورد بررسی قرار گرفت. در این همایش برای اولین، عملکرد ۲۴ دستگاه فعال در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی در قالب کتابچه همایش ارزیابی شد.

آقایان موسوی لارگانی نایب رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی، محمدحسین حسین زاده مدیرعامل بانک قرض الحسنه رسالت، سیدمحمد صاحبکار رئیس امور شرکت‌های دانش بنیان معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، مهدی غضنفری عضو هیئت علمی دانشکده مهندسی پیشرفت دانشگاه علم و صنعت و وزیر سابق صنعت، محمدحسین بحرینی عضو کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی، علیرضا رزم حسینی استاندار استان کرمان، سیدفرشاد فاطمی عضو هیئت علمی دانشکده مدیریت و اقتصاد دانشگاه صنعتی شریف، دکتر شقایق عضو هیئت علمی دانشگاه خوارزمی و معاون کمیسیون نظارت مجمع تشخیص مصلحت نظام، مهندس عیدی فرماندار شهر قلعه گنج شهر نمونه اقتصاد مقاومتی و احمد توکلی مدیر سازمان مردم نهاد دیده بان شفافیت و عدالت و نماینده سابق مجلس در این همایش سخنرانی کردند.

در مراسم اختتامیه سومین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی، استانداری کرمان، وزارت جهاد کشاورزی و سازمان بسیج سازندگی به عنوان ۳ دستگاه نمونه در اقتصاد مقاومتی، تندیس برتر همایش را دریافت نمودند. همچنین ۱۰ مقاله و ۱۰ پایان نامه برتر همایش، تقدیرنامه و جوایز همایش در این زمینه را دریافت کردند.

کمیته علمی سومین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی را آقایان عطاالله رفیعی آتانی عضو هیئت علمی رشته اقتصاد دانشکده مهندسی پیشرفت دانشگاه علم و صنعت ایران، محمد نوفرستی عضو هیئت علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه شهید بهشتی، سیداحسان خاندوزی، عضو هیئت علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه علامه طباطبائی و مدیرکل دفتر اقتصادی مرکز پژوهش‌های مجلس، مهدی طغیانی عضو هیئت علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه اصفهان و میثم نریمانی مدیرکل دفتر سیاستگذاری معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری تشکیل می‌دادند.

حامیان سومین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی نیز معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، مرکز همکاری‌های فناوری و نوآوری ریاست جمهوری، بانک قرض الحسنه رسالت، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، دانشکده مهندسی پیشرفت دانشگاه علم و صنعت ایران، دانشکده معارف اسلامی و اقتصاد دانشگاه امام صادق(ع)، معاونت آموزش و پژوهش خبرگزاری فارس، جامعه خبری تحلیلی الف، سازمان بسیج دانشجویی کل کشور، قرارگاه شهید باقری، قرارگاه شهید احمدی روشن و مرکز مطالعات اقتصادی بسیج دانشجویی دانشگاه علم و صنعت بودند.

چهارمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

در ادامه، چهارمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی با موضوع «حمایت از تولید؛ ایجاد اشتغال پایدار»، بهمن ماه سال ۱۳۹۶ در دانشگاه شهید بهشتی برگزار شد. در این همایش، علاوه بر محوریت موضوع تولید و اشتغال با توجه به نام گذاری سال، عملکرد دستگاه‌ها در اقتصاد مقاومتی نیز بررسی شد.

در این همایش کتابچه «مسیر فرمانده اقتصاد ایران» عرضه گردید. در این کتابچه که اولین محصول مکتوب در بررسی اقتصاد مقاومتی و اقدامات اجرایی آن در کشور است،

ضمن نقد و بررسی اقدامات ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی، به ارزیابی ۱۰ دستگاه منتخب در چارچوب ۹۵ اقدام جهشی و اولویت دار پرداخته شد.

کمیته علمی چهارمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی آقایان دکتر دژپسند عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی، دکتر پورابراهیمی رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی، دکتر نصیری اقدم عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی، دکتر عیوضلو عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق علیه‌السلام و دکتر خاندوزی مدیرکل دفتر اقتصادی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی بودند.

در این همایش دکتر خالصی رئیس دبیرخانه شورای اقتصاد و رئیس امور اقتصاد مقاومتی سازمان برنامه و بودجه کشور، مهندس آذری جهرمی وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات، دکتر پورابراهیمی رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس، دکتر میرشجاعیان معاون وزیر

اقتصاد، دکتر خسرو تاج رئیس سازمان توسعه تجارت و دکتر زارع رئیس کمیته اقتصاد مقاومتی مجلس سخنرانی کردند.

همچنین در این همایش سه نشست سیاستی برگزاری شد و در پایان از ۱۰ مقاله و ۱۰ پایان برتر اقتصاد مقاومتی که برای دبیرخانه همایش ارسال شده بود، تقدیر به عمل آمد.

پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی با موضوع «انرژی؛ پیشران اقتصاد ایران» جهت برگزاری در ۲۹ بهمن ماه سال ۱۳۹۷ در دانشگاه علم و صنعت ایران برنامه ریزی شد و ویژه نامه حاضر، مرتبط با خروجی‌های این همایش است. محورهای پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی عبارت بودند از: ساختار اداره بخش انرژی، انرژی و روابط خارجی، اقتصاد برق، زنجیره تامین صنعت انرژی و زنجیره ارزش نفت و گاز.

شبکه تحلیلگران اقتصاد مقاومتی
با همکاری کمیته اقتصاد مقاومتی مجلس شورای اسلامی برگزار می‌کند.

پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی انرژی؛ پیشران اقتصاد ایران

به همراه
چالش ایده پردازی پیرامون راهکارهای بینه سازی مصرف انرژی

5th Annual Conference on
Moqavemati Economy

مخبرها:

- ساختار اداره بخش انرژی
- رگولاتوری باقی انرژی
- ساختار اداره صنعت نفت و گاز
- وزارت انرژی و شورای عالی انرژی

- انرژی و روابط خارجی
- دیپلماسی انرژی
- ایجاد نوع در روش های فروش نفت
- تجارت منطقه ای حامل های انرژی

اقتصاد برق

- اصلاح تعرفه ها و راهکارهای مدیریت لوج بار
- راهکارهای کاهش هزینه های باقی بخشی دولتی
- افزایش رقابت پذیری در بخش تولید و توزیع

زنجیره تامین صنعت انرژی

- تامین های داخلی صنعت انرژی
- الزامات توسعه فناوری در صنعت انرژی
- تامین داخلی تجهیزات و خدمات در صنعت انرژی

زنجیره ارزش نفت و گاز

- مدل های توسعه و تکمیل حلقه های مفقوده زنجیره ارزش
- ابزارهای سیاسی و تنظیمی برای توسعه زنجیره ارزش
- الزامات صادرات در حلقه های باقی زنجیره ارزش

زمان: **پنجم ماه ۱۳۹۷**

مهللت ارسال چکیده آثار: **۱ دی ماه ۱۳۹۷**

فالب آثار: **مقاله سیاستی**

ثبت نام و ارسال آثار: **Conf.pmecenter.ir**
ارتباط با دبیرخانه همایش: **۰۲۱-۷۷۷۴۰۵۸۸**

کمیته علمی همایش:

دکتر عباس ملکی
عضو هیات علمی دانشگاه صنعتی شریف

دکتر محمود درفا علی فام
عضو هیات علمی دانشگاه تربیت مدرس و
مدیر هیات علمی ترویج حرکت نوآور

دکتر بهروز وطن خواه
مدیر انرژی مرکز همکاری های
تعمیر و نگهداری بنامست جمهوری

مهندس محمدرضا محمدحاجانی
مدیر سابق زیربنایی مرکز پژوهش های مجلس

مهندس نصرت آله سیاهی
مدیر عمل سابق حرکت بنامست انرژی مصرف سوخت

دکتر محمد صادقی کریمی
دکتری سیستم های انرژی دانشگاه صنعتی شریف

کمیته علمی این همایش را آقایان دکتر عباس ملکی عضو هیئت علمی دانشگاه صنعتی شریف، دکتر محمودرضا حقی فام عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت مدرس و معاون توانیر، دکتر سیروس وطن خواه معاون انرژی مرکز همکاری های تحول و پیشرفت ریاست جمهوری، مهندس محمدرضا محمدخانی معاون زیربنایی سابق مرکز پژوهش های مجلس، مهندس نصرت اله سیفی مدیرعامل سابق شرکت بهینه سازی مصرف سوخت و دکتر محمد صادق کریمی دکترای سیستم های انرژی دانشگاه صنعتی شریف و کارشناس انرژی تشکیل می دهند.

کمیته اقتصاد مقاومتی مجلس شورای اسلامی، مرکز همکاری های تحول و پیشرفت ریاست جمهوری، پژوهشگاه نیرو، پژوهشکده مطالعات فناوری ریاست جمهوری، شرکت توانیر، سازمان بهینه سازی مصرف سوخت کشور، دانشگاه شهید بهشتی و دانشگاه تربیت مدرس حامیان این همایش بوده اند.

پیش از برگزاری این همایش، در هر یک از محورهای یک پیش نشست با حضور صاحب نظران حوزه مدنظر برگزار گردید که گزارش آن در فصل سوم آمده است.

در واقع طراحی این همایش به گونه ای انجام شد که اقدامات مرتبط با آن تنها به روز همایش منتهی نمی‌شود؛ پیش از همایش مباحث در پیش نشست‌ها سازماندهی شده و نتایج در روز همایش ارائه می‌گردد. همچنین پس از برگزاری همایش، خروجی‌ها از دستگاه‌ها و مسئولین مرتبط پیگیری و مطالبه می‌شود تا منجر به اثرگذاری شود.

در جریان این همایش، دو کتابچه توسط شبکه تحلیلگران اقتصاد مقاومتی ارائه و منتشر شده است. کتابچه اول تحت عنوان «مسیر انرژی ایران» حاوی ۳۳ اقدام راهبردی است که برای تحقق اقتصاد مقاومتی در حوزه انرژی باید در دستور کار قرار گیرد.

نقش مجمع تشخیص مصلحت نظام به عنوان تدوین کننده سیاست‌های کلی، مجلس به عنوان نهاد قانون گذار و دولت به عنوان مجری در خصوص این اقدامات در کتابچه مذکور مشخص شده است.

کتابچه دوم نیز تحت عنوان «ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی؛ توقف یا تحوّل؟» است که به نقد و بررسی عملکرد این ستاد از منظر مدیریتی و ساختاری پرداخته و پیشنهادهایی

جهت اصلاح این نهاد کلیدی ارائه نموده است.

مطابق با بررسی‌های انجام شده در این کتابچه، ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی در حال حاضر متوقف شده و حرکتی در راستای ماموریت خود انجام نمی‌دهد؛ لذا ضروریست اصلاحاتی در ساختار آن صورت پذیرد تا این نهاد، در مسیر تحقق ماموریت اصلی خود یعنی انجام «اقدامات فوق العاده و جهشی اقتصاد مقاومتی» قرار گیرد. مصاحبه با مسئولین اقتصاد مقاومتی در ۱۱ دستگاه دولتی و بررسی ۳ نهاد مشابه ستاد در دیگر کشورها، سایر مباحث مطرح شده در این کتابچه است.

بیش از ۵۰ مقاله برای دبیرخانه پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی ارسال شده است که مورد ارزیابی کمیته علمی قرار گرفته و ۱۵ عدد از آن‌ها حد نصاب نمره لازم را دریافت کرده است.

فصل دوم

گفتگوها

این فصل مشتمل بر گفتگو با کمیته علمی پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی و فعالان حوزه انرژی است.

دکتر عباس ملکی

عضو هیئت علمی دانشگاه صنعتی شریف
و دبیر کمیته علمی همایش

برنامه یا کنش اقتصادی دارای پیامدهای خاص خود است؛ به شرط این که در چارچوب یک برنامه یا مسیر کلان و دراز مدت تعریف شده باشد. برنامه ریزی استراتژیک برای رسیدن به اهداف کلان اقتصادی در گذشته انجام شده است که در سند بالادستی چشم انداز متبلور است. هر گونه فعالیتی که بتواند ما را به سند چشم انداز و اهداف آن نزدیک تر کند، کار مبارکی است.

مهم ترین بخش تولیدی و اقتصادی کشور بخش انرژی است؛ چه انرژی‌های تجدید پذیر و چه انرژی‌های تجدید ناپذیر. در بخش انرژی، مهم ترین رکن انرژی در کشور، انرژی‌های تجدید ناپذیر مانند نفت و گاز طبیعی است. ایران دارای مجموعه قابل توجهی از نفت خام و گاز طبیعی است و جایگاه اول دنیا را در اختیار دارد و از این ظرفیت باید برای توسعه، رشد اقتصادی و ساختن یک ایران آباد استفاده کنیم.

محورهای همایش محورهای مناسبی است؛ ویژگی برجسته این همایش، پیش نشست‌های آن است که در ۵ اندیشکده و نهاد مختلف قبل از همایش برگزار شد. برگزاری این پیش نشست‌ها کار بسیار خوبی است و باعث پخته شدن مطالب و موضوعات جهت طرح در پنل‌های اصلی همایش خواهد شد.

دکتر محمود رضاحقی فام

معاون شرکت توانیر، عضو هیئت علمی دانشگاه
تربیت مدرس و عضو کمیته علمی همایش

همایش‌های سالانه اقتصاد مقاومتی فرصتی است تا متخصصین، نظرات خود را به طور آزادانه و خارج از قید و بندهایی که در محیط‌های کاری دارند، مطرح کنند. در صورتی که نظرات متخصصین جمع بندی شود و دوباره به جامعه نخبگان کشور برگردد، قطعاً می‌توانیم راه‌حل‌های اجرایی را پیدا کنیم. همایش امسال نیز با موضوع انرژی برگزار می‌شود. در صورتی که مشکلات بخش انرژی کشور حل شود، می‌تواند پیشران بسیاری از بخش‌های دیگر کشور باشد و اقتصاد مقاومتی را به معنای واقعی محقق کند.

موضوعات و محورهای همایش بسیار مهم است؛ چرا که هم مباحث مربوط به برق و هم مباحث مربوط به نفت را پوشش می‌دهد که دو بخش بسیار مهم در بخش انرژی است.

همایش‌هایی که در کشور برگزار می‌شود، چند حالت دارد. در بعضی از همایش‌ها، یافته‌های علمی منتشر می‌شود. بعضی از همایش‌های دیگر کاملاً در قید و بندهای موقعیت اداری افراد است. ویژگی بسیار خوب همایش سالانه اقتصاد مقاومتی این است که همه افراد از دیدگاه متخصص به موضوع نگاه می‌کنند. این همایش بدون تکلف است و نظر تخصصی افراد در آن مطرح می‌شود. با توجه به این که مخاطبان و شرکت کنندگان در این همایش افراد تخصصی هستند، همایش می‌تواند خروجی‌های قابل کاربرد برای کشور داشته باشد.

همایش سالانه اقتصاد مقاومتی، همایش بسیار موثری است و دلیل این که بنده با وجود مشغله کاری زیاد، وظیفه خود دانستم به عنوان عضو کمیته علمی همایش فعالیت کنم، این بود که هم شخصاً از مباحث مطرح شده در همایش استفاده کنم و هم نظر تخصصی خود را به راحتی اعلام کنم.

دکتر سیروس وطن خواه

معاون انرژی مرکز همکاری‌های تحول و پیشرفت
ریاست جمهوری و عضو کمیته علمی همایش

ایران کشور انرژی است و نقش انرژی در اقتصاد کشور به طور مستقیم و غیر مستقیم بسیار ریشه دار، عمیق و در هم تنیده است. بنابراین تحقق اقتصاد مقاومتی در حوزه انرژی غیر قابل تصور خواهد بود؛ مگر این که رویکردهای جدید و نوین و تغییرات و انعطاف‌هایی در حوزه انرژی محقق شود. همایش امسال می‌تواند رویداد کاملاً موثری در زمینه تحقق اقتصاد مقاومتی در کشور باشد.

خوشبختانه در محورهای همایش، نگاه جامع و همه جانبه ای را می‌توان ملاحظه کرد و این محورها، موضوعات پر اهمیت حوزه انرژی را در بر می‌گیرد. هر پنج محور همایش واقعا مهم هستند و هر کدام از آنها کارکرد، نقطه اثر و مخاطب خود را دارند.

همایش سالانه اقتصاد مقاومتی با همایش‌های دیگری که تا کنون در کشور برگزار شده است، تفاوت‌های جدی دارد. این همایش به دنبال آن است که حرف‌های حساب تولید کند و به تصمیم گیران ارائه دهد تا آنها بر اساس این حرف‌های حساب بتوانند در مسئله‌های حال و آینده حوزه انرژی کشور تصمیمات درستی بگیرند. از این منظر، این همایش، همایش واقعا بی نظیری است.

موضوعات و مسئله‌هایی که در این همایش طرح خواهد شد، مسئله‌های صرفا آکادمیکی که در بعضی از رویدادها اتفاق می‌افتد، نیست. قرار است مقالات و سخنرانی‌های همایش روی مسئله‌های واقعی کشور متمرکز شوند، آنها را حل‌جی کنند و برای آنها راه‌حل‌ها و پیشنهادات مشخصی ارائه دهند.

مهندس محمد رضا محمد خانی

معاون سابق زیربنایی مرکز پژوهش‌های مجلس و
عضو کمیته علمی همایش

همایش‌های سالانه اقتصاد مقاومتی می‌تواند خیلی موثر باشد؛ به شرطی که پیام‌های این همایش کوتاه و گویا باشد و یک گزارش مدیریتی کوتاه تهیه شود که مشکلات و مسائل اصلی کشور را معرفی کند. مسئولین کشور حوصله مطالعه بیش از دو صفحه مطلب را ندارند.

همه محورهای همایش به خوبی انتخاب شده‌اند. البته در بین این محورها باید اولویت‌ها را نیز در نظر گرفت. در بین محورهای همایش، دو محور نسبت به سایر محورها دارای اولویت است. یکی از آنها رگولاتوری بخش انرژی است که باید یک نهاد مستقل قوی باشد و محور دوم، زنجیره ارزش است. اگر به زنجیره ارزش افزوده تا محصول نهایی فکر نکنیم، قطعاً صدمه می‌بینیم.

کشور ما در نظریه پردازی متوقف شده است و تفکر عملیاتی در کشور وجود ندارد. معمولاً در همایش‌ها، سخنرانی‌هایی انجام می‌شود و کتابچه‌ای چاپ می‌شود و در کتابخانه قرار داده می‌شود. اما همایش‌های سالانه اقتصاد مقاومتی علاوه بر نظریه پردازی، به مباحث عملیاتی نیز توجه دارد.

مهندس نصرت‌اله سیفی

مدیرعامل سابق شرکت بهینه سازی مصرف سوخت و عضو کمیته علمی همایش

برگزاری همایش سالانه اقتصاد مقاومتی اثربخشی زیادی برای کشور دارد. به دلیل این که این همایش مطالبه گر و پیگیر است تا نهادهای مختلف، کار خود را به درستی انجام دهند. به نظر بنده، تعداد و تواتر این مطالبه گری‌ها باید بیشتر شود و سالی یک بار کافی نیست. اگر همایش به صورت نظام مند باشد و بخش به بخش را به چالش بکشد، بهتر است.

ایران یک کشور دارای انرژی است و دارای رتبه اول در انرژی‌های فسیلی و رتبه بالا در انرژی‌های تجدید پذیر است. انرژی پیشران اقتصاد ایران است. باید به بخش‌های پیشران توجه ویژه شود و مقاوم سازی اقتصاد کشور باید از بخش انرژی شروع شود.

همایش امسال در زمان مناسبی برگزار می‌شود و اهمیت موضوع انرژی به علت فشارهای دشمن در زمان کنونی بیشتر شده است. دلیل این که بنده پذیرفتم به عنوان عضو کمیته علمی همایش مشارکت کنم، این است که انرژی و مقاوم سازی اقتصاد دو موضوعی است که اهمیت زیربنایی برای اقتصاد ایران دارند.

در حال حاضر، با پراکندگی منابع تصمیم گیری در بخش انرژی روبرو هستیم. یکپارچه سازی ساختار و ایجاد ساختار مناسب، یکی از چالش‌های بسیار مهم بخش انرژی است. در بخش انرژی کشور، وزارت نیرو و وزارت نفت وجود دارد و هر کدام از این وزارتخانه‌ها چندین شرکت دارند. بخش خصوصی به طول کامل خصوصی نیست و خصوصی-دولتی است. بخش تنظیم گر وجود ندارد و ساختار بخش انرژی برای یک اقتصاد مقاوم مناسب نیست.

دکتر محمدصادق کریمی

دکتری سیستم‌های انرژی دانشگاه صنعتی
شریف و عضو کمیته علمی همایش

همایش‌های سالانه اقتصاد مقاومتی با توجه به سابقه ای که در بدنه مسئولین و متخصصین دارد، می‌تواند موضوعات مهم و اساسی کشور را که مغفول واقع شده، مورد مطالبه و پیگیری قرار دهد. این همایش‌ها وقتی برند شود، در تصمیم‌گیری‌های حاکمیت از جمله وزارتخانه‌ها، دستگاه‌های دولتی و مجلس اثرگذار خواهد بود.

بخش انرژی یکی از مهم‌ترین بخش‌هایی است که در سیاست‌های اقتصاد مقاومتی به آن اشاره شده است و حتی قبل از مطرح شدن سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، اکثر قریب به اتفاق متخصصان معتقد بودند که این بخش برای اقتصاد کشور بسیار مهم است و نقش تعیین‌کننده ای دارد؛ چون از یک جهت، درآمدهای نفتی بخش مهمی از نیازهای وارداتی ما را تعیین می‌کند و از طرف دیگر، منابع سرشار انرژی می‌تواند منبعی برای توسعه صنایع در بخش زنجیره ارزش و ارزش افزوده نفت خام و گاز و همچنین کشتنده صنایعی مثل تولید تجهیزات، تعمیر و نگهداری، فناوری، طراحی مهندسی و ... باشد.

یکی از ویژگی‌های مهم این همایش آن است که به جای تمرکز بر رویکرد علمی-آکادمیک، بر رویکرد سیاستی تمرکز کرده است. البته این دو رویکرد نافی یکدیگر نیستند و هر کار علمی-آکادمیک باید به یک پیشنهاد و توصیه سیاستی منجر شود. اما این همایش، خود را در چارچوب مقالات علمی تعریف نکرده و به دنبال آن است که پیشنهادهایی از جنس تصمیم‌گیری به مسئولین ارائه دهد. این همایش فرصتی است تا از دل این پیشنهادها، طرح‌های جدی برای ارائه به دستگاه‌های اجرایی مثل وزارت نفت، وزارت نیرو و مجلس استخراج شود.

مهندس رضا خیامیان

رئیس هیئت مدیره انجمن سازندگان تجهیزات
صنعت نفت (استصنا)

فلسفه اصلی اقتصاد مقاومتی نگاه به داخل و درونگرایی است. همایش سالانه اقتصاد مقاومتی می‌تواند برنامه ریزی‌های کلان اقتصاد مقاومتی را تقویت کند.

بخش نفت و انرژی در کشور ما بسیار مهم است و بیشترین درآمد کشور از این راه به دست می‌آید. بخش انرژی و نفت می‌تواند لوکوموتیو یا محرک پیشرفت سایر صنایع باشد.

ما نتوانسته‌ایم در زنجیره تامین انرژی از منابع داخلی به خوبی استفاده کنیم و مردم را به سمت کارهای مولد سوق دهیم. وقتی سود کارهای غیر مولد بیشتر از کارهای مولد است، همه به سمت کارهای غیر مولد سوق پیدا می‌کنند.

به جای رفتن به دنبال فاینانسورهای خارجی، باید صندوق‌های سرمایه‌گذاری در بخش‌های تخصصی ایجاد کنیم و دولت، این صندوق‌های تخصصی را تضمین کند تا مردم پولشان را در آن بگذارند و با دریافت سود خوب بتوانند کارهای بزرگ انجام دهند. وقتی فاینانسور خارجی تامین مالی پروژه ای را انجام دهد، باید ۵۰ تا ۷۰ درصد تجهیزات مورد نیاز پروژه را از کشور خارجی بخریم.

صندوق توسعه ملی نیز باید گرایش داخلی داشته باشد. حرکت صندوق توسعه ملی به گونه ای است که همه را به سمت خریدهای خارجی سوق می‌دهد.

مهندس پیام باقری

نایب رئیس سندیکای صنعت برق

یکی از دستاوردها و نتایجی که حتما باید مد نظر همایش‌های سالانه اقتصاد مقاومتی قرار گیرد، پایش انطباق اقتصاد کشور با سند اقتصاد مقاومتی است. باید ببینیم چه قدر در مسیر تحقق این سند حرکت کرده‌ایم و اگر نسبت به مفاد، اهداف، مبانی و منویات این سند فاصله داریم، دلایل آن چه بوده است و برای این که خود را به حداکثر انطباق با این سند برسانیم، باید چه اقداماتی انجام دهیم.

در بخش اقتصاد برق، امروز با یک عارضه بسیار مهم و جدی مواجه هستیم. اقتصاد برق به لحاظ ترازهای مالی، یک اقتصاد نامتوازن و نامتعادل است. تفاوت بین قیمت تمام شده و قیمت تکلیفی که در غالب یارانه یا سوبسید در اختیار صنایع، کشاورزی و آحاد مردم قرار می‌گیرد، سبب ایجاد مشکلات بسیار ریشه ای در صنعت برق شده است.

در بخش برق هم طرف عرضه داریم و هم طرف تقاضا. در طرف تقاضا، اصلاح تعرفه‌ها یکی از اقداماتی است که باید انجام شود و نکته دیگر، فرهنگ الگوی مصرف و اصلاح الگوی مصرف است.

در طرف عرضه نیز صنعت برق یک صنعت سرمایه بر است و برای این که بتوانیم طرف تقاضا را پوشش دهیم، باید سرمایه‌گذاری سنگینی در قالب احداث نیروگاه‌های جدید داشته باشیم. علاوه بر این، در سمت عرضه باید افزایش راندمان نیروگاه‌ها، کاهش تلفات شبکه برق و استفاده از تجهیزات و زیرساخت‌های لازم از جمله کنتورهای هوشمند را در دستور کار قرار دهیم.

مهندس اکبر افشار

دبیر انجمن شرکت‌های مهندسی و ساخت
(صنایع نفت و نیرو)

همه محورهای پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی به خوبی انتخاب شده اند و هر کدام جایگاه خاصی دارند؛ اما به نظر بنده، ساختار و رگولاتوری بخش انرژی مهم ترین محور است. بعد از آن، دیپلماسی انرژی با توجه به وضعیت حاضر، شرایط منطقه و تحریم‌هایی که علیه ما وضع شده است، مهم ترین محور است.

یکی از بندهای سیاست‌های کلی اقتصادی مقاومتی، مشارکت آحاد جامعه در فعالیت‌های اقتصادی است. این مشارکت می‌تواند از طریق بازار سرمایه انجام شود. متخصصان بازارهای مالی و سرمایه باید راهکارهایی ارائه دهند که به وسیله آن، بتوان سرمایه‌های مردم را جمع آوری کرد و در چرخه فعالیت‌های اقتصادی به ویژه پروژه‌های مرتبط با انرژی از طریق توسعه میداین، توسعه فعالیت‌های پایین دست مثل پتروشیمی و غیره مورد استفاده قرار داد.

باید محصولات جدید و دارای ارزش افزوده بالا را مبتنی بر اقتصاد دانش بنیان، افزایش بهره‌وری و تقویت رقابت پذیری در اقتصاد تولید کرد و با شناخت بازارهای هدف، از ظرفیت دیپلماسی اقتصادی برای صادرات این کالاها استفاده کرد. در حال حاضر، متأسفانه پالایشگاه‌ها و پتروشیمی‌های ما کالاهای با ارزش افزوده بالا تولید نمی‌کنند.

مهندس پرویز غیاث الدین

دبیر سندیکای شرکت‌های تولید کننده برق

همایش سالانه اقتصاد مقاومتی تریبونی مهم برای معرفی و برجسته کردن مسائلی است که دستگاه‌های اجرایی باید روی آن کار کنند. هر چه یک همایش بتواند مسائل مهم تر را برجسته کند، تحلیل‌های علمی-پژوهشی درباره مسائل انجام دهد و روی دستگاه‌های اجرایی اثرگذار باشد، موفق تر خواهد بود.

انرژی پیشران اقتصاد کشور است. در صورتی که بخش پیشران نتواند کار کند، بقیه قسمت‌ها هم عملاً تعطیل می‌شوند. انرژی مهم ترین عامل توسعه اقتصادی است.

ساختار اداره بخش انرژی، طیف وسیعی از مسائل از ادغام وزارت نفت و نیرو تا ایجاد ساختار خرده فروشی برق در کشور را در بر می‌گیرد. زمانی که می‌خواهیم بخش خصوصی را در صنعت برق یا صنعت نفت و گاز فعال کنیم، پیش نیاز آن ایجاد رگولاتوری یا نهاد تنظیم گری است که بتواند روابط بین بازیگران را تنظیم کند.

بحث تعرفه‌ها در صنعت برق بسیار مهم است و تعرفه‌ها پایه اقتصاد برق است. برق بسیاری از بخش‌ها رایگان است و یا با سوبسید توزیع می‌شود. به عنوان مثال، صنعت فولاد یکی از مصرف کنندگان بزرگ برق است. این صنعت، برق را با سوبسید می‌خرد، ولی محصول خود را به قیمت جهانی می‌فروشد. زمانی که صنعت فولاد، محصول خود را به قیمت جهانی می‌فروشد، باید هزینه برق و گاز مصرفی خود را نیز به قیمت جهانی پرداخت کند. همین مسئله در مورد صنایع پتروشیمی، مس و سیمان نیز وجود دارد.

دکتر امیر دودابی نژاد

معاون فنی و استاندارد سازمان انرژی های
تجدیدپذیر (ساتیا)

حوزه انرژی برای اقتصاد ایران هم می تواند تهدید باشد و هم فرصت. اگر اقتصاد کشور یک اقتصاد تک محصولی مبتنی بر نفت و گاز باشد، طبیعتاً ضربه پذیری آن بیشتر خواهد بود. باید بتوانیم سبد ارزی اقتصادمان را گسترده تر کنیم تا این ضربه پذیری کمتر شود. اگر بتوانیم زنجیره ارزش فرآورده های مبتنی بر انرژی را تکمیل کرده و محصولات با ارزش افزوده بالاتر تولید کنیم، در چارچوب اقتصاد مقاومتی حرکت کرده ایم.

در حوزه تقاضا و مصرف انرژی، یکی از راهبردها و یا ارکان مهم اقتصاد مقاومتی، اصلاح الگوی مصرف است. از آن جا که شدت انرژی کشور مقدار بالایی است و فرصت های زیادی برای صرفه جویی و مصرف بهینه انرژی وجود دارد، تهدید ناشی از مصرف غیر بهینه انرژی را می توان به فرصت تبدیل کرده و ظرفیت های اقتصادی این حوزه را بالفعل نمود.

تقریباً همه بخش های اصلی حوزه انرژی در محورهای پنجگانه همایش سالانه اقتصاد مقاومتی احصا شده است. با این حال، در بین محورهای همایش، مسئله زنجیره ارزش موضوع بسیار مهمی است و اولویت زیادی دارد.

فصل سوم

پیش نشست‌های همایش

در این فصل گزارشی مشروح از ۵ پیش نشست پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی ارائه شده است.

نشست بررسی موانع پیش روی توسعه صادرات و ترانزیت گاز در کشور

محور انرژی و روابط خارجی؛ پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

پیش نشست بررسی موانع پیش روی توسعه صادرات و ترانزیت گاز در کشور و راهکارهای رفع آن به عنوان اولین پیش نشست از پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی، دوشنبه ۸ بهمن با حضور جمعی از اساتید و صاحب نظران و فعالان این حوزه در مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری برگزار شد.

در صورت ثبات سیاست‌های انرژی در منطقه، رویارویی با آمریکا سخت نخواهد بود

در شروع این نشست، دکتر ملکی استاد دانشگاه صنعتی شریف با اشاره به این که در آینده نزدیک، گاز جایگزین نفت در تحولات تکنولوژیک و تجارت بین الملل خواهد شد، اظهار داشت: کشور ما در منطقه ای قرار گرفته است که چالش بزرگی در حوزه انرژی ایجاد شده است و تنش با کشورهایی مانند عربستان در بخش انرژی بسیار سخت

تر از مواجهه با آمریکا است.

وی در ادامه، دلیل عدم توسعه صنعت گاز در کشور را اختلاف در سیاست‌گذاری صنعتی عنوان کرد و گفت: ما در سیاست‌گذاری کلان کشور اختلاف قابل توجهی نداریم و دیپلمات‌های ایرانی در سطح قابل قبولی عمل کرده‌اند و در صورت ثبات سیاست‌های انرژی در منطقه، رویارویی با آمریکا سخت نخواهد بود.

باید برای سوآپ گاز خیز برداریم

در ادامه این نشست، دکتر حاجیانی معاون پژوهشی مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری گفت: بر اساس برآوردهای اجمالی که در دهه‌های گذشته داشتیم، مجموع فعالیت‌های صورت گرفته در این حوزه، منجر به نتیجه قابل توجهی نشد و اتفاق ملموس و محسوسی در پروژه‌های گذشته صورت نگرفت.

وی ادامه داد: در مقابل هزینه‌ها، سرمایه‌گذاری‌های اقتصادی و تلاش‌های سیاسی صورت گرفته تا امروز، برداشت قابل توجهی نداشتیم و اگر وابستگی کشورهای منطقه به گاز ایران اتفاق می‌افتاد، احتمالاً امروز گزینه‌های روی میز می‌توانست متفاوت باشد.

حاجیانی با تاکید بر این که در حوزه دیپلماسی گازی در نقطه صفر هستیم، تصریح کرد: در حالی که حدود ۱۷ درصد از منابع گازی جهان در ایران قرار دارد، راهبردی برای استفاده از این منابع در کشور وجود ندارد.

معاون پژوهشی مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری با تاکید بر نقش دستگاه‌های متولی و سایر نهادهای دغدغه مند گفت: قبل از شروع فشارهای جدید در شرایط تحریم، چه در مورد خطوط لوله و چه در مورد سوآپ باید خیز برداشت و با برگزاری این جلسات و تحقق پیشنهادهای آن می‌توان به نتایج بهتری دست یافت.

ایران یکی از سه قدرت برتر جهان در حوزه گاز است

در ادامه نشست، دکتر محمدحسین عادل‌ی دبیر کل سابق مجمع کشورهای صادرکننده گاز (GECF) گفت: مولفه‌های اقتصادی برای ثبات امنیت و قدرت ما در منطقه از مولفه‌های اصلی هستند و این قدرت زمانی تجلی پیدا می‌کند که مولفه‌ها در تولید ناخالص داخلی قرار گیرند. وی ادامه داد: اگر تولید علم ما نتواند سهم ما از بازار جهانی را افزایش دهد، نمی‌تواند مولفه قدرت باشد و زمانی می‌تواند موثر باشد که در سهم گرفتن از تجارت بین‌الملل متجلی شود.

سفیر سابق ایران در بریتانیا و کانادا با اشاره به ارزش تولید ناخالص داخلی در مناسبات بین‌المللی تصریح کرد: در سال‌های قبل، از لحاظ این شاخص اقتصادی در منطقه رتبه اول را داشتیم؛ اما در سال‌های اخیر، ترکیه و عربستان از ما پیشی گرفته‌اند و این سوال مطرح می‌شود که ما چگونه منابع کشورمان را به ثروت تبدیل کنیم که در تجارت و سهم گرفتن از بازار متجلی شود.

وی با تاکید بر نقش گاز در بازار بین‌المللی طی ۳۰ سال اخیر ادامه داد: اگرچه نفت یک کالای استراتژیک است و نگاه گذشته به گاز به عنوان یک کالا برای مصرف داخلی بود، اما طی سال‌های اخیر، گاز به عنوان یک بازیگر دارای سهم در بازار بین‌المللی قرار گرفته است.

عادل‌ی اظهار داشت: در حال حاضر، روسیه به عنوان یک بازیگر در منطقه قرار گرفته است و گاز یک اهرم اساسی برای آن است و می‌بینیم که ۳۸ درصد واردات گاز اروپا به روسیه وابسته است.

دبیرکل سابق مجمع کشورهای صادرکننده گاز ادامه داد: لازم است که ما گاز را نه به عنوان یک تجارت بین‌المللی، بلکه به عنوان یک مولفه قدرت در نظر بگیریم. اگر نگاه

استراتژیک به گاز داشته باشیم، به دنبال سرمایه‌گذاری به سمت گاز خواهیم رفت و در بازار منطقه و جهان، نیرومند عمل خواهیم کرد.

وی تاکید کرد: برای دستیابی به این مهم باید از داخل شروع کنیم و میزان سوبسید را عقلانی کرده و کارایی در حوزه گاز را افزایش دهیم.

عادلی گفت: فقط دو کشور ایران و قطر در منطقه دارای مازاد گاز برای صادرات هستند. باید در نظر داشته باشیم که به جز این دو کشور و آمریکا، سایر کشورها در آینده، منابع گازی خود را از دست خواهند داد و آمریکا در آینده، حضور گازی در منطقه خواهد داشت.

دبیرکل سابق مجمع کشورهای صادرکننده گاز با تاکید بر این که باید به صورت رقابتی در بازار تجاری منطقه و فرامنطقه در حوزه گاز وارد شویم، گفت: چشم انداز گاز مثل سایر انرژی‌ها از دو محرک جمعیت و GDP تبعیت می‌کند و این دو شاخص هستند که تقاضا برای انرژی را بالا می‌برند.

وی در ادامه با اشاره به آمارهای موجود و پیش بینی چشم انداز انرژی در ۲۰۴۰ تاکید کرد: در افق ۲۰۴۰ در جهان، تقاضا برای گاز حدود ۴۶ درصد افزایش پیدا خواهد کرد و چین، هند، کره، اندونزی، بنگلادش و پاکستان، مهمترین کشورهای مصرف کننده گاز خواهند بود و مصرف گاز آنها به یکباره افزایش خواهد یافت.

عادلی ادامه داد: میکس انرژی از ۲۲ درصد در سبد انرژی جهانی به ۲۶ درصد افزایش خواهد یافت و زغال سنگ کاهش پیدا خواهد کرد و مصرف نفت از ۳۲ درصد به ۲۹ درصد کاهش خواهد یافت.

دبیرکل سابق مجمع کشورهای صادرکننده گاز اظهار داشت: ما به ۷,۹ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری در ایجاد ظرفیت جدید در حوزه گاز نیاز داریم و این به جز سرمایه‌گذاری برای نگهداری ظرفیت‌های فعلی است.

باید گاز را جایگزین مصرف فرآورده‌های نفتی کنیم

در ادامه نشست، دکتر نرسی قربان عضو کمیسیون انرژی اتاق بازرگانی ایران با تاکید بر استفاده از ۱۷ درصد ذخایر گاز دنیا که در کشور ما قرار دارد، گفت: ذخایر گاز ایران حدود ۵ برابر آمریکا است، اما تولید ما حدود یک سوم آنها است.

عضو اتاق بازرگانی ایران ادامه داد: ما باید گاز را جایگزین مصرف فرآورده‌های نفتی کنیم؛ البته در این کار تا حدودی موفق بوده‌ایم و حدود ۷۰ درصد از مصرف ما با گاز جایگزین شده است.

وی ادامه داد: نکته دیگر، تزریق به چاه‌های نفت است که با توجه به قدمت چاه‌های نفت ایران، در صورت تزریق گاز به این چاه‌ها، برداشت بیشتری از نفت خواهیم داشت و این گاز دوباره با همان نفت بیرون می‌آید و صرفه اقتصادی بسیاری در این زمینه وجود دارد که تا امروز مورد بی مهری قرار گرفته است.

دکتر قربان در پایان سخنان خود تصریح کرد: اقتصادی بودن این تجارت در جایی است که باید شرایط و موقعیت را سنجید و سپس قضاوت کرد و نباید گروگان قراردادهای گازی با سایر کشورها بود.

گاز قدرت مغفول ایران است

در ادامه این نشست تخصصی، باقری مدیر کل اوراسیای وزارت خارجه اظهار داشت: گاز قدرت مغفول ایران است و متأسفانه سرمایه‌گذاری لازم در این زمینه صورت نگرفته است.

وی گفت: دومین مشکل در توسعه صنعت گاز، نگاه بخشی به جای نگاه استراتژیک است و فکر می‌کنیم که گاز صرفاً برای مصارف داخلی است و نگاه بخشی و کالایی به گاز یکی از آفت‌های ژئوپلتیک ما است.

باقری ادامه داد: ما دیپلماسی انرژی مدون و مصوب نداریم و سه نوع استراتژی و رفتار

در برابر گاز داریم. یکی این که کالا به این کالا و قدرت آن فکر نمی‌کنیم؛ دوم این که واکنشی با آن برخورد می‌کنیم و هنر ما بردن گاز به روستاها است و سوم این که سخت مذاکره می‌کنیم و تعامل را بلد نیستیم و به سختی به نتیجه می‌رسیم.

وی در پایان سخنان خود از تمایل ترکمنستان به سرمایه‌گذاری ال ان جی در بندر چابهار ایران خبر داد.

تولید برق از گاز امنیت ایجاد می‌کند

علی عرشی مدیر سابق امور بین الملل شرکت ملی نفت یکی دیگر از کارشناسان این نشست بود که در ابتدای سخنان خود گفت: مشکل ما سیاست‌گذاری است. وقتی بحث سرمایه‌گذاری در گاز می‌شود، باید در نظر بگیریم که دنیا تغییر کرده است.

وی ادامه داد: تمامی پروژه‌های ال ان جی آمریکا ۷۷ میلیون تن در سال است و در آینده، یکی از پیشتانان این عرصه خواهد بود که در تعیین قیمت آن نقش آفرینی خواهد کرد. عرشی در بخش دیگری از سخنان خود تصریح کرد: متاسفانه در دور ریز انرژی وضعیت خوبی نداریم و به اندازه صادرات گاز به ترکیه، دور ریز انرژی داریم و باید فکری به حال این وضعیت کرد.

وی در پایان سخنان خود گفت: تولید برق از گاز امنیت پایدار انرژی برای ما ایجاد می‌کند و کنار هر نیروگاه می‌توانیم آب شیرین کن قرار دهیم و امنیت آب نیز برای کشور ایجاد کنیم.

گاز هیچ گاه جزو برنامه‌های توسعه کشور نبوده است

در بخش دیگری از این نشست، دکتر سیروس وطن خواه معاون انرژی مرکز همکاری‌های تحول و پیشرفت ریاست جمهوری گفت: موضوع انتخاب شده بلاشک

یکی از موضوعات راهبردی انرژی کشور است که تا امروز مغفول واقع شده است. وی در پاسخ به این سوال که چرا گاز نتوانسته است ما را به توسعه برساند، گفت: ما هیچ وقت از گاز این انتظار را نداشتیم و اصلاً نخواستیم که این مهم صورت گیرد. خواستن‌ها باید در برنامه‌ها خود را نشان دهد. گاز هیچ وقت در برنامه‌های ما به عنوان محور توسعه دیده نشده است. وطن خواه ادامه داد: به نظر من، مشکل اصلی ما در نوع نگاه به مسائل است. گاز یک سلاح و یک ابزار توسعه است. گاز چیزی نیست که فقط آن را بسوزانیم. پس اگر نگاه خود را تغییر دهیم، می‌توانیم به این دستاوردها برسیم.

وی در پایان سخنان خود با تأکید بر این که ایران سرزمین انرژی است، تصریح کرد: تا زمانی که گاز برای ما دغدغه نشود، در این عرصه سیاست‌گذاری رخ نخواهد داد و مشکل ما در مدیریت توسعه گازی در کشور است.

سوآپ نفت و گاز مزیت جغرافیای ایران است

دکتر محمدصادق کریمی کارشناس سیستم‌های انرژی مهمان دیگر این نشست بود که در سخنانی کوتاه گفت: در مورد امنیت و قدرت، مساله ما جغرافیا است. اگر بر روی مزیت جغرافیا تمرکز کنیم، می‌توانیم دارای قدرت پایدار باشیم.

وی تأکید کرد: اگر این مهم صورت گرفت، آن وقت سوآپ نفت و گاز به ثمر می‌رسد و اگر عامل اجرایی دغدغه مند در این حیطه وجود نداشته باشد، تلاش کارشناسان به ثمر نخواهد نشست.

سید غلامحسین حسنتاش استاد اقتصاد انرژی مهمان دیگر نشست بود که در بخش پایانی این نشست اظهار داشت: در بخش انرژی دستگاه حکمرانی نداریم و بالطبع، سیاست‌های بخش انرژی روشن نخواهد بود و دیپلماسی انرژی تعریف نمی‌شود.

نشست بررسی چالش‌های اقتصاد صنعت برق

محور اقتصاد برق؛ پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

نشست چالش‌های اقتصاد صنعت برق به عنوان دومین پیش نشست از پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی، چهارشنبه ۱۰ بهمن در پژوهشگاه نیرو برگزار شد.

دکتر حقی فام معاون هماهنگی توزیع شرکت توانیر در این نشست با اشاره به انحراف در اقتصاد انرژی اظهار داشت: در موضوع اقتصاد برق، مباحث مختلفی مثل یارانه انرژی، تعرفه‌های مصرف و صادرات، محیط زیست و ارتباط با سایر نهادها در حال طرح است؛ اما درباره راهکارهای برون رفت از چالش‌ها به اجماع نرسیده‌ایم.

این عضو کمیته علمی پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی تصریح کرد: موضوع صنعت برق یک موضوع جاری در تمامی شئون کشور است و حتی محیط زیست نیز از این اقتصاد معیوب در انرژی ضربه می‌خورد.

۴۵ میلیارد دلار یارانه انرژی در ایران

این استاد دانشگاه در بخش دیگری از سخنانش با استناد به آمار آژانس بین‌المللی انرژی گفت: کشور ما سالانه بالغ بر ۴۵ میلیارد دلار یارانه انرژی اختصاص می‌دهد و برخلاف سال‌های قبل که چین به نسبت جمعیت خود در رتبه اول جهانی قرار داشت، در حال حاضر، ایران رتبه اول را به خود اختصاص داده است.

دکتر حقی فام گفت: باید هرچه زودتر در مورد یارانه انرژی و به خصوص برق، راهکاری اندیشیده شود. باید موضوع را با نخبگان در میان بگذاریم و با شکل‌گیری ادبیات مشترک، سیاست‌گذاران کشور به این بحث‌ها توجه کنند تا در مسیر مناسب حرکت کنیم.

وی تأکید کرد: در کشور باید به صورت تخصصی با موضوعات برخورد کنیم. در تمام دنیا دانشکده‌هایی که بر روی اقتصاد کار می‌کنند، فن و اقتصاد را در کنار هم قرار می‌دهند.

عضو کمیته علمی همایش اقتصاد مقاومتی در ادامه با اشاره به این که اقتصاد برق این روزها وضعیت قابل قبولی ندارد، اظهار داشت: به زعم بنده، وقتی صحبت از اقتصاد برق می‌کنیم، بخش‌های بسیار زیادی زیرمجموعه صنعت برق هستند. اگر همه نهادها بدون حمایت بتوانند سرپا بمانند، یعنی اقتصاد برق ما درست عمل می‌کند.

عدم شفافیت خروجی نهادها در وضعیت یارانه انرژی

این استاد دانشگاه ادامه داد: مهمترین چالش ما در نظام یارانه ای این است که سهم بخش‌های مختلف از انرژی در مقایسه با خروجی آنها مشخص نیست و به اصطلاح، میزان دریافتی یارانه انرژی در مقابل خروجی نهادها شفاف نیست.

وی با تأکید بر این که همسان‌سازی بین سیاست در مجموعه انرژی وجود ندارد، تصریح کرد: بخشی‌نگری در صنعت برق آفتی است که امروز گریبان اقتصاد برق را گرفته است

و ما امروز هیچ سیگنال پایداری را نمی‌توانیم به بخش خصوصی صادر کنیم. دکتر حقی فام در بخش پایانی سخنانش گفت: در بورس انرژی، درصد بسیار کمی از برق عرضه می‌شود. بنابراین کشف قیمت آن واقعی نیست و برای موضوع رگولاتوری نیز باید از تمامی جوانب به مسائل نگاه کنیم.

در ادامه این نشست، مهندس خوئی مشاور گروه انرژی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی با اشاره به وابستگی تامین انرژی کشور به صنعت نفت گفت: اگر نفت نداشتیم، حدود هفتاد تا هشتاد میلیارد دلار برای تامین انرژی برق کشور اعتبار لازم بود.

وی با انتقاد از وضعیت اجرای برنامه‌ها و سیاست‌های کشور گفت: سند چشم‌انداز بسیار جامع و کامل بود؛ اما به دلایل نامشخص در دولت هفتم و هشتم کنار گذاشته شد.

یارانه برق جیب وزارت نیرو را خالی کرد

مهندس خوئی تصریح کرد: اگر وضعیت به همین صورت با یارانه‌های پنهان و غیرپنهان ادامه پیدا کند، تا دو سال آینده وزارت نیرو حتی برای پرداخت حقوق کارکنان خود دچار مشکل خواهد شد.

وی در ادامه با توضیح این که ساختار وزارت نیرو و چارچوب آن باید به تصویب برسد، گفت: برای یکپارچگی سیاست‌ها و عدم تغییر برنامه‌ها در وزارت، نباید با تغییر مدیران، چارچوب دچار تحول شود.

مشاور گروه انرژی مرکز پژوهش‌های مجلس خاطرنشان کرد: برای محاسبه قیمت تمام شده برق از شاخص تولید ناخالص داخلی به عنوان معیار مناسب استفاده می‌کنند و برآورد آن بر پایه نرخ دلار صحیح نیست.

وی با اشاره به این که در حال حاضر، پرداختی یارانه بابت انرژی تنها ۷ درصد از سبد

مصرفی خانوار است، اظهار داشت: سه یا چهار برابر کردن تعرفه‌ها به صورت یکباره مناسب نیست. باید توان پرداختی مردم را لحاظ کنیم و لازم است مطالعات جامع اجتماعی قبل از اعمال تعرفه‌ها صورت گیرد.

تعطیلی واحدهای بدون تولید ارزش افزوده

مهندس خوئی با تاکید بر این که تعرفه برق صنعتی باید منعطف باشد، تصریح کرد: از ۸ هزار مگاوات برق که پیش بینی می‌شود در سال پیش رو کمبود برق داشته باشیم، هزار مگاوات آن مربوط به کوره‌های ذوب فلز است که میلگرد کم کیفیت می‌سازند.

وی گفت: پیشنهاد ما برای جبران کمبود برق در سال آینده این است که واحدهای صنعتی که ارزش افزوده ایجاد نمی‌کنند، با جبر دولتی حداقل چهار ماه تعطیل شوند.

مشاور گروه انرژی مرکز پژوهش‌های مجلس با استناد به گزارش وزارت اقتصاد و دارایی گفت: واگذاری نیروگاه‌ها به بخش خصوصی با ضرر اقتصادی همراه بوده است؛ در حالی که در بیشتر کشورهای جهان، ۸۰ درصد برق به صورت دولتی اداره می‌شود.

وی در پایان عنوان کرد که رگولاتوری در اقتصاد برق به زودی انجام خواهد شد.

دکتر نوفرستی رئیس انجمن جامعه ایمن و پژوهشگر انرژی در نشست چالش‌های اقتصاد صنعت برق با تاکید بر این که اقتصاد انرژی به یک باتلاق برای کشور تبدیل شده است، گفت: مشکل ما اصلاح ساختار تعرفه‌ها است و برخی نمایندگان مجلس تصور می‌کنند که تعرفه‌های پایین انرژی به نفع مردم است.

وی ادامه داد: با این تعرفه‌ها هیچ طرحی در کشور توجیه اقتصادی ندارد و با ادامه این وضعیت، در سال آینده حداقل ۸ هزار مگاوات ساعت کمبود برق خواهیم داشت.

افزایش جهشی تعرفه‌ها طبق الگوی مصرف

نوفرستی با استناد به نظر کارشناسان و نظرسنجی‌ها گفت: حدود ۸۰ درصد مردم نسبت به اصلاح تعرفه‌های برق نظر مثبت دارند و اصلاح ساختار تعرفه‌ها با افزایش جهشی طبق الگوی مصرف، طرحی است که دست‌های نامرئی مانع اجرایی شدن آن بودند.

این پژوهشگر انرژی در ادامه با اشاره به این که فشار یارانه پنهان بر دولت تحمیل می‌شود، خاطر نشان کرد: علی‌رغم این که در حال حاضر، جامعه ما تحمل هیچ گونه افزایش تعرفه را ندارد، اما ۳۰ درصد مشترکان پرمصرف باید با افزایش پلکانی تعرفه‌ها مواجه شوند.

وی در بخش دیگری از سخنان خود، یکی از راهکارهای اصلاح الگوی مصرف انرژی را اجرائی شدن طرح «کارت انرژی» عنوان کرد و گفت: با اجرای این طرح به هر فرد سهم برابر انرژی تعلق می‌گیرد و این سهم نسبت به مناطق مختلف منعطف است.

مهندس وحدتی از سندیکای تولیدکنندگان صنعت برق نیز در ادامه نشست با انتقاد از عدم تمکین به قانون در این صنعت خاطر نشان کرد: اصلاح کامل تعرفه‌ها به یکباره امکان پذیر نیست و برای موفقیت در اجرای دستورالعمل‌ها باید به صورت بخش به بخش پیشروی نماییم.

مهندس تفضلی پژوهشگر دیگری بود که در این نشست حضور داشت و در ادامه سخنان دکتر نوفرستی اذعان کرد: بسیاری از بندهای قانون اصلاح الگوی مصرف مغفول مانده است و باید برای قوانین مصوب، ضمانت اجرایی در نظر گرفته شود.

وی گفت: در مواردی که شاهد عدم اجرای قوانین هستیم، باید از جانب دانشگاهیان و نخبگان مطالبه‌گری صورت گیرد.

مهندس غفوری عضو هیأت مدیره انجمن انرژی‌های تجدیدپذیر در ادامه نشست، با انتقاد از وضعیت توزیع یارانه انرژی در میان مردم گفت: در حال حاضر، یارانه انرژی مشترکان پرمصرف در بخش برق بیش از ۱۰ برابر کم مصرف‌ها است.

پیشنهاد دو راه حل برای درمان اقتصاد صنعت برق

وی با اشاره به میزان ۴۵ میلیارد دلار یارانه انرژی که در سال توسط دولت پرداخت می‌شود، اظهار داشت: برای جبران این خسارت دو راه حل پیشنهاد می‌شود که یکی از آنها اصلاح تعرفه پرمصرف‌ها است که طرح آن در حال حاضر در دست دولت است و دیگری استفاده از کارت انرژی است.

غفوری با طرح این سوال که چرا نمی‌توانیم تعرفه‌های برق را اصلاح کنیم، خاطرنشان کرد: مصرف کنندگان برق به دلیل قیمت بسیار پایین این انرژی در کشور، حساسیتی نسبت به کنترل میزان مصرف خود در ساعات مختلف شبانه روز ندارند و همین امر، بالابودن میزان مصرف انرژی برق را رقم می‌زند.

وی در ادامه با تاکید بر این که در بسیاری از کشورهای پیشرفته، تعیین تعرفه برق و رگولاتوری بر عهده بخش خصوصی است، تصریح کرد: وقتی که تعرفه هر کیلووات ساعت برق در کشور ما نیم سنت یورو است، در عمل، نهادهایی مانند سابا و ساتبا نمی‌توانند برای اقتصاد برق، درمان قابل توجهی داشته باشند.

عضو هیات مدیره انجمن انرژی‌های تجدیدپذیر با استناد به ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید اظهار داشت: در صورتی که طبق این ماده، انرژی رایگان در اختیار مردم قرار دهیم، باز هم بازده آن موقت خواهد بود و باید به فکر راهکار بلندمدت باشیم.

ساختار اعمال تعرفه انرژی باید اصلاح شود

وی خاطرنشان کرد: برای درمان کوتاه مدت اقتصاد صنعت برق باید اصلاح تعرفه‌ها را در دستور کار قرار دهیم و برای برنامه میان مدت می‌توان بر روی کارت انرژی حساب کرد و در صورتی که بخواهیم به صورت بلندمدت، اقتصاد صنعت برق را درمان کنیم، لازم است که ساختار اعمال تعرفه انرژی برای همیشه اصلاح شود.

مهندس مهذب ترابی مدیرعامل قدس نیرو در این نشست با اشاره به ساختار تعرفه گذاری در صنعت برق گفت: افزایش تعرفه به تنهایی راه حل نیست و باید اجرای آن به صورت صحیح باشد. وی در بخشی از سخنانش با اشاره به افزایش قیمت سوخت در دوره‌های گذشته گفت: باید در نظر بگیریم که هدفمندی یارانه‌ها ایده بسیار خوبی بود؛ اما مجری آن درست عمل نکرد.

اجرای نظام تعرفه ای هوشمند با تعریف مشترک پر مصرف

مهندس مهذب ترابی در ادامه تاکید کرد: برای اعمال تعرفه‌های خاص در صنعت برق باید مشترک پر مصرف به صورت کارشناسی تعریف شود و بر اساس آن، مدلی ارائه شود که بازفروش برق به مشترکان با نرخ‌های عادلانه اجرا شود.

مدیرعامل قدس نیرو با تاکید بر این که نظام تعرفه ای باید به صورت هوشمند اجرا شود، تصریح کرد: مدل مالی و رفتاری نظام تعرفه ای هوشمند سه سال قبل به مسئولان ارائه شد که بر اساس آن، ساختاری تعریف می‌شود که در صورت افزایش تعرفه برق، بازده آن پس از یک دوره قابل رصد باشد.

بخش کشاورزی دارای بالاترین رشد مصرف برق

وی با اشاره به این که بالاترین رشد مصرف برق در کشور در بخش کشاورزی ایجاد شده است، تاکید کرد: تعرفه‌های برق بر اساس الگوی مصرف مشترکان و به صورت نسبی اعمال شود.

مهذب ترابی در ادامه با تاکید بر استفاده بهینه از ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید خاطر نشان کرد: در حال حاضر، ۵۲ هزار روستای بهره مند از برق در سطح کشور وجود دارد که بیش از ۲۵ درصد آن‌ها شبکه فرسوده دارند.

وی در پایان سخنان خود تاکید کرد که باید ساختار بنگاه داری در بخش توزیع برق روشن و شفاف شود تا سیاست‌گذاری در این بخش، اجرایی شود.

نشست بررسی مقدمات و الزامات ایجاد نهاد تنظیم گر بخش انرژی در ایران

محور ساختار اداره بخش انرژی؛ پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

نشست بررسی مقدمات و الزامات ایجاد نهاد تنظیم گر در بخش انرژی به عنوان سومین پیش نشست از پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی، با حضور جمعی از اساتید، صاحب نظران و فعالان این حوزه، دوشنبه ۱۵ بهمن در مرکز همکاری‌های تحول و پیشرفت ریاست جمهوری برگزار شد.

در ابتدای نشست، آقای دکتر وطن خواه معاون انرژی مرکز همکاری‌های تحول و پیشرفت ریاست جمهوری با تأکید بر اهمیت مسئله تنظیم گری در بخش انرژی کشور گفت: وقتی عملکرد دیگر کشورها را بررسی می‌کنیم، مشخص می‌شود که یکی از وظایف عام دولت‌ها، تنظیم گری بخش انرژی است. در واقع، در کنار سیاست‌گذاری، نظارت و ایجاد خدمات پایه، بحث تنظیم گری نیز جزء وظایف اصلی همه دولت‌ها بوده و هست. وی افزود: در کشور ما نیز گرچه به شکل‌های مختلف تلاش شده است تا این وظیفه انجام شود، اما به طور متمرکز و آن طور که نیاز است، برای این مهم، نهاد متولی در نظر

گرفته نشده و در عموم مردم و نهادهای مرتبط با این حوزه، چنین نهادی شناخته شده نیست. در حال حاضر، عدم وجود نهاد تنظیم گر مستقل و مقتدر، حلقه مفقوده اصلاح اقتصاد حوزه انرژی کشور است.

در بازارهای انحصار طبیعی وجود نهاد تنظیم گر ضروری است

در ادامه نشست، دکتر عظیم زاده، کارشناس اقتصاد انرژی ضمن ارائه نتایج بررسی‌های انجام شده درخصوص چرایی و چگونگی ایجاد نهاد تنظیم گر در حوزه انرژی گفت: در صنایعی که با انحصار طبیعی مواجه می‌شوند، وجود یک نهاد تنظیم گر لازم و ضروری است.

وی افزود: بازار انرژی به واسطه انحصار طبیعی با شکست بازار مواجه است و لازم است نهاد تنظیم گر در این زمینه وارد شود و برای آن قاعده گذاری کند. دیگر کشورهای جهان نیز از دهه ۱۹۸۰ میلادی به سمت کاهش تصدی گری دولت در بخش انرژی و در مقابل، تقویت جنبه تنظیم گری در این حوزه حرکت کرده اند.

وی با بیان این که تجدید ساختار بخش انرژی به منظور حرکت به سمت اقتصاد سالم از ۴ مرحله مجزاسازی، تنظیم گری، آزاد سازی و انتقال مالکیت تشکیل می‌شود، گفت: برخلاف تصور برخی از صاحب نظران، وجود یک بازار کاملاً رقابتی پیش نیاز راه اندازی یک نهاد تنظیم گر نیست، بلکه در بسیاری از کشورها، بعد از ایجاد نهاد تنظیم گر، بازارهای انحصاری به سمت رقابتی شدن حرکت کرده است.

حاکم نبودن نگاه شرکتی مانع اصلی راه اندازی نهاد تنظیم گر

در ادامه، مهندس مهرآزما مشاور مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی با اشاره به وجود مشکلات متعدد پیش روی ایجاد نهاد تنظیم گر در حوزه انرژی گفت: مهم‌ترین

مشکل در این زمینه، نگاه اداره ای به شرکت های فعال در حوزه انرژی است. این نگاه مانع از شکل گیری یک اقتصاد سالم در حوزه انرژی شده است.

وی افزود: تا زمانی که نهادهای دولتی به شرکت های همچون شرکت گاز و شرکت برق به مانند یک شرکت درآمدزا و عمل کننده به دستورات دولت نگاه می کنند، اقتصاد سالم در این حوزه شکل نمی گیرد. در چنین شرایطی نمی توان انتظار داشت که نهاد تنظیم گر بتواند به درستی شکل بگیرد و عمل کند.

اصلاح قیمت گذاری بخش انرژی، پیش نیاز اساسی تنظیم گری بخش انرژی

دکتر شکوهی عضو هیئت علمی دانشگاه صنعت نفت، دیگر کارشناس حاضر در این نشست بود. وی با بیان این که مسئله تنظیم گری در بعد نظری سابقه محدود اما قابل قبولی در ایران دارد، گفت: با این حال در حوزه عمل، موانع به مراتب بیشتر است و اقدامات کمتری صورت گرفته است. در حال حاضر، به دلیل واقعیت های حاکم بر بازار محصولات همچون نفت، گاز، پتروشیمی و برق، شرایط ایجاد نهاد تنظیم گر در حوزه انرژی را نداریم.

وی با بیان این که اولین پیش نیاز شکل گیری نهاد تنظیم گر بخش انرژی، شکل دهی به یک بازار سالم است، گفت: پیشنهاد بنده این است که راه اندازی نهاد تنظیم گر به طور مرحله به مرحله و از بخش هایی آغاز شود که حداقل های لازم برای این کار را دارند. به طور مثال، در حال حاضر، بخش های بین مجتمعی پتروشیمی ها بهترین گزینه برای راه اندازی پایلوت نهاد تنظیم گر است و در ادامه می توان به مرور، دامنه تنظیم گری این نهاد را گسترش داد.

کارایی نهاد تنظیم گر در گرو اصلاح ساختار اقتصاد انرژی

در ادامه، دکتر میرجعفری کارشناس موسسه مطالعات بین‌المللی انرژی با بیان این که در بخش‌های مختلف انرژی در کشور، بازار انحصاری حاکم است، گفت: سطح اختیارات نهاد تنظیم گر در عملکرد مناسب این نهاد خیلی اثرگذار است. بنابراین اگر می‌خواهیم نهاد تنظیم گر عملکرد مناسبی داشته باشد، باید در مواردی همچون قیمت گذاری و الزام شرکت‌ها، قدرت لازم را داشته باشد.

وی ضمن تأکید بر نقش نهادهای دولتی در شکل‌گیری نهاد تنظیم گر بخش انرژی گفت: ساختار اقتصاد انرژی ایران فاصله زیادی با شرایط مطلوب دارد که در آن، شرکت‌ها بر اساس اصول اقتصادی عمل می‌کنند. اصلاح ساختاری بخش انرژی کشور اولین گام در جهت بهبود شرایط است که در آن، نهاد تنظیم گر می‌تواند به درستی عمل کند.

خلأ چندین ساله کشور در تنظیم‌گری انرژی

مهندس سیفی مدیر عامل سابق شرکت بهینه‌سازی مصرف انرژی و رئیس نشست نیز در پایان، ضمن جمع‌بندی نکات مطرح شده از سوی کارشناسان گفت: مسئله مهمی که باید به آن توجه شود و هدف اصلی از برگزاری این نشست بوده است، خلأ چندین ساله کشور در تنظیم‌گری انرژی است.

وی با اشاره به این دوگانه که وجود نهاد تنظیم گر اولویت دارد یا ایجاد بازار رقابتی، گفت: سابقه دیگر کشورها نشان می‌دهد که وجود نهاد تنظیم گر می‌تواند به بهبود شرایط بازار نیز منجر شود. با این حال، در حال حاضر، مواردی همچون «عدم نگرش بنگاه داری»، «خصوصی‌سازی معیوب»، «قیمت‌گذاری تکلیفی»، «ساختار تشکیلاتی غیر شفاف» و «در دسترس نبودن اطلاعات» مشکلات اساسی پیش روی ایجاد نهاد تنظیم گر در حوزه انرژی است.

نشست بررسی مشکلات صنعت پالایش نفت در ایران و ارائه پیشنهاد‌های سیاستی

محور زنجیره ارزش نفت و گاز؛ پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

نشست بررسی مشکلات صنعت پالایش نفت در ایران و ارائه راه‌حل‌ها و پیشنهاد‌های سیاستی به عنوان چهارمین پیش نشست از پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی، دوشنبه ۱۵ بهمن در مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی برگزار شد.

خام فروشی در صنعت پالایش محکوم به شکست است

مهندس مرتضی عزیزی مدیرعامل سابق هلدینگ نفت و گاز پارسیان در این نشست با تاکید بر این که خام فروشی در صنعت پالایش محکوم به شکست است، اظهار داشت: در حوزه پالایش صنعت نفت باید به سمت پتروپالایش حرکت کنیم.

وی با اشاره به این که در اقتصاد خرد، تولید یک محصول مانند بنزین قابل توجه است، تصریح کرد: در اقتصاد کلان، توجه به تولید یک فرآورده در صنعت نفت، شکست اقتصادی است و باید زنجیره ارزش را تکمیل کرد تا به سودآوری رسید.

مهندس عزیزی در ادامه سخنان خود به سودآوری پالایشگاههای تبریز و شیراز اشاره کرد و گفت: در دوره ای که این دو پالایشگاه توسط هلدینگ پارسیان خریداری شد، حدود ۲۰ سال کاملاً زیان ده بودند؛ اما با ادغام پتروشیمی در پالایشگاه تبریز به سودآوری رسید.

مدیرعامل سابق هلدینگ نفت و گاز پارسیان با تأکید بر این که برای به روز رسانی صنعت پالایش کشور باید به سمت پتروپالایش حرکت کرد، اظهار داشت: با خریداری و ادغام پتروشیمی در کنار پالایشگاه و ایجاد یک سینرژی، پالایشگاه تبریز را به سودآوری رساندیم و این روند می‌تواند در بسیاری از واحدها ادامه یابد.

وی با انتقاد از روند خصوصی سازی در کشور خاطرنشان کرد: با این که پالایشگاهها به بخش خصوصی واگذار شده اند، اما مدیران ارشد آنها از سوی وزارت نفت تعیین می‌شود و هنوز روند خصوصی سازی و رفتار خصوصی به طور کامل پیاده نشده است. عزیزی در ادامه به توسعه نامتوازن در صنعت پتروشیمی اشاره کرد و اظهار داشت: در وضعیتی که حدود ۹ درصد از گاز کشور در صنعت پتروشیمی مصرف می‌شود، اما با توجه به اینکه زنجیره ارزش در این صنعت تکمیل نمی‌شود، ارزش افزوده قابل توجهی تولید نشده است.

توسعه صنایع پتروشیمی ناهمگون بوده است

رئیس هیات مدیره انجمن صنفی صنعت پتروشیمی تأکید کرد: توسعه پتروشیمی ناهمگون بوده است و با اعمال یک تحریم، تمامی روزه‌های این صنعت مسدود می‌شود. پس نتیجه می‌گیریم که در صنعت پتروشیمی، بر اساس برنامه بلندمدت و کارشناسی شده عمل نکرده ایم.

عزیزی گفت: تبدیل اتان به متان یا پلی اتیلن و تولید چند محصول خاص، ارزش افزوده

ایجاد نمی‌کند و ۱۴ سال است که برای توسعه صنعت پتروشیمی حرکتی انجام نشده است و از منابع عظیمی که در کشور ما وجود دارد، استفاده قابل توجهی صورت نگرفته است.

مدیرعامل سابق هلدینگ نفت و گاز پارسیان ریشه بسیاری از مشکلات در صنعت نفت و پتروشیمی را عدم وجود رگولاتوری مناسب عنوان کرد و گفت: قیمت‌گذار، خریدار و توزیع‌کننده، یک نهاد است و حتی در صورت قانون‌گذاری برای تعیین قیمت از سوی مجلس شورای اسلامی هم به نص قانون و آیین‌نامه‌ها عمل نمی‌شود.

عزیزی ادامه داد: در آیین‌نامه اجرایی قانون الحاق برخی مواد بر اساس قانون تنظیم مقررات مالی دولت، قیمت‌گذاری نفت خام بر اساس متوسط فروش صادرات فوب خلیج فارس یا نفت خام مشابه صادراتی تاکید شده است که به آن عمل نمی‌شود.

وی با انتقاد از این که قیمت نفت خام و خرید محصول از طرف دولت تعیین می‌شود، خاطرنشان کرد: در برابر فروش نفت به هندوستان از آنها زردچوبه می‌گیریم؛ در حالی که اگر قیمت فروش نفت به هندوستان با قیمت فروش به پالایشگاه‌ها برابر باشد، رقابت شکل گرفته میان پالایشگاه‌ها به رشد و توسعه این صنعت در کشور می‌انجامد.

عزیزی ادامه داد: البته در نظر می‌گیریم که وزارت نفت، محدودیت‌هایی در تامین بخشی از بودجه دارد؛ اما تعیین قیمت در فروش نفت خام باید تابعی از قانون و بر اساس فرمول بندی کارشناسی شده باشد تا شفافیت ایجاد شده در صنعت پالایش، رغبت سرمایه‌گذاری را افزایش دهد.

عزیزی تصریح کرد: در قیمت‌گذاری اوره و خوراک پتروشیمی، قانون‌گذاری صورت گرفت، اما ۶ سال است که اجرا نمی‌شود و بخشی از تولیدات پتروشیمی کشور به جای صادرات قانونی، به نام کشاورز قاچاق می‌شود؛ در حالی که خرید اوره برای کشاورزی باید در بازار بورس انجام گیرد.

مشکل اساسی در صنعت پالایش تامین مالی است

در ادامه این نشست نشست، مهندس متاجی مدیر سابق برنامه ریزی تلفیقی شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران اظهار داشت: هیاتی باید مشخص شود که اجرای قوانین قیمت گذاری را کنترل کند تا سوء تفاهم میان وزارت نفت و پالایشگاه‌ها رفع شود. اگرچه باید در نظر بگیریم که بخش زیادی از قیمت گذاری دست ما نیست.

وی با تاکید بر این که جداسازی واحدها در پالایشگاه‌ها، سودآوری این صنعت را دچار مشکل کرده است، عنوان کرد: در مرز افغانستان روزانه صدها تانکر تحت عنوان‌ها یدر و کربن به فروش می‌رود؛ در حالی که این‌ها یدر و کربن همان موادی هستند که می‌توانستیم در پالایشگاه‌ها به بنزین تبدیل کنیم؛ اما مقررات اجازه این عملیات را به پالایشگاه نمی‌دهد.

متاجی ادامه داد: به جای فروش محصول با نام‌ها یدر و کربن که یک عنوان ناشناخته است، می‌توانستیم این مواد را به یک محصول استاندارد با برند داخلی تبدیل کنیم که در بلندمدت به اقتصاد پالایشگاه‌ها کمک کند.

وی با اشاره به دو مشکل اساسی صنعت پالایش تاکید کرد: در حال حاضر، مشکل اساسی در صنعت پالایش، تامین مالی و مساله دیگر، مدیریت پروژه‌ها است و نمونه بارز آن، راکد ماندن یک میلیارد دلار سرمایه‌گذاری در پالایشگاه اصفهان به مدت ۱۰ سال است و پروژه CCR پالایشگاه تهران نیز به دلیل نوسانات اخیر ارز در کشور علی‌رغم انتخاب پیمانکار، اجرائی نمی‌شود.

متاجی در ادامه به مشکلات بروکراسی در روند سرمایه‌گذاری در صنعت پالایش اشاره کرد و افزود: باید قوانینی تدوین شود که پالایشگاه‌ها اجازه داشته باشند بخشی از نیاز داخلی را با فرآورده‌های تولیدی خود تامین کنند و بقیه را بتوانند با قیمت آزاد صادر کنند.

وی در پایان سخنان خود با انتقاد از وضعیت مدیریت در صنعت پالایش گفت: گاهی اوقات، انتخاب یک فرد مناسب برای مدیریت، بسیاری از مشکلات را حل می‌کند و برای رفع مشکلات صنعت پالایش نیز مدیران ارشد این صنعت باید از بدنه صنعت پالایش انتخاب شوند.

پالایشگاه‌ها باید در انتخاب نوع محصول تولیدی آزاد باشند

در ادامه این نشست، مهندس قربانی دبیر انجمن صنفی کارفرمایی صنعت پالایش نفت تصریح کرد: باتوجه به این که قیرسازی‌ها و روغن سازی‌ها در صنعت پالایش از قیمت گذاری سازمان تنظیم بازار بر اساس میزان سود تبعیت می‌کنند، مشکل خاصی پیش نمی‌آید و این روند می‌تواند در مورد قیمت گذاری نفت نیز اعمال شود.

وی ادامه داد: باید در نظر گرفت که قیمت گذاری نفت تابعی از قیمت جهانی است و برای فروش داخلی باید از شاخص‌های سودآوری و اقتصادی تبعیت کرد.

در بخش دیگری از این نشست، مهندس غفاری کارشناس شرکت ملی مهندسی و ساختمان نفت با اشاره به اینکه پالایشگاه‌ها باید در انتخاب مسیر آینده و نوع محصول تولیدی آزاد باشند، عنوان کرد: در حال حاضر، نیاز داخلی در حال رفع کامل است و می‌توانیم صادرات ۵ محصول اصلی را پس از رفع نیاز داخلی بر عهده خود پالایشگاه قرار دهیم.

وی ادامه داد: اجرایی شدن قوانین و قیمت گذاری کارشناسی شده و سودآور در پالایشگاه‌ها، تمایل سرمایه‌گذاری را افزایش می‌دهد.

غفاری با انتقاد از عدم نگاه جهانی و بلندمدت به صنعت نفت در کشورمان تصریح کرد: در بحث صادرات فرآورده‌های نفتی، نگاه جهانی برای برندسازی بسیار مهم است و قانون گذار باید مقررات را در مسیر برندسازی تنظیم و تدوین کند.

وی با اشاره به طرح خط لوله نکا-جاسک اظهار داشت: از طریق این خط لوله حدود ۵۰۰ هزار بشکه به مرحله فروش در آب‌های آزاد می‌رسید که این طرح به دلایل نامعلوم اجرایی نشد.

وی در پایان سخنان خود عنوان کرد: سیاست شرکت پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی بر این است که بازاریابی و فروش فرآورده برای پالایشگاه‌هایی که در آینده احداث خواهند شد، در اختیار مدیران و سرمایه‌گذاران باشد و تامین خوراک و سایر مجوزها مانند محیط زیست و زمین از طرف شرکت ملی پالایش در اختیار آنها قرار داده شود.

حاکمیت مانع سرمایه‌گذاری شده است

در ادامه نشست، رضا مهدوی پور مشاور مدیر عامل شرکت ملی پتروشیمی ایران با اشاره به این که مدیریت صنعتی بر سه لایه استوار است، تصریح کرد: مدیریت، مالکیت و حاکمیت سه لایه هستند که اگر نگاه خرد به اقتصاد پالایشگاه‌ها داشته باشیم، در لایه‌های مالکیت و مدیریت به دلیل هوشمند بودن سرمایه، اگر سود باشد، سرمایه‌گذاری انجام خواهد شد؛ اما برخی اوقات، حاکمیت مانع آزاد شدن انرژی سرمایه‌گذاری می‌شود.

وی با تاکید بر این که اقتصاد کشور ما دچار یک بیماری حرص و ترس است، تصریح کرد: وقتی که اقتصاد کلان ما در حال حرکت به سمت حرص و ترس است، سیاست‌های اقتصادی به بدوی‌ترین شکل ممکن تدوین خواهد شد و حرص به دست آوردن و ترس از دست دادن در صنعت نفت ما رشد خواهد کرد.

مهدوی پور ادامه داد: بخشی از ریشه‌های صنعت پالایش در دل هلدینگ‌ها نیست و از وزارت نفت سرچشمه می‌گیرد و در طول این سال‌ها، طرح‌های زیادی به وزارتخانه نفت ارائه شده است، اما اجرایی نمی‌شود. البته باید در نظر بگیریم که وزارت نفت چه محدودیت‌هایی برای اجرای طرح‌ها دارد.

مدیر مرکز مطالعات زنجیره ارزش در صنعت نفت و گاز تصریح کرد: وزارت نفت یک محیط چند انضباطی است و نمی توان برای آن تک راه حل ارائه داد و طبیعی است که مدیران آن نتوانند به چند حوزه هم زمان توجه داشته باشند.

وی با تاکید بر این که اقتصاد ما یک اقتصاد نفتی است، اظهار داشت: تمامی صنایع در کشور ما مانند فولاد، خودروسازی، پتروشیمی و ... به صنعت نفت و گاز وابسته است و در منطق سیاستی باید سنگی را برداریم که با رفع آن، چند مشکل حل می شود و صنعت نفت به همین دلیل جایگاه مهمی دارد.

سهم وزارت نفت از فروش داخلی کمتر از صادرات است

مهدوی پور تصریح کرد: با در نظر گرفتن این که ۱۴,۵ درصد از محل صادرات نفت نصیب وزارت نفت می شود، اما از محل فروش داخلی، درصد بسیار کمتری به حساب وزارتخانه می رود، طبیعی است که رغبتی برای فروش داخلی نباشد و به این ترتیب، پالایشگاه ها دچار مشکل شوند.

وی با انتقاد از عدم اثربخشی معاونت برنامه ریزی وزارت نفت عنوان کرد: این معاونت در وزارت نفت همانند مغزافزاری است که کوچک ترین اشتباه سیاستی در آن ممکن است صدمات جبران ناپذیری بر پیکره صنعت نفت وارد کند.

مشاور مدیرعامل شرکت ملی پتروشیمی ادامه داد: از حدود سال ۷۱ که شرکت ملی پالایش و پخش از شرکت ملی نفت استقلال یافت، نگاه به صنعت پالایش و پالایشگاه ها به جای سودمحوری، یک نگاه سوخت محوری و حق العمل کارانه بوده است و در حال حاضر نیز همان منطق دنبال می شود.

مهدوی پور با تاکید بر این که جداسازی واحدها از یک پالایشگاه، قدرت رقابت و سودآوری را سلب می کند، افزود: اگر منطق صنعت پالایش را سودمحور نگاه کنیم، باید

به سمت پتروپالایش حرکت کنیم.

وی با اشاره به لزوم ادغام انجمن‌های صنفی کارفرمایی صنعت پالایش و پتروشیمی تصریح کرد: حرکت به سمت وضعیت مطلوب، یک حرکت دینامیک است که در طول سال‌های آینده به مرور رخ می‌دهد و نباید انتظار داشته باشیم که این وضعیت مطلوب به یکباره به وجود آید.

مهدوی پور ادامه داد: آیین نامه ای که برای فرمول قیمت نفت تدوین شده است، بر اساس API قرار دارد که بر این اساس، مشکل اساسی در تدوین قوانین نیست و نحوه اجرای قوانین مساله ساز است.

روابط مالی وزارت نفت و شرکت ملی نفت باید اصلاح شود

مشاور مدیرعامل شرکت ملی پتروشیمی عنوان کرد: صنعت پتروشیمی ما یک صنعت منحرف است و در مسیر انحرافی نیز در حال حرکت است؛ به طوری که در حال حاضر، در صادرات متانول و حتی اوره هم دچار مشکل است.

وی افزود: برای نفوذ در بازار مصرف صنعت پتروشیمی لازم است بی نظمی را کاهش داده و به فکر توسعه برندینگ در بازاریابی باشیم.

مهدوی پور در بخش دیگری از سخنان خود با انتقاد از رویکرد خام فروشی وزارت نفت تصریح کرد: منطق حاکم در وزارت نفت، تمرکز بر روی معادن است که در ادامه آن تولید و خام فروشی شکل می‌گیرد.

وی در پایان سخنان خود به مشکلات مالی در صنعت نفت اشاره کرد و افزود: شرکت ملی نفت در حال حاضر، بیش از ۴۰ میلیارد دلار بدهکار است و اگر بخواهیم صنعت پالایش را احیا کنیم، لازم است روابط مالی وزارت نفت و شرکت ملی نفت را تنظیم کنیم.

نشست بررسی ظرفیت بازار سرمایه در تامین مالی مردمی پروژه‌های کلان صنعت انرژی

محور زنجیره تامین صنعت انرژی؛ پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

نشست بررسی ظرفیت بازار سرمایه در تامین مالی مردمی پروژه‌های کلان صنعت انرژی به عنوان پنجمین پیش نشست از پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی، چهارشنبه ۱۷ بهمن در شرکت فرابورس ایران برگزار شد.

دکتر حسینی مدیرعامل بورس انرژی در این نشست تصریح کرد: با توجه به ظرفیت‌های بی نظیر و شرایط کشور، اقتصاد مقاومتی یک مبحث دائمی برای کشور است و بهره برداری از این فرصت‌ها را در قالب اقتصاد مقاومتی بیان می‌کنیم.

وی در ادامه با تاکید بر این که بازار سرمایه در کشور ما محصول نگاه اقتصاد مقاومتی است، اظهار داشت: بیشتر فعالیت‌هایی که در این بازار انجام شده است، متکی بر نیروی جوان، سالم، تحصیل کرده، با انگیزه و خودساخته است.

دکتر حسینی با اشاره به سابقه بازار سرمایه در ایران عنوان کرد: قبل از انقلاب تنها چند موسسه حسابرسی در کشور وجود داشت که آن هم با یک طرف خارجی شراکت داشت؛

اما در حال حاضر، بازار سرمایه با نیروهای باتجربه و باسواد به فعالیت خود ادامه می‌دهد.

بازار سرمایه به عنوان یک سرمایه ملی

مدیرعامل بورس انرژی ایران با طرح انتظار حمایت مسئولان از بازار سرمایه تاکید کرد: اگر مسئولان، ما را به عنوان یک سرمایه ملی حمایت کنند، وظیفه ما نیز سنگین تر خواهد شد و یک تکلیف ملی بر عهده ما خواهد بود.

وی در ادامه به رسالت بازار سرمایه اشاره کرد و گفت: این بازار باید بتواند میزان قابل توجهی از تامین سرمایه را بر عهده گیرد و فعالیت بورس باید در توسعه صنعتی و اقتصادی کشور ایفای نقش کند.

در بازار سرمایه امکان فساد وجود ندارد

دکتر حسینی با تاکید بر این که در بعضی حوزه‌های اقتصادی با انحراف و مفاسد اقتصادی روبرو هستیم، عنوان کرد: دو ویژگی شفافیت و رقابت به عنوان عامل پیشگیری از مفاسد اقتصادی است که در بستر بازار سرمایه و بورس وجود دارد.

وی ادامه داد: اگر دستگاهی مدعی جلوگیری از مفاسد اقتصادی بدون شفافیت باشد، باید به آن شک کرد. در بازار سرمایه با تکیه بر شفافیت و رقابت می‌توان به مقابله با مفاسد و ناهنجاری‌های اقتصادی امیدوار بود.

مدیرعامل بورس انرژی اظهار داشت: داده‌های آماری هیچ بازاری در کشور به اندازه بازار سرمایه قابل اتکا نیست و اگر تولید، توزیع و اطلاعات مالی در بازار قابل اتکا نباشد، نمی‌توان به توسعه فکر کرد.

دکتر حسینی ادامه داد: به یقین، اطلاعاتی که در مورد شرکت‌ها در دست داریم، یکی از

پایگاه‌های مهم بازار سرمایه است و بر این اساس، با تکیه بر شفافیت، رقابت و دسترسی به داده‌ها و اطلاعات معتبر می‌توان اقدام به تامین مالی نمود.

وی با اشاره به این که بازار سرمایه به عنوان یک اکوسیستم کامل شاهد بلوغ و سودآوری شرکت‌ها است، تصریح کرد: ارزیابی عملکرد در دل بازار سرمایه به خوبی استخراج می‌شود و بر این اساس، گروه‌های مختلفی از بازار سرمایه تامین مالی کرده اند که تامین اجتماعی، صنعت ریلی، صنعت برق، صنایع نفت، گاز و پتروشیمی از این دسته هستند. دکتر حسینی افزود: در بورس انرژی ایران هم اکنون ۱۵ شرکت پتروشیمی، ۱۰ شرکت پالایشی، ۳ شرکت پالایش گاز، ۴ شرکت فعال در حوزه زغال سنگ و کک و پالایشگاه کوچک در کنار شرکت ملی نفت و شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی حضور دارند.

بازار سرمایه توان تامین مالی بخش انرژی را دارد

مدیرعامل بورس انرژی ایران در ادامه این نشست با اشاره به ویژگی‌های بورس انرژی و دستاوردهای آن از سال ۱۳۹۱ گفت: رشد ۷۵۰ درصدی تامین مالی در ۵ سال مذکور از طریق بازار سرمایه در حالی بود که طی ۱۰ ماهه ۹۷ به اندازه کل سال‌های مذکور از رشد قابل توجه در تامین مالی برخوردار شده است.

وی در بخش دیگری از سخنان خود از تامین مالی پروژه‌های ساخت نیروگاه و صنایع هوایی در کشور از طریق بازار سرمایه و انتشار اوراق مشارکت در این زمینه خبر داد.

مدیرعامل بورس انرژی با تاکید بر این که نباید نفت را خام بفروشیم و صرف هزینه‌های جاری کنیم، تصریح کرد: اگر صنعت نفت بر اساس یک برنامه، بخشی از تامین سرمایه خود را به بازار سرمایه اختصاص دهد، همانند دولت در بلندمدت یک ارتباط توسعه دوطرفه شکل می‌گیرد که صنعت نفت تامین مالی می‌شود و از طرفی، به توسعه بازار سرمایه می‌انجامد.

وی در ادامه نشست اظهار داشت: باید یک نظام علمی کارآمد، دقیق و سالم برای کنترل و پالایش پروژه‌ها ایجاد شود و ساز و کار کنترل داخلی برای توسعه پروژه‌ها در دستور کار قرار گیرد.

حسینی در بخش دیگری از سخنان خود به گلایه رئیس مجلس شورای اسلامی از روند خصوصی سازی در کشور اشاره کرد و گفت: مشکل خصوصی سازی این است که پس از تصویب قوانین، روند برنامه‌ها بر اساس اصول علمی دنبال نمی‌شود و به بن بست و فساد می‌انجامد.

مدیرعامل بورس انرژی ایران معتقد است که ماهیت تامین مالی در کشور فرق کرده است و برای پیشبرد برنامه‌ها باید زبان مشترک میان صنایع شکل بگیرد تا به جمع بندی برسد. وی در نهایت با تاکید بر نگاه پروژه ای به برنامه‌ها عنوان کرد: برای انجام پروژه‌های کلان و عملیاتی کردن آن‌ها باید نگاه پروژه محوری تقویت شود و بازار سرمایه آمادگی لازم برای تامین پروژه‌های مالی را دارد.

مهندس محمدرضا محمدخانی معاون زیربنایی سابق مرکز پژوهش‌های مجلس نیز در ادامه نشست با انتقاد از وضعیت تمکین به قانون در کشور عنوان کرد: علی رغم ابلاغ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی پس از چند سال هنوز برنامه ای برای اجرای آن وجود ندارد.

برای جذب سرمایه مردم باید به آنها تضمین داد

وی با اشاره به این که به گفته مدیران شرکت ملی نفت، برای توسعه صنعت نفت حدود ۲۰۰ میلیارد دلار سرمایه لازم است، خاطرنشان کرد: در مورد مسائل مالی نمی‌توان به منابع خارجی تکیه کرد و برای جذب سرمایه‌های مردمی نیز باید اعتماد و اطمینان خاطر را به مردم برگردانیم.

محمدخانی تصریح کرد: در شرایط تحریم که دست کشور به منابع خارجی بسته شده است، تکیه بر توان داخلی مدنظر قرار می‌گیرد که مورد تاکید مقام معظم رهبری است. معاون زیربنایی سابق مرکز پژوهش‌های مجلس به بدهی و بودجه وزارت نفت اشاره کرد و اظهار داشت: از وزارتخانه ای که ۹ میلیارد تومان بودجه دارد و کاملا وابسته به شرکت ملی نفت است، نمی‌توان انتظار داشت که طرحی برای توسعه صنعت نفت داشته باشد. محمدخانی در ادامه این نشست با استناد به سه قانون که توسط مرکز پژوهش‌های مجلس در دوره تصدی وی تصویب شده بود، گفت: این قانون‌ها علی‌رغم تصویب، اجرا نمی‌شود و از ۵ قانون برنامه توسعه نیز حتی ۵۰ درصد آن عملیاتی نشده است. وی تصریح کرد: برق اولین نیاز توسعه است و در وضعیتی که صنعت برق ما ۴۰ هزار میلیارد تومان بدهی دارد، چگونه می‌توان انتظار داشت، صنعت برق توسعه پیدا کند؟ محمدخانی با انتقاد از آمار نادرست که توسط سازمان‌ها ارائه می‌شود، اظهار داشت: با تکیه بر آمار صحیح باید بر اساس میزان سرمایه لازم برنامه ریزی کنیم؛ چون دیگر نمی‌توانیم هزینه تشکیلات دولتی را از جیب مردم پرداخت کنیم.

لزوم حمایت از بازار سرمایه برای تامین مالی صنایع

وی در ادامه نشست از سودمحوری شخصی در صنایع نفت و گاز انتقاد کرد و گفت: در صنعت پتروشیمی و صنایع پایین دستی نفت که از طرف دولت رها شده است، هرکس به فکر خود بوده است و نگاه کلان به صنعت وجود ندارد. به عنوان مثال، با پلی کربنات به عنوان یکی از محصولات با ارزش پتروشیمی نتوانسته‌ایم ارزش افزوده ایجاد کنیم. عضو کمیته علمی پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی در پایان سخنانش به لزوم اصلاح ساختار مالی در دولت اشاره کرد و اظهار داشت: در حال حاضر از بورس انرژی

و بازار سرمایه برای تامین مالی صنایع انرژی باید حمایت کرد؛ چون ترس از سپردن پول به سیستم پولی بسیار بالاست.

دکتر حسین میری مدیرعامل تأمین سرمایه سپهر در ادامه نشست گفت: ضریب رشدی که بازار سرمایه برای نقش آفرینی در اقتصاد کشور ایفا می‌کند، قابل توجه است.

وی با اشاره به تجربه موفقیت آمیز تامین سرمایه صنعت کشور از طریق بازار سرمایه گفت: بورس انرژی با تشکیل کمیته ۵ نفره برای تامین سرمایه صنعت حمل نقل ریلی و هوایی کشور نقش اساسی در توسعه این صنایع ایفا کرده است.

۱۵۰ هزار میلیارد تومان تامین مالی مردمی در بازار سرمایه

وی در ادامه با تاکید بر افزایش سرمایه شرکت‌های بورسی در بازار سرمایه تصریح کرد: تا پایان آذرماه حدود ۱۵۰ هزار میلیارد تومان از طریق بازار سرمایه تامین مالی شده است و حجم صندوق‌های سرمایه‌گذاری در بازار سهام نیز در این مدت از ۱۷۰ هزار میلیارد تومان فراتر رفته است.

میری با انتقاد از کنترل‌های شدید سازمانی در مسیر توسعه بازار سرمایه گفت: روند مجوزهایی که صادر می‌شود، از حالت عادی در مسیر توسعه اقتصادی منحرف شده است و مادر کنترل‌های سازمانی خود به صورت بخشی نگاه می‌کنیم و توسعه کلان اقتصادی مغفول مانده است.

وی در پایان سخنان خود گفت: باید در نظر بگیریم که هر کدام از نهادهای ما به عنوان چرخه از مکانیسم اقتصادی کشور است و برای حرکت سالم و رو به پیشرفت این چرخه لازم است از کنترل‌هایی که به ساختار بازار ضربه می‌زند، جلوگیری کنیم.

در ادامه نشست، امیرحمزه مال‌میر معاون اقتصادی شرکت سرمایه‌گذاری اهداف (وابسته به صندوق بازنشستگی نفت) در اظهار داشت: برای همه بنگاه‌های اقتصادی نمی‌توان یک

نسخه پیچید و قانون باید انعطاف لازم نسبت به وضعیت هر بنگاه اقتصادی را داشته باشد.

نرخ هزینه تامین مالی پروژه‌ها بیش از ۲۵ درصد است

وی با اشاره به این که در حال حاضر، نرخ هزینه تامین مالی بیش از ۲۵ درصد است، تاکید کرد: این نرخ بسیار بالا است و تامین مالی و کاهش هزینه‌ها از طریق بازار سرمایه باید به عنوان یک دغدغه از سوی مسئولان پیگیری شود.

مالیر ادامه داد: تامین مالی پروژه‌ها یکی از مهمترین مشکلات پروژه‌های صنعتی در کشور است و باید به دنبال راهکارهایی باشیم تا نرخ هزینه تامین مالی کاهش پیدا کند تا بنگاه‌های اقتصادی پایدارتر باشند.

معاون شرکت سرمایه‌گذاری اهداف با تاکید بر لزوم انعطاف قانونی در تامین مالی شرکت‌ها تصریح کرد: انتشار اوراق مشارکت می‌تواند برای تعدادی از پروژه‌ها سودآور باشد؛ اما باید در نظر بگیریم که در حال حاضر، با نوسانات ارزی در بازار، ریسک خرید اوراق مشارکت بالا می‌رود.

انتشار اوراق مشارکت ترکیبی برای مقابله با ریسک نوسانات ارزی

وی در ادامه به راهکاری برای مقابله با ریسک بالای سرمایه‌گذاری در اوراق مشارکت اشاره کرد و گفت: در صورتی که قانون اجازه اعمال شرایط ترکیبی را صادر کند، می‌توان ریسک خرید اوراق را پوشش داد و در این صورت با افزایش جذابیت برای سرمایه‌گذاری، خریداران به سمت خرید اوراق مشارکت جذب خواهند شد و مشکل تامین مالی پروژه‌ها مرتفع خواهد شد.

مالیر با تاکید بر شناسایی بنگاه‌های اقتصادی افزود: با انعطاف بیشتر در ارکان بازار سرمایه، زمینه شناسایی بنگاه‌های اقتصادی که پس از تامین مالی به فکر نکول در پرداخت سود در فواصل زمانی نیستند، فراهم می‌شود.

وی ادامه داد: با تنظیم مقررات سخت، نباید ناشر اوراقی را که احتمال نکول آن صفر است، از بازار سرمایه گریزان کرد.

معاون شرکت سرمایه‌گذاری اهداف در بخش دیگری از سخنان خود با اشاره به این که در حال حاضر، چند پروژه نفتی در حال تامین مالی هستند، افزود: با توجه به این که تامین مالی از طریق سیستم بانکی، کوتاه مدت است و پروژه‌های نفتی نیاز به زمان بیشتری دارند، بازار سرمایه که تامین مالی بلندمدت انجام می‌دهد، برای پروژه‌های نفتی بسیار مناسب است.

منابع داخلی تکیه گاه اصلی تامین مالی

وی معتقد است که تکیه گاه اصلی برای تامین مالی بر منابع داخلی استوار می‌ماند و بر این اساس، صندوق‌های سرمایه‌گذاری باید به فکر تامین مبالغ سنگین و بلندمدت و تخصیص مناسب هزینه‌ها باشند.

مالمیر در پایان، ابراز امیدواری کرد که روند افزایش سرمایه‌گذاری و تامین مالی از طریق بازار سرمایه ادامه یابد و از میزان ۱۵۰ هزار میلیارد فعلی به برابری با میزان تولید ناخالص ملی برسد.

سرمایه‌گذاری خارجی امکانپذیر نبوده و نیست

دکتر پيله‌فروش کارشناس مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی با تاکید بر این که چنانچه تامین مالی برای وزارت نفت انجام نشود، عملاً هر گونه پیشنهاد در این زمینه بی‌فایده است، عنوان کرد: با وجود هشدارهای قبلی مرکز پژوهش‌ها، دیدیم که در این زمینه، هیچ قراردادی در حوزه نفتی منعقد نشد و قراردادهای جدید نفتی IPC نیز به نتیجه نرسید.

وی افزود: این که نفت در داخل ایران استخراج و همین جا پالایش شود، حرف درستی است و در پاسخ به مسئله اجرای اقتصاد مقاومتی در کشور است.

پایله فروش با طرح این پرسش که چرا هیچ کسی برای پالایش سازی در داخل کشور و تامین مالی آن حرفی نمی زند، عنوان کرد: فروش نفت می بایست مشخص باشد و از طریق بازار بزرگ داخلی و همچنین کشورهای همسایه که به نظر می رسد، تامین فرآورده های نفتی راحت تر از نفت خام باشد، صورت گیرد؛ زیرا فروش نفت خام طی ماه های آینده به بن بست خواهد رسید. مرکز پژوهش ها پیش از این به وزارت نفت اعلام کرده بود که چه اتفاقاتی در سال ۹۷ رخ خواهد داد و همه آنها اتفاق افتاد. در حالی که با وجود راه حل های مشخص، شرکت ملی نفت نمی تواند تامین مالی داشته باشد.

وی با بیان این که راهکارهای حل این مسئله به صورت محرمانه و آشکار به شرکت ملی نفت ایران اعلام شده است، عنوان کرد: در نخستین گام می بایست شرکت ملی نفت اقدام به تجدید ارزیابی دارایی های خود نماید و در عین حال، بخشی از بدهی های خود را از محل این دارایی ها تسویه نماید. از این رو، وقتی مشخص شد شرکت نفت ورشکسته نیست، اقدام به تامین مالی و حتی عرضه سهام خود در بورس نماید.

به گفته وی شرکت ملی نفت باید از طریق صندوق های سرمایه گذاری پروژه، بار خود را سبک کرده و به واسطه استخراج ۲ میلیون بشکه نفت خام، بستری برای تامین مالی فراهم نماید؛ به طوری که در بخش بالادستی یعنی وزارت نفت، امکان تعیین درصد سهم بخش خصوصی در استخراج نفت برای هر میدان و چاه نفتی به طور دقیق مشخص شود. در عین حال، وزارت نفت برای هر میدان نفتی پروانه بهره برداری صادر نماید.

تامین مالی باید مردمی سازی شود

ساعدی معاون اقتصادی صندوق توسعه ملی نیز در این نشست با بیان این که این صندوق در بخش انرژی بیشترین تخصیص مالی را داشته است، عنوان کرد: صندوق توسعه ملی هم اکنون ۴۵ درصد از منابع خود را در حوزه نفت تخصیص داده و سهم بالایی در توسعه نیروگاه ها و پتروشیمی کشور دارد.

وی با اشاره به پیشنهاد اخیر خود به وزیر نفت مبنی بر این که فرآیندهای جدید تامین مالی جایگزین فرایند قدیمی آن از طریق تخصیص تسهیلات بانکی شود، افزود: این موضوع مورد پذیرش زنگنه واقع شده و در حال حاضر نیز روش‌های مختلف تامین مالی در حال بررسی است. در عین حال، در کمیته اقتصاد مقاومتی مطالبی طراحی شده که با مشارکت E&P در حال بررسی و رایزنی است.

به گفته وی باید روشی تبیین شود که از آن طریق، مردمی سازی و نه خصوصی سازی در اقتصاد شکل گیرد و مردم به طور مستقیم به چاه‌های نفتی وصل شوند. ظرفیت‌های صندوق توسعه ملی هم اکنون در حوزه انرژی پر شده است؛ اما همچنان این انتظار وجود دارد که صندوق توسعه ملی نقش تضمین‌گر را در فرایندهای تامین مالی بازی کنند.

ساعدی با بیان این که باید اقدام به شناسایی ریسک کرد، افزود: در هیچ جای دنیا صندوق‌های سرمایه‌گذاری پروژه از ضامن نقد شوندگی برخوردار نیستند. در حالی که بازیگرها و ذینفعان این بازار همگی دولتی هستند، باید پرسید چگونه کلید واژه‌های اقتصاد مقاومتی می‌تواند در مردمی سازی اقتصاد نقش مؤثری بازی کند.

این مقام مسئول تاکید کرد: برای نخستین بار باید رابطه مستقیم با مردم ایجاد کرد تا اشخاص از طریق صندوق‌های سرمایه‌گذاری پروژه به صنعت نفت وصل شوند و در مصارف این صندوق، اجازه داده شده که صندوق توسعه ملی بتواند دروازه‌های پولی و مالی فعال باشد.

وی تاکید کرد: صندوق توسعه ملی قرار است در بازار مالی و پولی اهرم سازی کند. بنابراین از سرمایه‌گذاری در بازارهای خارجی منع شده است. این در حالی است که مراجعه طرف‌های هندی و چینی به صندوق توسعه ملی در این اواخر نشان می‌دهد که می‌توان از منابع حاصل از صادرات نفت در کشورهای غیرمتخاصم به نحو مؤثری برای تامین مالی و اهداف دیگر استفاده کرد.

رکن ضامن باشنه آشیل قراردادهای نفتی

در انتهای این نشست، تبیانان نماینده شرکت ملی نفت ایران در بورس انرژی با بیان اینکه شرایط خاص اقتصادی در کشور حاکم شده است، عنوان کرد: اغلب اشخاص می خواهند در این شرایط، ضمن صرف نظر از هر گونه تصمیم، خود را ممتنع نگاه دارند که با این وضعیت، هیچ کاری پیش نخواهد رفت.

تبیانان افزود: پس از گذشت ۴۰ سال هنوز انبوهی از قوانین وجود دارد که به طور مثال، برای عرضه نفت خام در بورس حتی با وجود به میدان آمدن وزارت نفت و اخذ مجوزها، برای طرف خرید و جابه جایی پول در سیستم بانکی هیچ فرایند روشنی وجود ندارد. ۶ درصد یک محموله یک میلیون بشکه ای نفت خام معادل ۴۰ میلیارد تومان می شود؛ اما خریدار عنوان می کند که در صورت تراکنش بانکی ممکن است این مبلغ با بازداشت مواجه شود. تمام همکاری بورس در فرایند عرضه نفت خام، عدم نمایش کد معاملاتی خریدار پس از انجام معامله بوده است؛ در حالی که به محض احراز مشتری از سوی بانک در همان ابتدا همه اطلاعات محرمانه مشتری افشا می شود.

این مقام مسئول گفت: در بخش تامین مالی IPC در حوزه نفت، کمیته ای در مجلس شورای اسلامی تشکیل و خلاصه آن به طور کلی ارائه شده است. در حال حاضر، با تمام مباحث موجود در زمینه تامین مالی، تنها انتظار اصلی، امکان انجام یک قرارداد کوچک به صورت پایلوت در بورس انرژی برای تامین مالی از طریق صندوق سرمایه گذاری پروژه است.

وی افزود: در حال حاضر، رکن ضامن برای انتشار اوراق تامین مالی نفتی لنگ می زند و از این رو، برای سال آینده باید از طریق یک پروژه کوچک مثل صندوق پروژه اویک یا پاسارگاد به صورت پایلوت یک قرارداد منعقد شده و مدلی برای کسب و کار در این حوزه برای سایر فعالان حوزه نفت و انرژی شود. بدون تردید، نگاه پروژه محوری حتی در مدل های کوچک و متوسط می تواند در صورت پیشبرد، مبنای پروژه های بزرگتر در حوزه های نفت و انرژی شود.

فصل چهارم

چکیده مقالات

در این فصل، چکیده مقالات سیاستی مورد تایید کمیته علمی پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی ارائه شده است.

چالش‌های نظام تنظیم‌گری بخش انرژی ایران و ارائه راهکارهای سیاستی

محمد عظیم‌زاده آرانی

تغییر نقش دولت از تصدی‌گری به تنظیم‌گری، یکی از مهم‌ترین اهدافی است که در سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی مورد توجه قرار گرفته است و این رویکرد منجر به تصویب قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی شده است. بر اساس این قانون، صنایع پایین‌دستی در حوزه انرژی می‌بایست به بخش خصوصی واگذار شود. آنچه در این میان مهم است به این مسئله برمی‌گردد که بازار انرژی به واسطه‌ی ویژگی انحصار طبیعی و نیز برخی خصوصیت‌های دیگر آن در زمینه‌هایی هم‌چون تقاضا، عرضه و نحوه‌ی قیمت‌گذاری منجر به این شده تا با پدیده شکست بازار مواجه شود. به واسطه‌ی بروز این پدیده، واگذاری این صنعت به بخش خصوصی منجر به بروز رفتارهای ضد رقابتی خواهد شد و تنها انحصار دولتی را به انحصار خصوصی تبدیل خواهد کرد. ایجاد نهادهای تنظیم‌گر، نقش بسزایی در جلوگیری از رفتارهای انحصاری و بهبود فضای رقابتی ایفا می‌کنند.

به رغم فراهم‌بودن زیرساخت‌های قانونی برای ایجاد نظام تنظیم‌گری انرژی در ایران، تاکنون این مهم محقق نشده و با چالش‌های اساسی مواجه است. این مقاله در صدد است تا مهم‌ترین چالش‌ها را استخراج کند و راهکارهایی برای ایجاد و بهبود عملکرد این نهادها، پیشنهاد دهد. در این راستا، تجربیات کشورهای پیشرو مانند ایالات متحده آمریکا و انگلستان نیز در ایجاد موفق این نهادها درس‌های آموزنده‌ای برای سیاست‌گذاران انرژی ایران به همراه خواهد داشت. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد عواملی مانند وجود نگرش جزیره‌ای به تنظیم‌گری به دلیل فقدان نگرش سیستمی در بخش انرژی، بی‌توجهی نسبت به تنظیم‌گری در فرایند تجدید ساختار، تبدیل انحصار دولتی به انحصار شبه‌دولتی در فرایند واگذاری‌های بخش انرژی و درک متفاوت متولیان امور انرژی در کشور نسبت

به مقوله‌ی تنظیم‌گری از مهم‌ترین چالش‌های تنظیم‌گری بخش انرژی به شمار می‌آیند. تبیین جایگاه تنظیم‌گری در اصلاح ساختار حکمرانی انرژی کشور و اصلاح ماده (۳۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی در خصوص ترکیب اعضای هیأت واگذاری از جمله راهکارهایی است که در این مقاله سیاستی پیشنهاد شده است.

واژگان کلیدی: نهاد تنظیم‌گر انرژی، شکست بازار، سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی

ارائه ابزارهای سیاستی برای رگولاتوری صنعت پالایش نفت ایران

علی قربانی؛ عباس ملکی؛ محمدصادق کریمی

صنعت پالایش نفت، به عنوان اولین حلقه زنجیره تأمین فرآورده‌های نفتی، از اهمیت زیادی برخوردار است. علی‌رغم اهمیت توسعه این صنعت به عنوان تنها راه کاهش خام فروشی نفت و تأمین فرآورده‌های نفتی مورد نیاز کشور، جمهوری اسلامی ایران در دوران پس از انقلاب در این زمینه عملکرد ضعیفی داشته است. قبل از پیروزی انقلاب اسلامی، ۷ مجتمع پالایشگاهی فعالیت داشتند، ولی با وجود گذشت نزدیک به ۴۰ سال از انقلاب، تنها دو پالایشگاه نفت اراک در سال ۱۳۷۲ و بندرعباس در سال ۱۳۷۶ به جمع این پالایشگاه‌ها اضافه شده است. با توجه به چالش‌های این صنعت که در این مقاله مورد بررسی قرار گرفته، راه‌کارهای زیر در راستای بهبود اداره و هم‌چنین رگولاتوری صنعت پالایش نفت ایران پیشنهاد می‌شود:

کوتاه مدت: قیمت‌گذاری خوراک پالایشگاه‌ها، متناسب با کیفیت نفت خام (میزان گوگرد و درجه API)؛ دادن مجوز واردات به پالایشگاه‌ها برای تأمین خوراک مورد نیاز؛ دادن مجوز صادرات فرآورده‌های پالایشی (اصلی و ویژه) توسط دولت؛ در شرایط غیر تحریمی: خرید محصولات اصلی پالایشگاه‌ها توسط دولت، با قیمت صادراتی؛ در شرایط تحریمی: خرید محصولات مورد نیاز کشور توسط دولت، با قیمتی بالاتر از قیمت‌های صادراتی. میان مدت: عرضه نفت خام در بورس توسط دولت به پالایشگاه‌ها، با امکان ایجاد انعطاف در قیمت پایه؛ تسهیل‌گری جذب سرمایه خارجی از طریق تضمین حاکمیتی توسط دولت، برای پروژه‌های بهبود کیفیت پالایشگاه‌ها، مشروط به فروش محصولات تولیدی به دولت؛ استفاده از مالیات‌های تخصصی فرآورده‌های نفتی، با رویکرد تخفیف و یا معافیت آن برای تولید فرآورده‌های سبک، به جای مالیات عمومی بر سود، در راستای تشویق پالایشگاه‌ها برای تولید فرآورده‌های با ارزش افزوده بالا؛ تهیه

و به‌روزرسانی مستمر (حداقل هر ۲ سال یکبار) استانداردهای مصرف ویژه انرژی برای صنعت پالایش نفت ایران توسط سازمان ملی استاندارد؛ ایجاد نظام قیمت‌گذاری انرژی مصرفی، مبتنی بر مصرف ویژه انرژی (تعیین یک حد مصرف ویژه انرژی استاندارد، برای هر ضریب پیچیدگی)، از طریق قیمت‌گذاری پلکانی و رقابتی برای انرژی مصرفی پالایشگاه‌ها، بر مبنای استانداردهای مصرف انرژی ویژه و استفاده ابزاری از مالیات، متناسب با مصرف انرژی ویژه پالایشگاه‌ها، با حفظ رویکرد فعلی قیمت‌گذاری انرژی مصرفی برای پالایشگاه‌ها. بلند مدت: خروج دولت از سهام‌داری پالایشگاه‌ها.

واژگان کلیدی: رگولاتوری، صنعت پالایش نفت، زنجیره ارزش نفت و گاز

تبیین وضعیت فعلی حکمرانی انرژی ایران و ارائه راهکارهای سیاستی

محمد عظیم‌زاده آرانی؛ محمد نوروزی؛ جواد پرویزی؛ حسن جهان‌تاب

به رغم توجه سیستمی به مقوله‌ی انرژی در کشورهای توسعه‌یافته، در ایران نبود دستگاه متمرکز حاکمیتی به معنای نهادی که به طور یکپارچه، سیاست‌گذاری بخش انرژی را بر عهده داشته باشد از محوری‌ترین چالش‌ها در بخش انرژی کشور به شمار می‌آید. در واقع این بخش مانند بسیاری از بخش‌های موجود کشور دارای تعدد مراکز تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی است.

برای رفع این مشکل، تابحال راهکارهایی نظیر ایجاد شورای عالی انرژی، وزارت انرژی و نهاد تنظیم‌گر انرژی پیشنهاد شده است که برخی از آن‌ها ایجاد و برخی هنوز تشکیل نشده‌اند. یافته‌های این مقاله در راستای اصلاح ساختار انرژی کشور نشان می‌دهد که برای تحقق این مهم باید سه اقدام تقویت جایگاه شورای عالی انرژی، ایجاد نهاد تنظیم‌گر انرژی و تشکیل وزارت انرژی به ترتیب در سه بازه زمانی کوتاه، میان و بلندمدت صورت گیرد. البته توجه به تدریجی‌بودن روند تغییر ساختار حکمرانی انرژی و پرهیز از اقدامات شتابزده نیز از دیگر یافته‌هایی است که از مطالعه‌ی تجارب کشورهای نظیر آمریکا، برزیل و روسیه در زمینه حکمرانی انرژی در این مقاله سیاستی به دست آمده است.

واژگان کلیدی: ساختار حکمرانی انرژی، شورای عالی انرژی، وزارت انرژی، تنظیم‌گر انرژی

دیپلماسی انرژی و منافع ملی

مهرداد رحمانی؛ علیرضا امینی؛ سیده زهرا حسینی

دیپلماسی انرژی به عنوان یکی از شاخه‌های دیپلماسی اقتصادی نقش تعیین‌کننده‌ای در اقتصاد جهانی دارد؛ به طوری که همواره یکی از مهم‌ترین موضوعات مورد توجه سیاستمداران در کشورهای مختلف بوده است. در حال حاضر، ایران با در اختیار داشتن بیش از ۸۳۶ میلیارد بشکه ذخایر نفت درجا و حدود ۳۴ تریلیون متر مکعب ذخایر گاز طبیعی، بزرگترین دارنده ذخایر هیدروکربنی در جهان محسوب می‌شود. از سوی دیگر، ایران با قرار گرفتن در بین خلیج فارس و دریای خزر به عنوان دو هاب انرژی جهان و اتصال به تنگه هرمز که استراتژیک‌ترین کریدور انتقال نفت خام و LNG جهان بوده و نیز دسترسی به آبهای گرم از طریق دریای عمان، یکی از تاثیرگذارترین کشورهای جهان در حوزه انرژی به شمار می‌رود.

با توجه به برخورداری از این مزیت ژئوپلیتیکی و طبیعی، همواره از ایران به عنوان یکی از بازیگران اصلی و مهم در عرصه انرژی نام برده می‌شود و نقش مهمی در تامین امنیت عرضه انرژی در سطح جهانی دارد. در این مطالعه نقش دیپلماسی انرژی در تامین منافع ملی کشور را در چهارچوب اهداف و سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی بررسی نموده و سپس تصمیم و رفتار بهینه ایران در حوزه نفت، در راستای نیل به منافع ملی مورد مطالعه قرار می‌گیرد.

واژگان کلیدی: دیپلماسی انرژی، منافع ملی، نفت، تولید صیانتی، اقتصاد مقاومتی

بررسی پتانسیل‌های ایران در ترانزیت گاز بین کشورهای همسایه

حسین رنجگری

آذربایجان و ترکیه برای صادرات و ترانزیت گاز به اروپا، به میزان بیشتری گاز نیاز دارند که در این بین آن‌ها راهی به جز ایران در تامین این میزان گاز ندارند. در همین راستا، ایران می‌تواند از ظرفیت ترکمنستان در تامین کمبود گاز ترکیه و آذربایجان استفاده کند که این راهبرد با توجه به وجود زیرساخت خط لوله، سیاستی عملیاتی محسوب می‌شود که فقط نیاز به مدیریت ترانزیت گاز دارد. لازم به ذکر است که ترانزیت گاز، صرف نظر از منافع اقتصادی آن، نقش ایران را در تامین امنیت انرژی منطقه پررنگ‌تر خواهد کرد. جهت انجام سوآپ گاز ترکمنستان با آذربایجان و ترکیه، می‌توان به دو صورت زیر اقدام کرد:

احیای قرارداد خرید گاز از ترکمنستان و به تبع آن، خرید گاز به میزان سالانه ۸ میلیارد مترمکعب از آن کشور و فروش سالانه ۴ میلیارد متر مکعب آن به آذربایجان و ۴ میلیارد مترمکعب آن به ترکیه.

ترکمنستان مستقیماً بر سر حجم و قیمت گاز با آذربایجان و ترکیه وارد مذاکره شود و در این بین ایران، میزان گاز مورد توافق را عبور داده و در مقابل مبلغی تحت عنوان حق ترانزیت اخذ نماید.

همچنین در صورت احداث خط لوله IP، ایران می‌تواند ۱۰ میلیارد مترمکعب از ظرفیت بلااستفاده خط لوله را به سوآپ گاز از ترکمنستان به پاکستان اختصاص دهد. که در اینجا نیز سوآپ می‌تواند به هر دو صورت فوق انجام شود.

واژگان کلیدی: ترانزیت گاز، سوآپ گاز، صادرات گاز

ارائه مدل مطلوب شکل دهی به بازار برق منطقه‌ای کشورهای عضو اکو

معین احمدی؛ سعید ودادی کلانتر؛ مهدی کیقبادی

در چند سال اخیر و با شدت یافتن تحریم‌های اقتصادی، نقش و اهمیت اقتصاد مقاومتی بیش از پیش احساس می‌شود. یکی از ارکان اقتصاد مقاومتی، ایجاد بازی‌های مشارکتی منطقه‌ای با رویکرد استراتژیک به منظور افزایش وابستگی اقتصادی بین کشورهای منطقه است.

با تشکیل بازار منطقه‌ای تفکیک‌پذیری اقتصاد ایران در حوزه مورد نظر از کشورهای منطقه دشوار خواهد بود و هزینه تحریم‌ها برای تحریک‌کننده افزایش خواهد یافت. بازار برق منطقه‌ای نمونه‌ای مطلوب از وابستگی اقتصادی و استراتژیک بین کشورهای یک منطقه است. ایران با توجه به پیشرو بودن در زمینه بازار برق نسبت به سایر کشورهای منطقه (کشورهای عضو سازمان اکو) می‌تواند نقش محوری در این بازار داشته باشد.

در این پژوهش با الگوگیری از فرآیند تشکیل بازار برق اتحادیه اروپا به عنوان یک بازار برق منطقه‌ای موفق، مدل پیشنهادی برای بازار برق منطقه‌ای بین کشورهای عضو سازمان اکو ارائه می‌شود. به منظور ایجاد بازار برق منطقه‌ای در میان کشورهای عضو سازمان اکو با الگوگیری از فرآیند طی شده در اروپا، اولین گام تشکیل کمیته بهره‌برداران و تنظیم‌گران بازار خواهد بود. مهم‌ترین اهداف این کمیته، ایجاد زیرساخت‌های اولیه لازم برای ایجاد بازار برق منطقه‌ای شامل وجود اپراتور شبکه و سیستم انتقال مستقل در هر کشور، وجود تنظیم‌گر مستقل در هر کشور، ارزیابی شرایط حقوقی، فنی و مالی انتقال برق با احتساب مسائل اجتماعی و اقتصادی، برنامه‌ریزی شبکه‌های انتقال و بهبود زیرساخت‌ها و تعریف پروژه‌های با منافع مشترک و اولویت‌های اجرایی در منطقه است. همچنین به منظور ایجاد یک وجهه قانونی و انجام اقدامات در سطوح ملی، تشکیل شورایی متشکل از شخصیت‌های قانونی و سیاسی جهت حمایت‌های سیاسی و تدوین دستورالعمل‌های مورد نیاز برای بازار برق منطقه‌ای، ضروری است.

واژگان کلیدی: اقتصاد مقاومتی، بازار برق منطقه‌ای، بازار برق اتحادیه اروپا

راهکارهای بهینه‌سازی مصرف برق در بخش خانگی از منظر اقتصاد رفتاری

مریم ستوان؛ سعید سیدحسین زاده‌یزدی

بررسی میزان مصرف برق کشور طی چند دهه اخیر نشان می‌دهد که نه تنها میزان مصرف برق، بلکه حتی سرانه آن نیز روند صعودی داشته و عدم تعادل در میزان تولید و مصرف برق، موجب بوجود آمدن بحران خاموشی برق و زیانهای اقتصادی و اجتماعی فراوانی شده است. آمارها نشان می‌دهد بیش از ۵۰ درصد از مصرف برق در زمان اوج بار، مربوط به بخش خانگی است؛ بنابراین می‌توان بخش خانگی را موثرترین مؤلفه در شکل‌گیری بحران برق به شمار آورد.

چهار راهکار اصلی به منظور مدیریت مصرف برق در بخش خانگی در کوتاه مدت ارائه شده است: مدیریت ارتباط با مشترکین، اصلاح تعرفه برق مشترکین، سهمیه‌بندی و کاهش داوطلبانه مصرف برق و جایگزینی تجهیزات برقی خانگی با لوازم کم مصرفتر.

با مرور نتایج و چالش‌های این راهکارها می‌توان به این نتیجه رسید که سیاست‌های اعمال شده موفقیت چشمگیری نداشته است. عدم موفقیت‌های این سیاست‌ها را می‌توان به شناخت اجتماعی نامناسب سیاست‌گذاران از افراد اجتماع نسبت داد. با افزایش شناخت اجتماعی می‌توان سیاست‌های بهتری برای تغییر رفتار ارائه نمود که تأثیرگذاری بیشتری خواهد داشت. ابزارها و بینش‌های اقتصاد رفتاری، در حقیقت، حلقه گمشده‌ای است که می‌تواند اجرای چنین سیاست‌هایی را ارتقاء دهد.

این مقاله با معرفی ابزارها و تجارب کشورهای جهان در زمینه بکارگیری اقتصاد رفتاری در زمینه مدیریت مصرف انرژی در بخش خانگی، ضمن آسیب‌شناسی راهکارهای مطرح شده در زمینه مدیریت و بهینه‌سازی مصرف برق در بخش خانگی در کشور از منظر اقتصاد رفتاری، سیاست‌هایی در جهت اصلاح و بهبود این راهکارها در بخش خانگی ارائه می‌دهد. با توجه به اهمیت موضوع، پیشنهاد می‌گردد واحدی در وزارت نیرو به

عنوان واحد تلنگر تأسیس گردد که ضمن بهره‌گیری از ظرفیت اندیشمندان حوزه اقتصاد رفتاری و سایر رشته‌های مرتبط نظیر جامعه‌شناسی و روانشناسی و...، با تجمیع و هم‌افزایی ظرفیت روابط عمومی‌ها و سایر بخش‌های مرتبط وزارتخانه، مدیریت اجرای سیاست‌های اقتصاد رفتاری برای جامعه هدف را به‌منظور فرهنگ‌سازی و بهینه‌سازی مصرف آب و انرژی کشور پیگیری نمایند.

واژگان کلیدی: مدیریت مصرف برق، اقتصاد رفتاری، واحد تلنگر، هنجارها، انگیزش، بهینه‌سازی

راهکار افزایش بهره‌وری در صنعت برق با استفاده از نظریه انتخاب عمومی

حمیدرضا بهرمن

شواهد تجربی در کشورهای مختلف حاکی از آن است که بهره‌وری در بخش دولتی معمولاً کمتر از بخش خصوصی است و صنعت برق در ایران نیز از این قاعده مستثنا نیست. مطابق با رویکرد انتخاب عمومی به نظر می‌رسد علت بهره‌وری پایین در بخش برق همسو نبودن انگیزه‌های مدیران و کارمندان با هدف کلی سیستم یعنی تولید کالای عمومی با کمترین هزینه و بالاترین کیفیت است.

راه‌حل پیشنهادی رویکرد انتخاب عمومی بازتعریف نظام انگیزشی، اصلاح قراردادهای نیروی کار و حل مسئله‌ی کارگزار-کارفرما به صورتی است که منافع شخصی کارکنان در جهت هدف کلی سیستم قرار بگیرد. در جهت رسیدن به این اهداف، ایجاد شفافیت در قراردادها، ثبت سوابق کاری و بهره‌گیری از سازوکار خودنظارتی و... پیشنهاد می‌شود. **واژگان کلیدی:** نظریه انتخاب عمومی، صنعت برق، قراردادهای نیروی کار، بهره‌وری، تنظیم‌گری

دلایل ناکامی در تحقق برنامه‌های اقتصاد مقاومتی برای کاهش شدت انرژی

مهدی نظری

یکی از کلیدی‌ترین نماگرهای اقتصادی در این ارتباط، «شدت انرژی» می‌باشد که در کشور ما بسیار بالا است. شدت انرژی شاخصی برای تعیین کارایی انرژی در سطح اقتصاد ملی هر کشور است که معمولاً از تقسیم مصرف نهایی انرژی بر تولید ناخالص داخلی محاسبه می‌گردد.

در سال‌های گذشته برای دستیابی به اهداف کشور در خصوص کاهش شدت انرژی، به دلیل سهم عمده بخش خانگی از مصارف انرژی، متناسباً بخش قابل توجهی از تلاش‌ها به کاهش مصرف انرژی به این بخش معطوف بوده اما این تلاش‌ها نتیجه‌ای در پی نداشته است.

در این پژوهش وضعیت ۱۲۵ کشور جهان در خصوص مصرف انرژی در بخش خانگی مورد بررسی قرار گرفته و نشان داده شده است که مصرف نسبتاً بالای انرژی در ایران متأثر از عوامل متعددی شامل «پوشش شبکه برق و دسترسی مردم به سوخت‌های غیرجامد»، «شرایط آب و هوایی»، «سطح استانداردهای زندگی»، «ترکیب استفاده از منابع انرژی» و «بهای انرژی» می‌باشد و مردم ایران تا آن اندازه که تبلیغ می‌شود بدمصرف نیستند. به طوری که در فهرست ۱۱ کشوری که در مقایسه با ایران در آنها هم «دسترسی به برق و سوخت‌های غیرجامد» بهتر، هم «نیاز به انرژی برای تامین گرمایش و سرمایش» بیشتر و هم «سرانه تولید ناخالص داخلی براساس برابری قدرت خرید» بالاتر می‌باشد، سرانه مصرف انرژی در بخش خانگی در ۸ کشور بیشتر و در ۳ کشور کمتر از ایران است.

لذا به نظر می‌رسد برای اصلاح شاخص شدت انرژی از طریق کاهش مصرف انرژی در کشور، بخش‌های حمل و نقل، صنعت و کشاورزی نسبت به بخش خانگی از اولویت بیشتری برخوردار می‌باشند.

واژگان کلیدی: شدت انرژی، مصرف انرژی، مصرف بخش خانگی، اقتصاد مقاومتی

بررسی مدل‌های مختلف قیمت‌گذاری بنزین و انتخاب مدل مطلوب

سعید قاضی‌پور؛ محمدرضا اکبری؛ محمد اکبری

افزایش مصرف بنزین در اقتصاد ایران به معنی پرداخت یارانه‌ی پنهان به بخشی از جامعه است که هرچه بنزین بیشتری مصرف کنند یارانه‌ی بیشتری دریافت می‌کنند. بر اساس گزارش آژانس بین‌المللی انرژی در سال ۲۰۱۷، کشور ایران سالانه ۴۵ میلیارد دلار یارانه به حامل‌های انرژی تخصیص می‌دهد. یکی از این حامل‌های انرژی، بنزین است که با فرض مصرف ۹۲ میلیون لیتر در روز، قیمت متوسط ۴۰ سنت بر لیتر و نرخ ۸۵۰۰ تومانی دلار در سامانه نیما، یارانه پنهان بنزین به‌تنهایی برابر ۱۰ میلیارد دلار یا ۸۵ هزار میلیارد تومان در سال می‌شود که مقدار آن از ۲ برابر یارانه نقدی در یک سال بیشتر است. در موضوع مصرف بنزین علاوه بر امکان تحریم فروش آن به ایران و همچنین پرداخت یارانه‌ی به‌صورت غیر هدفمند به مردم، مسئله‌ی قاچاق بنزین نیز مطرح است. قاچاق بنزین به دلیل بالا بودن قیمت در کشورهای همسایه همچنین افزایش نرخ ارز در سال جاری حاشیه‌ی سود بالایی دارد.

جهت حل مشکل در موضوع مصرف بنزین پیشنهاد می‌گردد که در مرحله‌ی نخست استفاده از کارت سوخت برای تمامی خودروها اجباری گردد و در صورت عدم استفاده از کارت سوخت شخصی، هزینه‌ای بیش از قیمت فعلی بنزین برای مثال ۱۵۰۰ تومان از صاحب خودرو اخذ شود. در مرحله‌ی دوم پس از مشخص شدن میزان مصرف بنزین توسط خودروهای شخصی، تاکسی‌ها و وانت‌ها و حصول اطمینان از تثبیت نرخ ارز، می‌توان بر اساس شاخص‌های مدنظر بهترین سیاست قیمتی و غیر قیمتی را اتخاذ نمود. در مدل پیشنهادی این پژوهش به هر ایرانی دارای کد ملی (به‌جز ساکنین خارج کشور)، به‌اندازه ماهیانه ۲۰ لیتر اعتبار استفاده از بنزین به‌طور ماهیانه تعلق می‌گیرد. این سهمیه‌ها به‌جای کارت سوخت در کارت ملی هوشمند افراد و یا کارت‌بانکی بارگذاری می‌شود.

البته برای کنترل قیمت حمل و نقل عمومی به ماشین‌های ارائه‌کننده خدمات عمومی مانند تاکسی‌ها (اعم از سنتی و اینترنتی)، وانت‌ها و آمبولانس و غیره، ۳۰ میلیون لیتر بنزین تخصیص می‌یابد. لازم به ذکر است که این اعتبار اختصاص یافته به مردم و حمل و نقل در مدت ۵ سال به صورت پلکانی کاهش یافته و به صندوق توسعه واریز می‌شود.

واژگان کلیدی: مصرف بنزین، قاچاق، هدفمندی یارانه، کارت سوخت

استراتژی تامین مالی پروژه‌های صنعت نفت در شرایط تحریم با ابزار SWOT

نادر حکیمی پور؛ افشین شرفی؛ سید سعید دانشی

بحث تامین مالی به خصوص در کشورهای در حال توسعه از اهمیت دو چندانی برخوردار است. کشورهای در حال توسعه به منظور پیشرفت در عرصه‌های مختلف اقتصادی نیاز به منابع مالی کافی دارند. در این کشورها برخی از پروژه‌ها را با تامین مالی داخلی می‌توان انجام داد اما در پروژه‌های مهم و زیرساختی مورد نیاز کشور که امکان تامین منابع کامل آن توسط دولت فراهم نیست مانند پروژه‌های نفت، گاز، پتروشیمی و بسیاری از صنایع دیگر برای توسعه زیر ساخت‌ها، برخورداری از منابع خارجی بسیار حائز اهمیت است.

پس از برجام و در شرایط خروج ایالات متحده آمریکا از این توافق و اعمال تحریم‌های ثانویه، دسترسی آسان و ارزان به منابع مالی خارجی با موانع جدی همراه است. ابعاد بزرگ تامین مالی مورد نیاز در پروژه‌های انرژی و وابستگی بخشی از نیازهای این بخش به خارج چالش‌های تامین سرمایه از داخل هستند. سازوکارهای جذب سرمایه‌های خرد، مدل‌های تامین سرمایه از بورس، مدل‌های انگیزشی مطلوب برای هر دو طرف پیمانکار و سرمایه گذار، رابطه تامین مالی ریالی با تامین تجهیزات از داخل، رابطه مدل تامین مالی با قراردادهای فناوری (لیسانس) و زنجیره تامین جهانی طرح‌های بخش انرژی به عنوان مسایل پیش روی این راه تامین مالی به شمار می‌آیند.

عمده منابع پروژه‌های صنعت نفت از منابع خارجی است و سهم اندک منابع داخلی هم به نحوی به دولت وابسته اند در حالی که وقتی مشاهده می‌شود که نقدینگی زیادی در دست مردم است می‌توان با استفاده از راهبردهای تلفیقی فضای جدیدی برای جذب سرمایه‌ها استفاده کرد. نکته مهم در سیاست‌گذاری‌های جدید این است که تولید، باید با بازار تقاضا عجین شود و با نگاه بازار و تقاضا اولویت‌ها بازنگری شود، سرعت در

سرمایه‌گذاری‌ها باید با منطق پیش برود و با نگاه جدید از تولید حمایت کرد. در این مقاله سعی بر این است تا با توجه به اهمیت موضوع با تبیین سناریوهای محتمل در دوران تحریم، با استفاده از ابزار SWOT بتوان الگوی بهینه متناسب با شرایط تحریم و نگاه جزء نگر به فرآیند تامین مالی برمبنای تلفیق روشهای گوناگون جهت تامین مالی پروژه‌های صنعت نفت ارائه گردد.

واژگان کلیدی: تامین مالی، تحریم، صنعت نفت، تحلیل SWOT، استراتژی

شاخص اندازه گیری «عمق ساخت داخل»؛ زیرساخت حمایت از توان داخل

سینا سالاری

آسیب شناسی قوانین حمایتی از توان داخل نشان می دهد که تعیین شاخص دقیقی برای اندازه گیری میزان داخلی سازی یکی از زیرساخت های مهمی است که در این قوانین از آن غفلت شده است. لذا تولیدکنندگان داخلی همواره مبتنی بر بازدیدهای کارشناسی ارزیابی شده اند که شیوه های فسادزا و غیردقیق است. بنابراین تصویر واضحی از محصول ایرانی و در نتیجه شرکت ایرانی در کشور وجود ندارد و همین موضوع راه را برای دور زدن قوانین هموار می سازد. در مقابل، آنچه در بسیاری از کشورهای دنیا مورد توجه قرار گرفته، توجه به شیوه های سیستمی است. به عنوان مثال، کشورهای عضو سازمان تجارت جهانی تحت سرفصل قواعد مبدأ به این موضوع پرداخته اند.

اندازه گیری میزان داخلی سازی علاوه بر اینکه زیرساخت مناسبی را برای اجرای قوانین و سیاست های حمایتی از توان داخل فراهم می کند، می تواند آثار دیگری را هم برای کشور به ارمغان بیاورد؛ از جمله امکان برآورد نسبتاً دقیق میزان توانمندی داخلی در حوزه های مختلف، ایجاد رقابت سازنده میان شرکت های داخلی، ایجاد انگیزه در تولیدکنندگان و تأمین کنندگان کالا و خدمات برای ارتقای توان داخل، کمک به شناخت مزیت های نسبی کشور، کمک به رونق تولید و اشتغال کشور در بلندمدت و ...

یکی از شیوه های رایج در دنیا برای اندازه گیری میزان داخلی سازی، محاسبه میزان ارزش افزوده خلق شده در داخل کشور است. بر همین اساس، در مقاله پیش رو، شاخص «عمق ساخت داخل» و نحوه اندازه گیری آن معرفی شده است. برخلاف شیوه های رایج در دنیا که عمدتاً محصول محور هستند، رویکردی که برای اندازه گیری این شاخص انتخاب شده، رویکرد «بنگاه محور» است؛ چراکه علاوه بر پیچیدگی کمتر، می تواند کشور را به هدف بزرگ تری که همانا تشکیل شرکت های بزرگ داخلی است، نیز رهنمون

سازد. علاوه بر این در شاخص ارائه شده، عامل مهم «زنجیره تأمین» هم مورد توجه قرار گرفته است.

واژگان کلیدی: اقتصاد مقاومتی، رونق تولید، عمق ساخت داخل، ارزش افزوده، زنجیره تأمین

حل مشکل تاخیر در پرداخت مطالبات پیمانکاران

علی نیکبخت

یکی از مشکلات جدی پیمانکاران در معاملات بخش دولتی و عمومی کشور تاخیر در پرداخت مطالبات آن‌ها است. تاخیر در پرداخت مطالبات را می‌توان به موارد: ۱- پیش‌پرداخت؛ ۲- مبلغ هر کدام از صورت وضعیت‌های موقت و قطعی تایید شده قرارداد؛ و ۳- سپرده حسن اجرای کار؛ تقسیم‌بندی کرد.

تأخیر در پرداخت مطالبات پیمانکاران ناشی از پایبند نبودن کارفرما به انجام تعهدات خود (اعم از مسئولیت‌های مشخص شده در چهارچوب قرارداد و زمان‌های مشخص شده برای پرداخت مطالبات پیمانکاران) است که ریشه آن در نبود چهارچوب‌های زمانی مشخص در قبال وظایف کارفرما در قرارداد، وجود قواعد یک‌طرفه در معاملات دولتی، پاسخگو نبودن کارفرما نسبت به انجام تعهدات خود و نبود ضمانت اجرای کافی برای پرداخت مطالبات پیمانکاران در قوانین است. برای پرداخت به هنگام مطالبات پیمانکاران نیاز است که مساله در سه سطح مختلف مورد بررسی قرار گرفته و حل شود:

سطح اول؛ بررسی انواع مطالبات پیمانکاران و ایجاد امکان محاسبه تاخیرها و پرداخت جریمه به پیمانکاران. سطح دوم؛ انجام تمام مراحل قرارداد از جمله تاییدات، پرداخت‌ها و آزادسازی ضمانت‌نامه‌ها از طریق «سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد)» به صورتی که در آن امکان مشاهده وضعیت قرارداد و پرداخت بدون تبعیض مطالبات وجود داشته باشد. سطح سوم؛ اصلاح قوانین در جهت ایجاد نظارت فرا دستگاہی بر بخش‌های مختلف دولتی و عمومی، برای ایجاد ضمانت پرداخت مطالبات پیمانکاران.

با حل مساله در دو سطح اول و دوم باز هم یک مشکل اساسی به قوت خود باقی خواهد ماند: "ممکن است کارفرما علی‌رغم تمام سازوکارها باز هم مطالبات پیمانکاران را پرداخت نکند و مازاد بر بودجه خود به تعریف و انجام معاملات بپردازد". به عبارت

دیگر ممکن است مسئول مربوطه با نگاه مقطعی و بخشی، با اینکه اعتبارات کافی وجود ندارد به انجام معاملات پردازد و سبب افزایش بی حساب تعهدات دستگاه شود.

برای رفع این مشکل و منظم کردن عملکرد دستگاه‌های کارفرمایی نیاز است که وزارت امور اقتصاد و دارایی وظیفه نظارت بر پرداخت مطالبات پیمانکاران را بر عهده گرفته و در صورتی که دستگاه کارفرما مطالبات را پرداخت نکند آن‌ها را با برداشت از حساب‌های کارفرما تسویه نماید. شبیه مکانیزمی که در ماده (۶) قانون «الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۱۳۸۰، ۱۱، ۲۳)» و آیین‌نامه مرتبط با آن برای پرداخت مطالبات طرف‌های خارجی پیش‌بینی شده است.

واژگان کلیدی: پرداخت مطالبات پیمانکاران، معاملات بخش دولتی

بررسی و ارائه راهکار تامین مالی پروژه‌های توسعه و نگهداشت تولید صنعت نفت

محمد فندرسکی

در صنعت نفت به دلایل فنی (شناخت تدریجی مخزن) و مدیریت ریسک، توسعه میادین نفتی با مدل پلکانی صورت می‌گیرد. توسعه پلکانی موجب می‌شود تولید نفت از میدان متوقف بر تکمیل پروژه نباشد، به عبارت دیگر بخشی از هزینه‌های پروژه از محل نفت تولیدی همان میدان تأمین شود. نحوه به‌کارگیری مدل توسعه پلکانی، تعیین‌کننده میزان نقش عواید در تأمین مالی همان میدان است. لازم به ذکر است، مقصود بازپرداخت مطالبات از محل عواید نیست، بلکه نقش مستقیم عواید در تأمین مالی مراحل از فاز توسعه است. بر اساس مدل قراردادهای نفتی ایران (IPC) مدت فاز توسعه، سقف بازپرداخت و زمان پرداخت اول، متغیرهایی هستند که نقش عواید میدان در تأمین مالی پروژه را کنترل می‌کنند. در مقابل، بازپرداخت زود هنگام مطالبات طرف قرارداد IPC می‌تواند انگیزه شرکت توسعه‌دهنده برای تولید صیانتی و سرمایه‌گذاری مناسب را کاهش دهد و نگاه کوتاه‌مدت بر مخزن حاکم کند.

برای حفظ انگیزه بلندمدت پیمانکار (تولید صیانتی) و حل مشکل تأمین مالی پروژه‌های بالادستی صنعت نفت پیشنهاد می‌شود صندوق سرمایه‌گذاری نفت (نهادی حاکمیتی) ایجاد شود. صندوق مذکور مجاز باشد در هر قرارداد با تخصیص بخشی از عواید محقق نشده متناسب با نیاز پروژه به‌عنوان نهاد تأمین مالی مشارکت نماید. مشارکت صندوق در کنار پیمانکار موجب می‌شود نقش عواید میدان در تأمین مالی حداکثر شود. ارزیابی‌ها نشان می‌دهد با ورود صندوق سرمایه‌گذاری نفت، در برخی از پروژه‌های بالادستی صنعت نفت بیش از ۵۰ درصد از مخارج سرمایه‌ای (CAPEX) از محل عواید میدان در فاز توسعه قابل تأمین است.

واژگان کلیدی: توسعه میادین نفتی، مدیریت ریسک، تأمین مالی پروژه‌های بالادستی، صندوق سرمایه‌گذاری نفت

غفلت از ابعاد اقتصادی موافقت‌نامه پاریس در کشور

عسگر سرمست

بر اساس گزارش‌های سازمان محیط‌زیست، اجرای تعهدات پیشنهادی این سازمان در سند INDC که بر اساس بند ۸ ماده ۴ و تصمیم شماره ۲۲ جلسه COP۲۱ به تعهد رسمی کشور در موافقت‌نامه پاریس تبدیل خواهد شد، دارای ابعاد اقتصادی چشمگیری است. بر اساس این گزارش‌ها هزینه اجرای تعهدات کشور ۱۷,۵ تا ۵۲,۵ میلیارد دلار خواهد بود و در صورت عدم تأمین مالی مبالغ مذکور اجرای تعهدات از مصرف کاهش تولید و مصرف منابع انرژی اجرا خواهد شد که موجب کاهش حجم اقتصاد کشور به میزان ۱,۲ تا ۷,۲ درصد خواهد شد.

با توجه به ابعاد اقتصادی موافقت‌نامه پاریس پیشنهاد می‌شود که تعهدات فعلی کشور در سند INDC مورد بررسی کارشناسی در مجلس شورای اسلامی و کمیسیون‌های تخصصی آن قرار گیرد. از طرفی با توجه به چند بعدی بودن موافقت‌نامه پاریس لازم است تا چندوچون موضوع در کارگروهی فرا سازمانی مورد ارزیابی قرار گیرد. لزوم چنین اقدامی وقتی بیشتر جدی می‌شود که بر اساس موافقت‌نامه پاریس میزان تعهدات کشور به شکل داوطلبانه خواهد بود و این امر زمینه مناسبی است تا با رویکردی هوشمندانه علاوه بر حفظ منافع ملی در این معاهده همراه با سازمان‌های بین‌المللی از منافع احتمالی حضور در موافقت‌نامه پاریس نیز بهره‌مند شویم. در این راستا ارائه تعهداتی کیفی به مانند قطر می‌توان کشور را از بازخواست‌های احتمالی کنوانسیون در سال‌های آینده مصون نگه دارد و زمینه لازم برای همکاری بین‌المللی را فراهم کند.

واژگان کلیدی: موافقت‌نامه پاریس، سازمان محیط زیست

فصل پنجم

سخنرانی‌ها و نشست‌های همایش

در این فصل گزارش مشروحی از سخنرانی‌های افتتاحیه و اختتامیه و نشست‌های روز همایش ارائه می‌شود.

دکتر محمدصادق کریمی

نماینده کمیته علمی همایش

دکتر محمد صادق کریمی نماینده کمیته علمی پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی در ابتدای این همایش در رابطه با چارچوب همایش گفت: پنج موضوع محوری این همایش «توسعه پتروپالایشگاه‌ها در کشور»، «ایجاد نهاد تنظیم‌گر بخش انرژی»، «تأمین مالی مردمی پروژه‌های کلان انرژی»، «تفکیک وظایف حاکمیتی و غیرحاکمیتی در صنعت برق» و «توسعه تجارت منطقه‌ای گاز» است.

کریمی افزود: در هر کدام از موضوعات گفته شده نیز یک مسئله محوری به عنوان بحث اصلی است که مقالاتی نیز در رابطه با آن‌ها ارسال شده است.

مقالات سیاستی همایش راهکار عملی دارد

نماینده کمیته علمی پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی ادامه داد: در فرآیند دریافت مقالات بر علمی بودن به معنی آکادمیک، تأکید آنچنانی نشده است؛ بلکه هدف، ارائه راهکار عملی در قالب گزارش‌های سیاستی برای حل مسائل مطرح شده است.

وی افزود: در همین زمینه یک امتیازی برای مقالات گذاشته شده است تا یک بند در آن‌ها داده شود که مثلاً اگر پیشنهاد ارائه شده قرار است در دولت یا مجلس به تصویب برسد، بند قانونی آن باید به چه شکلی باشد.

کریمی گفت: در فرآیند داوری، گزارش‌های ارسال شده توسط اعضای هیئت علمی

همایش بررسی شده و کیفیت نهایی مقالات مورد ارزیابی قرار گرفته است. در نهایت، از میان مقالات ارسال شده، ۸ مقاله به عنوان منتخب انتخاب شده است که نکات کیفی گفته شده را شامل می‌شدند.

کریمی گفت: قبل از همایش نیز پیش نشست‌هایی برگزار شده است که هر یک از آنها، یکی از محورهای همایش را در بر گرفته است.

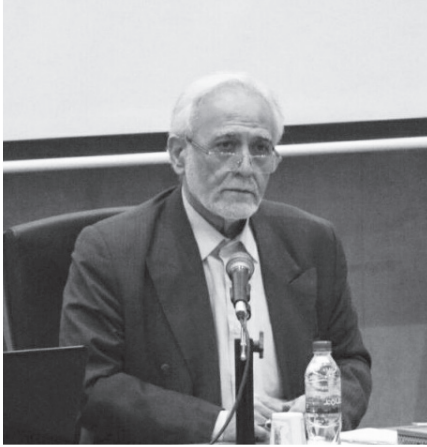
هدف همایش پیگیری و ترویج مسائل مغفول مانده اقتصاد مقاومتی است

وی افزود: در این پیش نشست‌ها در اصل، یک بارش فکری درباره موضوع اتفاق افتاده است که در پنل‌های تخصصی همایش، چکیده‌ای از پیش نشست‌ها ارائه و سپس به بحث و بررسی گذاشته خواهد شد.

کریمی ادامه داد: در این همایش از دو کتاب رونمایی می‌شود. کتاب اول مربوط به مسیر انرژی ایران است که ۳۳ اقدام را در قالب ۶ دسته بندی مشخص پیشنهاد داده است تا به دستگاه‌های مختلف گفته شود که چه اقدامی در زمینه حل این مسائل انجام شود.

وی افزود: در کتاب ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی نیز برای تقویت ستاد، ابتدا آسیب شناسی و سپس پیشنهادهای ارائه شده است.

کریمی گفت: در اصل، هدف این است که این مسائل جمع آوری و پیگیری شود و نقطه آغازی برای پیگیری این مباحث باشد و در ادامه، موضوعات راهبردی مغفول مانده، پیگیری و ترویج شود؛ این از اهداف همایش‌های سالانه اقتصاد مقاومتی است و نتایج آن در مطالبه و مطرح شدن موضوعات و به نتیجه رسیدن آن دیده خواهد شد.

دکتر پرویز داوودی

عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام

دکتر پرویز داوودی عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام در مراسم افتتاحیه پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی با اشاره به شاخص‌های کلان اقتصاد کشور گفت: ارزش تولیدات کشور در سال ۹۶ حدود ۶۹۴ هزار میلیارد تومان با نفت بود و تولید بدون نفت ۵۴۰ هزار میلیارد تومان بود.

وی افزود: رشد اقتصادی در سال‌های ۹۲ تا ۹۶ به طور متوسط ۰.۹ درصد بود که رشد خوبی نیست و ظرفیت‌های کشور بسیار بیشتر از این مقدار است.

داوودی رشد اقتصاد کشور را نامتوازن دانست و گفت: همواره بیش از ۵۰ تا ۶۰ درصد رشد اقتصادی کشور در بخش بازرگانی و خدمات بوده است که رشد مولدی نیست.

۷۰ درصد ظرفیت‌های تولید بلا استفاده مانده است

عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام ادامه داد: در حال حاضر حدود ۷۰ درصد ظرفیت‌های تولید خالی است و تنها از حدود ۳۰ درصد ظرفیت‌ها استفاده می‌شود.

داوودی میزان بیکاری به خصوص در جوانان را بالا دانست و گفت: سرمایه‌گذاری جدید در کشور نداشته ایم و سرمایه‌گذاری در بسیاری از بخش‌ها منفی بوده است.

وی با اشاره به افزایش ضریب جینی به ویژه در کلانشهرها گفت: تا سال گذشته دولت توانسته بود نرخ تورم را کنترل کند؛ اما با سیاست‌های ارزی دولت، تورم نیز افزایش یافت.

نگاه به بیرون برای حل مشکلات اقتصادی مهم‌ترین مانع پیشرفت کشور

داوودی علت نامساعد بودن شاخص‌های اقتصاد کلان کشور را ۶ عامل دانست و گفت: اولین و مهم‌ترین عامل، نگاه به بیرون برای حل مشکلات اقتصادی و رقیق شدن نگاه ما می‌توانیم است.

این عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام، عامل دوم وضعیت موجود را تحریم‌ها و جنگ اقتصادی دانست و گفت: ما با تحریم‌ها مواجهیم؛ اما مشکل این است که جنگ اقتصادی را باور نداریم که نمونه آن در بودجه ۹۸ مشاهده می‌شود. جنگ اقتصادی مانند بمب شیمیایی است و آثار آن بلندمدت تر، شدیدتر و مخرب تر از جنگ نظامی است.

وی با اشاره به ایجاد اتاق جنگ اقتصادی در وزارت خزانه داری آمریکا گفت: آمریکا در سال ۲۰۰۰ دفتر ویژه‌ای را برای رصد اقتصاد در کل جهان در وزارت دارایی خود راه اندازی کرد و اولین هدف آن ایران بود.

عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی اظهار داشت: آنها به طور دقیق می‌دانند چه کاری دارند انجام می‌دهند، اما در ایران برای مقابله با تحریم‌ها هنوز اقدامات قابل توجهی انجام نداده‌ایم.

دیپلماسی اقتصادی فعال نیاز امروز ایران است

عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام با اشاره به محدود شدن فروش نفت کشور گفت: آمریکایی‌ها برای مقابله با ایران حتی عرف دیپلماتیک را رعایت نکردند و مسئولان ارشدشان با کارشناسان کشورهای که مشتری کالا و نفت ایران بودند، به گفتگو پرداختند تا از ایران کالا و نفت نخرند.

داوودی اظهار داشت: وزارت خارجه باید دیپلماسی اقتصادی فعالی را به ویژه در کشورهای چین و هند و چین که از ما نفت می‌خرند، داشته باشد؛ اما حدود ۱ سال در چین سفیر نداشتیم.

استاد اقتصاد دانشگاه شهید بهشتی عامل سوم مشکلات اقتصادی کشور را معضلات بانکی، پولی و ارزی و چهارمین عامل را معضلات تجارت خارجی و قاچاق دانست. وی افزود: پنجمین عامل مشکلات اقتصادی کشور، مشکل بودجه و پیشرفت کند پروژه‌های عمرانی و عامل ششم، فساد اقتصادی است.

پذیرش FATF اثرگذاری تحریم‌ها بر اقتصاد ایران را تکمیل می‌کند

عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام گفت: در این چند سال، خود را معطل کردیم تا خارجی‌ها بیایند و سرمایه‌گذاری کنند؛ اما نیامدند و این انتظار برای بخش تولیدی کشور مانند سم بود.

وی ادامه داد: با سیاست‌هایی مثل برجام، ما را در انتظار گذاشتند و اکنون نیز می‌گویند باید FATF را بپذیریم تا بتوانیم مبادلات بانکی را انجام دهیم؛ اما بنده اعلام می‌کنم که پذیرش FATF مشکلات ما را افزایش خواهد داد.

داوودی گفت: پذیرش FATF کوچک‌ترین مشکل ما را نیز برطرف نخواهد کرد و هیچ نکته مثبتی برای ما نخواهد داشت. آمریکایی‌ها گفته‌اند که اگر ایران FATF را بپذیرد، بسته تحریم ما کامل خواهد شد و به سمت تحریم‌های فلج‌کننده خواهیم رفت. پذیرش FATF می‌تواند دقت تحریم‌ها را برای آمریکا افزایش دهد و اصطلاحاً می‌تواند در تحریم نقطه‌زنی کنند.

داوودی سیاست‌های اقتصاد مقاومتی را نسخه علمی و بومی برگرفته از الگوی اسلامی و انقلابی دانست که پنج محور آن درونزایی، برون‌نگری، مردمی بودن، عدالت محوری و دانش بنیان بودن است.

بازار ارز رقابتی نیست

عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام درباره بازار ارز گفت: این بازار یک بازار رقابتی که قیمت آن منصفانه، عادلانه و کارا باشد، نیست؛ چون عرضه کنندگان و تقاضا کنندگان عمده‌ای دارد که عبارتند از دولت و شرکت‌های بزرگ دولتی و خصوصی که ۸۰ درصد بازار در اختیار آن‌ها است و قیمت آن نیز قیمتی نیست که در اقتصاد بهینه، کارا و منصفانه باشد.

داوودی افزود: متأسفانه پس از پایان جنگ تحمیلی، دولت‌هایی که روی کار آمدند، این ایده را دنبال می‌کردند که افزایش نرخ ارز به نفع صادرات و به زیان واردات است. این موضوع از نظر تئوریک در برخی کشورها جواب می‌دهد؛ اما آیا برای اقتصاد ایران نیز مناسب است؟

وی گفت: در اقتصاد ایران با افزایش نرخ ارز، صادرات زیاد نمی‌شود، واردات کم نمی‌شود، کیفیت تولید کم خواهد شد و توزیع درآمدها به شدت ناعادلانه خواهد شد.

دکتر سیروس وطن خواه

معاون انرژی مرکز همکاری های تحول
و پیشرفت ریاست جمهوری

دکتر سیروس وطن خواه معاون انرژی مرکز همکاری های تحول و پیشرفت ریاست جمهوری در مراسم افتتاحیه پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی با بیان این که ایران در خصوص انرژی جایگاه بی نظیر و افتخارآمیزی دارد، گفت: کشور ایران سرزمین انرژی است که منابع غنی و متنوع انرژی دارد و نیاز است از این ظرفیت بی انتها، استفاده بهینه و کارآمد صورت گیرد.

وی افزود: همانطور که در عنوان همایش نیز آمده است، انرژی پیشران اقتصاد ایران است و باید به آن توجه ویژه ای شود.

فروش دولتی نفت قابل رصد و تحریم است

وطن خواه گفت: با این حال، حوزه انرژی کشور با مسائل کلانی مواجه است که در این میان، مسائلی از قبیل بحث انتقال و ترانزیت انرژی از مباحث راهبردی است؛ اما متأسفانه در ۴۰ سال بعد از انقلاب آن چنان مورد توجه قرار نگرفته و مغفول مانده است.

وی افزود: آمارهای اقتصادی نشان می دهد یکی از پیشران های اصلی اقتصاد کشور بخش انرژی است. این در حالی است که ما آن چنان نتوانسته ایم از ظرفیت متنوع و غنی انرژی کشور بهره برداری متناسب داشته باشیم.

وطن خواه با بیان این که بخش های مختلفی از اقتصاد به حوزه انرژی وابسته است، گفت: از کل صادرات کشور به طور میانگین، بیش از ۵۰ درصد صادرات دولتی، نفتی است و

از طرفی، عمده درآمدهای ارزی ما وابسته به صادرات انرژی است. با این حال، همین میزان از صادرات نفتی قابل رصد و تحریم است.

سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی توجه ویژه‌ای به بخش انرژی کشور دارد

معاون انرژی مرکز همکاری‌های تحول و پیشرفت ریاست جمهوری ادامه داد: در سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی نیز بندهای مشخصی بر اصلاح و تقویت بخش انرژی تأکید دارد و به مسائلی از قبیل اصلاح الگوی مصرف، مقاوم سازی حوزه انرژی در برابر تکانه‌ها و تهدیدات خارجی و غیره تأکید شده است که این مسئله، نشان دهنده اهمیت بالایی بخش انرژی است.

وی افزود: باید بپذیریم که الگوی مصرف ناصحیح ما به پاشنه آشیل حوزه انرژی کشور تبدیل شده است و میزان و نحوه مصرف انرژی در کشور ما به شکل متحیرکننده‌ای ناکارآمد است. ادامه این روند مصرف انرژی، کشور را از بازارهای جهانی بیرون می‌کند.

وطن خواه با بیان این که ضعف در حوزه انرژی و عدم توجه به مسائل کلان این بخش موجب تحریم پذیری کشور شده است، گفت: در صورت اجرای بندهای توصیه شده در سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، رهایی از تحریم‌های انرژی امکان پذیر خواهد بود.

وی اظهار داشت: در سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی به راهکارهای عملیاتی در حوزه انرژی تأکید شده است که در میان آن‌ها، بحث ذخایر راهبردی و تکمیل زنجیره ارزش در حوزه نفتی قابل ذکر است.

نوآوری همایش سالانه اقتصاد مقاومتی در طرح مباحث کلان

وطن خواه در رابطه با پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی نیز گفت: خوشبختانه همایش امسال، ابتکارات خوبی در حوزه مسائل اساسی و کلان انرژی به خرج داده که

کم نظیر است و مسائل مهمی از قبیل دیپلماسی انرژی، تأمین مالی پروژه‌های کلان نفتی، مبحث تنظیم‌گری و غیره را به بحث و بررسی گذاشته است.

وی با بیان این که همایش امسال تلاش کرده است که مسائل واقعی حوزه انرژی را به صورت عملی بررسی کند، گفت: امیدوارم این روند ادامه پیدا کند و تجزیه و تحلیل و ارائه راهکارها در حوزه مسائل انرژی ادامه دار باشد.

معاون انرژی مرکز همکاری‌های تحول و پیشرفت ریاست جمهوری گفت: یکی از مسائل خط مقدم ایجاد تحول در گام دوم انقلاب، توجه به مباحث کلان حوزه انرژی است. برای افزایش امنیت بین‌المللی و داخلی اقتصادی و محافظت از اقتصاد در مقابل تحریم‌های انرژی، باید روند انرژی کشور تغییر یابد.

دکتر رحیم زارع

رئیس کمیته اقتصاد مقاومتی مجلس شورای اسلامی

دکتر رحیم زارع رئیس کمیته اقتصاد مقاومتی مجلس شورای اسلامی در مراسم اختتامیه پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی، گفت: امروز پنجمین سالروز ابلاغ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی است؛ حالا باید ببینیم که کشور طی این ۵ سال چه حرکتی داشته است. وی افزود: این همایش که هر سال در همکاری میان شبکه تحلیلگران اقتصاد مقاومتی و کمیته اقتصاد مقاومتی مجلس برگزار می‌شود، برای همین است تا مسیری که کشور برای تحقق اقتصاد مقاومتی طی کرده ارزیابی کند و کارهایی که باید انجام شود و افق‌هایی که پیش روی کشور است را پیشنهاد دهد.

دو محصول ویژه پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

زارع ادامه داد: شبکه تحلیلگران اقتصاد مقاومتی به عنوان برگزار کننده همایش که از نیروهای جوان و نخبه تشکیل شده، این کار را به خوبی انجام می‌دهند و حرف‌هایشان به اصلاح کشور کمک می‌کند.

زارع اضافه کرد: در این همایش دو محصول منحصر به فرد و ویژه توسط شبکه تحلیلگران اقتصاد مقاومتی ارائه شد. محصول اول کتابچه «ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی؛ توقف یا تحوّل؟» بود که عملکرد ستاد فرماندهی را به عنوان نهادی که برای تحقق اقتصاد مقاومتی شکل گرفته، بعد از ۳ سال از منظر مدیریتی و ساختاری بررسی کرده است. محصول دوم هم کتابچه «مسیر انرژی ایران» بود. خب امسال با توجه به تحریم‌ها و اهمیت موضوع

انرژی، باید در این موضوع رویکردهای کشور را مشخص می‌کردیم.

رئیس کمیته اقتصاد مقاومتی اضافه کرد: بر اساس جمع‌بندی‌های انجام شده در حوزه انرژی، در کتابچه مسیر انرژی ایران ۳۳ اقدام راهبردی پیشنهاد شد که باید در حوزه انرژی در دستور کار قرار گیرد. در پایان نیز بر اساس این اقدامات، سیاست‌های کلی نظام در بخش انرژی جهت اصلاح به مجمع تشخیص مصلحت نظام پیشنهاد شده است.

ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی نیازمند یک تحول اساسی است

عضو کمیسیون اقتصادی مجلس گفت: اما بحث کوتاهی که می‌خواهم عرض بکنم در خصوص ستاد فرماندهی است. ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی در سال ۱۳۹۴ تاسیس گردید و هم اکنون ۳ سال از آغاز فعالیتش می‌گذرد. طبق فرموده رهبر معظم انقلاب «در اقتصاد مقاومتی آن چیزی که مورد انتظار است، یک کار جهشی است؛ دستگاه‌ها یک کارهای متعارفی دارند که خوب باید انجام بگیرد؛ اما آنچه در اقتصاد مقاومتی مدنظر است، یک کار فوق‌العاده و جهشی است.» در نتیجه ماموریت اصلی ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی، انجام اقدامات فوق‌العاده و جهشی در اقتصاد و پرهیز از پرداختن به امور جاری دستگاه‌هاست.

وی افزود: طی ۳ سالی که از آغاز فعالیت ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی می‌گذرد، اقدامات متعدد و پراکنده‌ای توسط این نهاد انجام شده است؛ از جمله این اقدامات می‌توان به تصویب بیش از ۳۰۰ پروژه برای دستگاه‌ها، مصوبات کلان حمایت از صادرات و اشتغالزایی، ۲۰۲ تکلیف در بسته رونق تولید و اشتغال، برنامه‌های اجرایی مانند واگذاری طرح‌های تملک دارایی، دستورالعمل‌های دستگاهی اقتصاد مقاومتی همچون نظام نامه پیوست فناوری و سایر ابلاغیه‌های موردی اشاره کرد.

دکتر زارع گفت: اما در این میان، مهمترین اقدام ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی در ارتباط با ماموریت اصلی این نهاد، پروژه‌های دستگاهی بوده که تحت عنوان «پروژه‌های

اولویت‌دار» به دستگاه‌ها ابلاغ شده است؛ اقدامی که کماکان جریان دارد و عمده فعالیت‌های ستاد را شامل می‌شود. اما بررسی پروژه‌های اولویت‌دار نشان می‌دهد ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی، از ماموریت اصلی خود یعنی انجام «اقدامات فوق‌العاده و جهشی» فاصله گرفته و این فاصله به مرور زمان بیشتر شده است. در واقع پروژه‌هایی که ستاد طی سال‌های اخیر در دستور کار قرار داده، همان اقدامات جاری و فعالیت‌های از پیش تعریف شده دستگاه‌ها بوده است؛ که در حالت عادی و بدون حضور ستاد نیز باید انجام می‌شد و نمی‌توان آن را در قالب «اقدامات جهشی و اولویت‌دار» قرار داد.

رئیس کمیته اقتصاد مقاومتی گفت: الان هم هر چند جلسات صحن اصلی ستاد کماکان برگزار می‌شود و دبیرخانه ستاد نیز همچنان پیگیری‌های خود از دستگاه‌ها را در دستور کار دارد، اما نمی‌توان پیگیری و به ثمر رساندن فعالیتی شاخص و اولویت‌دار در الگوی اقتصاد مقاومتی فارغ از «اقدامات جاری و معمولی» دستگاه‌ها را به این ستاد نسبت داد؛ حال آنکه در پیشبرد اقدامات جاری دستگاه‌ها نیز، نمی‌توان نقش قابل توجهی برای ستاد در نظر گرفت. وی افزود: این موارد نشانگر آن است که ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی متوقف شده و حرکتی در راستای تحقق ماموریت اصلی خود انجام نمی‌دهد و تنها به یک بار و بوروکراسی جدید برای دستگاه‌های دولتی تبدیل شده است.

دلیل توقف ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی چیست؟

عضو کمیسیون اقتصادی مجلس گفت: ما در کمیته اقتصاد مقاومتی با همکاری شبکه تحلیلگران اقتصاد مقاومتی، با ۱۱ دستگاه جلسه گذاشتیم تا دلیل این توقف را بدانیم. دستگاه‌ها هم عوامل مختلفی را مطرح کردند اما در جمع‌بندی، ۳ عامل مهم بود که باعث توقف این نهاد کلیدی شده است.

وی افزود: جانمایی نادرست دبیرخانه ستاد از منظر ساختاری، چرا که سازمان برنامه نمی‌تواند

مسئولیت یک ستاد چابک را داشته باشد؛ تصویب حجم بالایی فعالیت برخلاف ماموریت اصلی ستاد و تبدیل اقدامات جاری دستگاه‌ها به پروژه‌های اولویت‌دار اقتصاد مقاومتی این سه عامل هستند.

دو مسیر پیش روی ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی

زارع ادامه داد: با توجه به موارد گفته شده، در شرایط فعلی تنها دو مسیر پیش روی ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی وجود دارد: مسیر اول این است که بدون توجه به وضعیت موجود ستاد، فعالیت‌ها ادامه یابد؛ انتخاب این مسیر به معنای تأکید بر توقف ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی است، چرا که انتظار تحقق اقتصاد مقاومتی از ستاد فعلی، انتظاری غیرممکن است.

وی افزود: مسیر دوم اما تحوّل در ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی و احیای آن با توجه به تجربیات حاصل شده طی ۳ سال گذشته است. ساختار و فرآیندهای ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی باید به گونه‌ای متحوّل شود که این نهاد، در راستای ماموریت اصلی خود یعنی انجام اقدامات فوق‌العاده و جهشی اقتصاد مقاومتی قرار گیرد و در این زمینه، نقش آفرینی داشته باشد.

زارع در پایان گفت: از آنجا که وجود این نهاد کلیدی جهت پیشبرد و تحقق اقتصاد مقاومتی با چالش‌های فعلی نهادی کشور ضروری است، انتخاب مسیر دوم پیشنهاد می‌شود. در این راستا، ۵ اقدام جهت اصلاح ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی باید در دستور کار قرار گیرد که عبارتند از تصویب سالانه ۱۰ پروژه اولویت‌دار نه بیشتر، الان سالانه ۵۰ تا ۱۰۰ پروژه تعریف می‌شود که خب اقدامات معمولی دستگاه‌ها هم قاطی آن می‌شود؛ اصلاح ساختار دبیرخانه، این دبیرخانه نباید داخل سازمان برنامه باشد و باید ذیل خود رئیس جمهور یا معاونش باشد؛ ارتقاء جایگاه مصوبات، یعنی ستاد بتواند مصوبه بدهد که لازم الاجرا باشد؛ اعطای اختیار تخصیص بودجه و استفاده از سازوکارهای تشویقی یعنی ستاد برای پروژه‌های اولویت‌دار بوده بدهد؛ و حذف ستادهای استانی، چون هیچ کارکردی نداشته است.

نشست بررسی ظرفیت‌های کشور در توسعه تجارت منطقه‌ای گاز

محور انرژی و روابط خارجی؛ پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

اولین نشست پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی با موضوع «بررسی ظرفیت‌های کشور در توسعه تجارت منطقه‌ای گاز» برگزار شد.

دکتر ملکی عضو هیئت علمی دانشگاه شریف و دبیر کمیته علمی همایش، دکتر وطن خواه معاون انرژی مرکز همکاری‌های تحول و پیشرفت ریاست جمهوری، مهندس سیفی مدیرعامل سابق شرکت ملی صادرات گاز، دکتر قربان عضو کمیسیون انرژی اتاق بازرگانی تهران و مهندس عرشی مدیر سابق امور بین الملل شرکت ملی نفت اعضای حاضر در این نشست بودند.

صادرات برق با استفاده از گاز بهتر از صدور نفت است

در ابتدای این نشست، دکتر نرسی قربان عضو کمیسیون انرژی اتاق بازرگانی تهران با اشاره به این که مسئله خطوط لوله انتقال گاز از مسائل سیاسی و بین‌المللی جدا نیست،

گفت: هندی‌ها با فشار آمریکا از خط لوله صلح کنار کشیدند و همین امر موجب شد که این خط لوله تا به امروز تکمیل نشود.

وی با بیان این که در صنعت گاز مایع طبیعی هنوز نتوانسته‌ایم تکنولوژی را بومی‌سازی کنیم، گفت: متأسفانه قدم‌های مهمی را در صنعت LNG برداشته‌ایم.

قربان با اشاره به این که ایران حدود ۱۸ درصد گاز دنیا را در اختیار دارد، اظهار داشت: برای صادرات گاز باید تعامل خود را با جهان حل کنیم که این امر به مسائل سیاسی بر می‌گردد.

عضو کمیسیون انرژی اتاق بازرگانی تهران گفت: می‌توانیم در حوزه گاز اقداماتی انجام دهیم که متاثر از مسائل سیاسی نیست. به عنوان مثال، می‌توانیم گاز خود را به چاه‌های نفتی تزریق کنیم و استخراج نفت خود را افزایش دهیم. تولید برق از گاز و صادرات آن و توسعه صنایع گازبر مثل پتروشیمی از جمله اقدامات دیگری است که می‌توانیم انجام دهیم که به مراتب بهتر از صادرات نفت خام است.

قربان با بیان این که در زمینه صادرات گاز گروگان قرارداد ترکیه هستیم، اظهار داشت: در حال حاضر نباید فکر کنیم که می‌توانیم مثل همان قراردادی که با ترکیه داشتیم، با پاکستان و امارات نیز با همان مبنا و فرمول قرارداد ببندیم.

وی بر لزوم توسعه صنعت گاز از مسیر جی تی ال اشاره کرد و گفت: ما در این زمینه خوب عمل نکردیم؛ اما قطر توانست قراردادهای خوبی داشته باشد. اگر بخواهیم در صادرات گاز موفق باشیم، باید تکنولوژی جی تی ال را عمومی کنیم.

در ۱۰ سال اخیر ما را از بازار گاز اخراج کرده اند

در ادامه نشست، مهندس سیفی مدیرعامل سابق شرکت ملی صادرات گاز گفت: در ۱۰

سال اخیر ما را از بازار گاز اخراج کرده اند. در حال حاضر در بهترین شرایط، می‌توانیم ۴۷ میلیون متر مکعب گاز بفروشیم.

وی ادامه داد: در سال ۸۳ برنامه ریزی کرده بودیم که تا ۱۰ سال آینده ۵۰۰ میلیون متر مکعب گاز بفروشیم. اگر مطابق این برنامه پیش رفته بودیم، اکنون ۱۳۴۰ میلیارد دلار درآمد داشتیم.

فرصت بی بدیل ایران در صادرات گاز با خط لوله و ترانزیت

مهندس عرشی مدیر سابق امور بین الملل شرکت ملی نفت در این نشست گفت: من قبول ندارم که خارجی‌ها ما را از بازار گاز بیرون کرده اند. بزرگترین مشکل ما در زمینه عرضه گاز به بازار، قیمت گذاری و مدیریت ریسک است.

عرشی، شکل قراردادهای را مشکل دوم در زمینه عرضه گاز دانست و اظهار داشت: در مورد قراردادهای و سرمایه‌گذاری نیز موضوعات مختلفی مطرح است. به طوری که ما خودمان سرمایه‌گذاری می‌کنیم و بعد تولید انجام می‌دهیم؛ در صورتی که در دنیا اصلاً این گونه عمل نمی‌شود. واقعیت این است که کشوری که نیاز به انرژی دارد، با کشور صاحب انرژی مذاکره می‌کند و یک قرارداد طولانی مدت ۲۰ یا ۲۵ ساله منعقد می‌کند و این قرارداد را به بانک برده و از بانک پول برای سرمایه‌گذاری جذب می‌کند؛ اما در ایران قضیه برعکس است. ما هم سرمایه‌گذار می‌کنیم و هم تولید می‌کنیم و بعد به دنبال مشتری می‌رویم تا انرژی مورد نیاز را بفروشیم.

وی با اشاره به موضوع LNG گفت: در حال حاضر، انگلستان یک سوم از گاز مورد نیاز خود را از قطر وارد می‌کند؛ اما در ایران هنوز هیچ حرکتی برای تولید LNG نکرده‌ایم.

عرشی مدیر سابق امور بین الملل شرکت ملی نفت گفت: قطری‌ها قراردادهای جذابی

دارند که مهم‌ترین آن قرارداد مشارکت در تولید است. به طوری که شرکت‌های بزرگ خارجی در میداین گازی قطر سهم دارند و از این طریق توانسته‌اند حتی در میدان گازی پارس جنوبی یا در آن طرف که به عنوان گنبد شمالی مطرح می‌شود، حجم قابل توجهی از این گاز میدان مشترک را برداشت کنند.

تجارت منطقه‌ای گاز نیاز به متولی دارد

در ادامه نشست، دکتر وطن خواه معاون انرژی مرکز همکاری‌های تحول و پیشرفت ریاست جمهوری گفت: بنده از حیث سیاست گذاری به مسئله نگاه می‌کنم. چه ما را از بازار گاز بیرون انداخته باشند و چه خودمان باعث شده باشیم، سهمی در این بازار نداریم. باید بررسی کنیم چه عواملی باعث شده است که سهمی در بازار انرژی نداشته باشیم. باید تصمیم بگیریم که چگونه می‌خواهیم در تجارت منطقه‌ای نقش ایفا کنیم.

وی اظهار داشت: تمام راهبردهای کشور تایید می‌کند که باید در تجارت گاز نقش آفرین باشیم. بدون شک رقابت‌های خارجی موثر است. آمریکا ورود کرده و جنگ رقابتی شدیدی رخ داده است. اما باید بتوانیم مبارزه کنیم و وارد تجارت منطقه‌ای شویم. باید یک سیاست مشخص را اتخاذ کنیم و لوازم و اسباب آن را فراهم کنیم.

وطن خواه گفت: اگر به این نتیجه رسیدیم که به هر شکلی امنیت و اقتصاد ما به صادرات گاز بستگی دارد، باید اراده و انعطاف به خرج دهیم و حتی در صورت نیاز، گاز را رایگان صادر کنیم.

معاون انرژی مرکز همکاری‌های تحول و پیشرفت ریاست جمهوری مسئله امروز کشور را نداشتن اراده سیاستی نسبت به مسئله راهبردی گاز دانست و گفت: یک بخش این مسئله مربوط به فقر دانشی است. ما رشته سیاست گذاری انرژی در دانشگاه‌ها نداریم. باید سیاست سازان و کارشناسان، سیاست گذاران را به تصمیم برسانند.

وطن خواه ادامه داد: تجارت منطقه‌ای گاز نیاز به یک متولی دارد که مسئله را از ابعاد مختلف ببیند و تصمیم‌گیری کند و مجریان نیز باید در چارچوب تصمیم‌گیری این متولی حرکت کنند.

ضرورت استفاده از نفت و گاز برای توسعه کشور

در انتهای نشست، دکتر ملکی عضو هیئت علمی دانشگاه شریف و دبیر کمیته علمی همایش گفت: بخش زیادی از اشکالات به ساختار باز می‌گردد. در دوره ای، شرکت نفت و وزارت نفت ۱۲۰ شرکت تاسیس کردند. شرکت نفت زمانی که ۵ میلیون بشکه تولید داشتیم ۷۰ هزار نیرو داشت و هم اکنون که ۲ میلیون بشکه تولید داریم نیز همان ۷۰ هزار نیرو را دارد.

دبیر کمیته علمی همایش افزود: در نیروی انسانی مهندس زیاد داریم؛ اما در زمینه امنیت، سیاست‌گذاری و دیپلماسی انرژی کمبود داریم.

عضو هیئت علمی دانشگاه شریف در پایان گفت: با توجه به پیشرفت بسیار سریع فناوری، هر لحظه ممکن است نفت و گاز اهمیت خود را از دست بدهد. قبل از رسیدن به این وضعیت، باید هرچه زودتر نفت و گاز را از زیر زمین بیرون بیاوریم و صرف توسعه کشور کنیم. برای تبدیل نفت و گاز به توسعه، به کاتالیزورهایی مثل سرمایه‌گذاری، تکنولوژی و مدیریت نیاز است.

نشست تفکیک وظایف حاکمیتی و غیر حاکمیتی در صنعت برق

محور اقتصاد برق؛ پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

نشست «تفکیک وظایف حاکمیتی و غیر حاکمیتی در صنعت برق» در چارچوب پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی برگزار شد.

دکتر حقی فام معاون هماهنگی توزیع شرکت توانیر و عضو کمیته علمی همایش، مهندس خوئی مشاور گروه انرژی مرکز پژوهش‌های مجلس، دکتر میری کارشناس حوزه اقتصاد برق و مشاور شرکت توانیر و دکتر باقری نایب رئیس سندیکای برق اعضای حاضر در این نشست بودند.

ضرورت انجام مطالعات جامع برای تفکیک وظایف حاکمیتی و غیر حاکمیتی

در ابتدای این نشست، مهندس خوئی مشاور گروه انرژی مرکز پژوهش‌های مجلس گفت: تفکیک وظایف حاکمیتی و غیر حاکمیتی در کشورهای مختلف مثل هم نیست. هر کشوری باید مرزهای تولید، انتقال و توزیع را برای خود مشخص کند.

وی افزود: متأسفانه تمام دولت‌ها در کشور در برخورد با خصوصی سازی و اصلاح ساختار دچار اشتباه شده‌اند. این که چه قدر از صنعت برق دست دولت و چه قدر دست بخش خصوصی باشد، نیاز به مطالعات جامع و مطالعه تجربیات کشورها دارد.

خوئی ادامه داد: واگذاری‌ها به نوعی تقسیم غنائم تبدیل شده است. حضور بخش خصوصی در صنعت برق با حضور بخش خصوصی در خودروسازی و فوتبال تفاوت دارد. برق یک صنعت زیربنایی است که توسعه، منوط به آن است.

تبادل برق با کشورهای همسایه راهکار عبور از پیک مصرف برق در تابستان

در ادامه نشست، دکتر باقری نایب رئیس سندیکای برق با انتقاد از بی توجهی نسبت به سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی گفت: اگرچه سیاست‌های اقتصاد مقاومتی در سال ۹۲ در چنین روزی ابلاغ شده است، متأسفانه آثار آن را به طور پررنگ در اقتصاد کشور نمی‌بینیم.

باقری تحریم‌های اعمال شده علیه کشور را همجه کشورهای غربی در مقابل پیشرفت کشور دانست و گفت: اقتصاد مقاومتی راهکار مقابله با این مسئله است.

نایب رئیس سندیکای برق، انرژی را یکی از نقاط قوت کشور دانست و گفت: انرژی در همه جای دنیا و کشور ما محور توسعه و قوه محرک اقتصاد است. اما از تمام استعدادهای کشور در این زمینه بهره‌مند نشده‌ایم.

وی ادامه داد: در ۶ بند از سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی به طور مستقیم به موضوع انرژی پرداخته شده است.

باقری با تأکید بر اهمیت توجه به مصرف برق در ۲ بخش عرضه و تقاضا گفت: در بخش تقاضا به دنبال الگوها و مدل‌هایی هستیم که مصرف انرژی را مدیریت کنیم. اما

در عرضه انرژی باید چه کار کنیم؟ در دو بند اقتصاد مقاومتی به صادرات برق اشاره شده است. یکی از راهکارهای عبور از پیک مصرف در تابستان، تبادل برق با کشورهای همسایه است که نیاز به سرمایه‌گذاری‌های سنگین سالانه وزارت نیرو را به حداقل خواهد رساند.

ضرورت اصلاح ساختار صنعت برق متناسب با نیازهای کشور

دکتر حقی فام معاون هماهنگی توزیع شرکت توانیر و عضو کمیته علمی همایش در ادامه این نشست گفت: هر سیستمی نیاز به فضای رشد خود دارد و در اکوسیستم خود جواب می‌دهد. یکی از اشتباهات ما این است که به اکوسیستم مسئله برق در کشور توجه نکرده ایم. مثلاً کشور ترکیه پس از ۱۵ سال بررسی، بورس برق را راه انداخت و ما پس از ۱ سال بررسی، بورس برق را راه انداختیم که باعث ایجاد آشفته‌گی شده است.

حقی فام ساختار صنعت برق ایران را معیوب دانست و گفت: این ساختار معیوب، اثر خود را روی اقتصاد می‌گذارد.

معاون هماهنگی توزیع شرکت توانیر با اشاره به بدهی ۴۲ هزار میلیارد تومانی وزارت نیرو در سال ۹۶ گفت: اجرای اصل ۴۴ را ناقص و معیوب انجام دادیم. اگر درباره تغییرات ساختاری دقیق بحث نکنیم، سال بعد درست در همین نقطه هستیم. باید اصلاحات ساختار را متناسب با اکوسیستم کشور انجام دهیم.

وی افزود: باید یک تصویر بزرگ از حوزه انرژی داشته باشیم و بدون تعصب، مسیر خود را اصلاح کنیم.

تفکیک وظایف حاکمیتی از غیر حاکمیتی لزوماً به معنی خصوصی سازی نیست

در ادامه نشست، دکتر میری کارشناس حوزه اقتصاد برق و مشاور شرکت توانیر گفت:

در اصل تفکیک وظایف حاکمیتی از غیر حاکمیتی تردیدی وجود ندارد. در حال حاضر، سیاست‌گذار و تصدی‌گر یکسان هستند و از یکدیگر جدا نشده‌اند.

میری ادامه داد: اما تفکیک وظایف حاکمیتی از غیر حاکمیتی همیشه معادل خصوصی سازی ترجمه شده است. ولی آیا خصوصی سازی هدف است یا وسیله‌ای است که بعضی مواقع می‌توان از آن استفاده کرد؟ در حال حاضر، خصوصی سازی تبدیل به اصل شده است.

وی افزود: اتفاق بد دیگری که افتاده است، این است که خصوصی سازی معادل اقتدارگریزی حاکمیت تعریف شده است. در لیبرال‌ترین اقتصادها هم خصوصی سازی به این شکل نداریم.

این کارشناس حوزه اقتصاد برق در پایان گفت: خصوصی سازی یکی از روش‌های تفکیک وظایف حاکمیتی از غیر حاکمیتی است و روش‌های دیگری مثل حاکمیت شرکتی نیز وجود دارد که در برزیل اجرا شده است.

نشست تأمین مالی مردمی پروژه های کلان بخش انرژی از طریق صندوق پروژه

محور زنجیره تأمین صنعت انرژی؛ پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

نشست «تأمین مالی مردمی پروژه های کلان بخش انرژی از طریق صندوق پروژه» در چارچوب پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی برگزار شد.

دکتر بختیار عضو کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی، دکتر حسینی مدیر عامل بورس انرژی ایران، مهندس شریفی مدیر عامل نیروگاه پرند شرکت مپنا و مهندس ساعدی عضو هیأت عامل صندوق توسعه ملی اعضای حاضر در این نشست بودند.

لزوم اتکاء به ظرفیت های داخلی در تمامی جنبه های تأمین مالی

در این نشست، سید علی حسینی مدیر عامل بورس انرژی ایران ضمن ارائه یک مطالعه در رابطه با تأمین مالی مردمی پروژه های کلان بخش انرژی از طریق صندوق سرمایه گذاری پروژه گفت: در حوزه مالی مرتبط با بازار سرمایه هم به لحاظ دانش آن و هم به لحاظ منابع مالی مورد نیاز باید به ظرفیت های داخلی اتکاء داشته باشیم.

حسینی با بیان اینکه سرمایه‌گذاری در حوزه انرژی برای افزایش ظرفیت‌های تولیدی بسیار اهمیت دارد، گفت: برای این سرمایه‌گذاری نیاز به منابع مالی است که یکی از راهکارهای اساسی تأمین این منابع مورد نیاز استفاده از ظرفیت صندوق‌های سرمایه‌گذاری پروژه است. حسینی گفت: ابتدا در سازمان بورس ایده صندوق پروژه برای حل مشکلات حقوقی و مالی جمع‌آوری منابع مردمی مطرح شد تا این تأمین مالی‌ها در فضایی شفاف و با ریسک مدیریت شده انجام شود.

حسینی ادامه داد: بعد از آن در بورس انرژی ایده صندوق پروژه‌ها شکل گرفت که در طی ۴ سال عملیاتی شد و اکنون منابع در این صندوق‌ها بر اساس یک فرآیند متناسب با پیشرفت پروژه تخصیص داده می‌شود.

حسینی گفت: صندوق پروژه‌ها در پروژه‌های زیرساختی و کلان‌مختلفی از قبیل طرح‌های نفتی و گازی بلندمدت قابل استفاده است و باید در بلندمدت در جذب منابع مالی تمامی حوزه‌های انرژی کشور به این صندوق‌ها اتکاء شود.

مپنا تجربه‌های موفق از تأمین مالی پروژه‌ها در قالب صندوق پروژه داشته است

در ادامه این نشست، مهندس شریفی مدیرعامل نیروگاه پرند شرکت مپنا گفت: بیش از ۹۰ درصد تجهیزات نیروگاه‌های سیکل ترکیبی توسط گروه مپنا در داخل کشور ساخته می‌شود و برای خرید و تأمین مالی تجهیزات خارجی از صندوق پروژه‌ها کمک گرفته شده است. شریفی گفت: با انجام سرمایه‌گذاری‌های لازم، نیروگاه گازی قابلیت تبدیل به نیروگاه‌های سیکل ترکیبی را دارند و فایده این کار در این است که راندمان و ظرفیت نیروگاه‌ها به صورت فوق‌العاده‌ای افزایش و آلاینده‌ها کاهش می‌یابد.

وی ادامه داد: در کل به لحاظ فنی تبدیل نیروگاه‌های گازی به سیکل ترکیبی برای کشور

بسیار اهمیت دارد و این اقدام نیاز به تأمین مالی دارد که استفاده از ظرفیت صندوق پروژه‌ها می‌تواند کمک بزرگی در این زمینه بکند.

شریفی در پایان سخنان خود در رابطه با موفقیت صندوق پروژه گفت: ما نمونه‌های موفق از تأمین مالی پروژه‌هایی چون نیروگاه پرند را داشتیم و لازم است سایر پروژه‌ها هم با این شیوه‌های تأمین مالی، تبدیل به سیکل ترکیبی شوند.

صندوق پروژه نماد مردمی سازی در اقتصاد مقاومتی

در ادامه مهندس ساعدی عضو هیأت عامل صندوق توسعه ملی گفت: بحث مردمی سازی و درونزایی که یکی از توصیه‌های اصلی سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی است، در صندوق پروژه‌ها مصداق پیدا می‌کند و بازار سرمایه نزدیک ترین مسیر برای تأمین مالی پروژه‌های آتی برای فرزندانمان است.

ساعدی با بیان اینکه در صندوق توسعه ملی راهکارهایی برای اعطای منابع ارزی وجود دارد، گفت: یکی از راهکارها در ترکیب با مشارکت مردمی نمود پیدا می‌کند که یک سازوکار مخصوصی دارد.

ساعدی گفت: در زمینه افزایش توان سرمایه‌گذاری در پروژه‌های کلان بخش انرژی، از آنجایی که اپراتورهای دولتی، شرکت یا بانک به دلایلی به تنهایی نمی‌تواند تأمین مالی لازم را انجام دهند، جذب سرمایه‌های مردمی از طریق بورس راهکار بسیار مناسبی است.

ساعدی در ادامه در قالب یک سازوکار به کمیته اقتصاد مقاومتی مجلس پیشنهاد کرد که یک صندوق پروژه ایجاد شود و با استفاده از آن، تأمین مالی پروژه‌های کلان بخش انرژی از طریق جذب سرمایه‌های مردمی در بازار سرمایه صورت بگیرد.

وی با بیان اینکه برخی نقد می‌کنند که حتی در صورت ایجاد پروژه‌های توسعه طرح‌های

کلان نفتی، به دلیل تحریم‌ها امکان فروش محصولات آن به خارج وجود ندارد، گفت: این نقد وارد نیست و اگر سرمایه‌های مردمی را وارد فعالیت‌های اقتصادی حوزه انرژی کنیم، مسئله تحریم‌ها کمرنگ می‌شود.

وی افزود: بدین صورت که می‌توان محصولاتی که از طریق پروژه‌ها تولید شده است را در داخل برای افزایش توان تولیدی مصرف کرد و همچنین با مشارکت مردم در داخل و خارج به فروش رساند که بورس نفت یکی از نمونه‌ها در این زمینه است.

وی در پایان گفت: برای جذب و ترغیب مردم جهت مشارکت در تأمین مالی پروژه‌ها راهکارهای متعددی وجود دارد و به عنوان نمونه این امکان وجود دارد که از مردم ریال گرفته شود و به صورت ارز پایه به آن‌ها تضمین‌های لازم داده شود که در این صورت هم مردم به سود خود دست می‌یابند و هم سرمایه‌گذاریشان تضمین می‌شود.

بورس نفت نمودی از مشارکت مردم در اقتصاد است

در پایان نشست، دکتر بختیار عضو کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی گفت: در حوزه بخش انرژی در دنیا به لحاظ تولید و ظرفیت‌ها جز رتبه‌های برتر هستیم و این امکان وجود دارد که با اتکاء به سرمایه‌ها و منابع مالی داخلی، پروژه‌های حوزه انرژی را فعال ساخت.

بختیار گفت: در حوزه انرژی نتوانسته ایم سرمایه‌های مردم را برای توسعه فعالیت‌ها دخیل و به سمت تولید هدایت کنیم؛ بلکه سرمایه‌ها به بازارهای موازی سکه و ارز جاری شده و در نتیجه بلای جان اقتصاد کشور شده است.

این نماینده مجلس به عنوان سخن پایانی نشست با بیان اینکه مجلس هم به دنبال طرح استفاده از سرمایه‌های مردمی در بخش پالایشگاه‌ها و پتروپالایشگاه است، گفت: بورس نفت یکی از نمودهای مشارکت مردمی در اقتصاد است که موفقیت آن تحول بزرگی در حوزه انرژی کشور خواهد داشت.

پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی انرژی؛ پیمان اقتصاد ایران

ضرورت توسعه پتروپالایشگاه‌ها در کشور

نشست ضرورت توسعه پتروپالایشگاه‌ها در کشور

محور زنجیره ارزش نفت و گاز؛ پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

نشست «ضرورت توسعه پتروپالایشگاه‌ها در کشور» در چارچوب پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی برگزار شد.

دکتر بختیار عضو کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی، مهندس محمد خانی معاون سابق زیربنایی مرکز پژوهش‌های مجلس، مهندس شکرخواب مدیرعامل سابق شرکت نفت ستاره خلیج فارس و مهندس احمدی مدیر سابق شرکت ملی مهندسی و ساختمان نفت ایران اعضای حاضر در این نشست بودند.

جهان در حال حرکت به سمت توسعه پتروپالایشگاه‌ها است

در آغاز نشست، دکتر بختیار عضو کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی در مورد اهمیت توسعه پتروپالایشگاه‌ها گفت: جهان به سمت ساخت و توسعه پتروپالایشگاه‌ها حرکت کرده است و این نوع تأسیسات به جای اینکه بر محور سوخت باشند، سود محور هستند.

بختیار گفت: کمتر از ۳۰ درصد محصولات پتروپالایشگاه‌ها، محصول پتروشیمی و بقیه پالایشگاهی است و به همین دلیل، چین با سرمایه‌گذاری ۶۰ میلیارد دلاری در حال توسعه پتروپالایشگاه‌های خود است.

وی افزود: کویت و عربستان نیز در این زمینه، توسعه ظرفیت‌های فراوانی را در دستور کار قرار داده‌اند. همچنین آمریکا از طریق معافیت‌های مالیاتی بر سرمایه‌های هدایت شده به سمت پتروپالایشگاه‌ها، سیاست تشویق تأمین مالی پتروپالایشگاه‌ها را در دستور کار قرار داده است.

سود بالای خام‌فروشی دلیل عدم توسعه پتروپالایشگاه‌ها

عضو کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی همچنین گفت: در ایران متأسفانه به دلیل تمایل به خام‌فروشی و تضاد منافع، توسعه پتروپالایشگاه‌ها انجام نشده است؛ اما با طرح‌های مناسب و ابتکاری می‌توان مشارکت ۹۰ درصدی مردم را جلب کرد و سرعت بازگشت سرمایه و سود را افزایش داد.

دکتر بختیار گفت: مطالعات و جلسات متعددی پیرامون توسعه طرح‌های پتروپالایشگاهی صورت گرفته است و مدل کار به این صورت است که برای جلب مشارکت مردمی باید طرح‌ها را جذاب کرد و سرمایه‌های مردمی را در بازه زمانی کوتاه بازگشت داد.

بختیار گفت: سرمایه مورد نیاز باید از صندوق توسعه ملی برداشته شود؛ به این صورت که پول خوراک آن‌ها اخذ نشود و برای بازپرداخت سرمایه‌ها نیز مهلت داده شود.

بختیار با اشاره به اینکه برخی معتقدند این طرح اشکالاتی دارد که مهمترین آن ایجاد رانت است، گفت: ما نیز معتقدیم که این طرح بسیار جذاب است، اما اعتقادی به وجود رانت در این طرح نداریم. زیرا می‌دانیم که این طرح برای افراد خاص در نظر گرفته نشده است؛ بلکه مردم هستند که باید در این طرح سرمایه‌گذاری کنند. به همین دلیل باید به

گونه‌ای طرح را می‌نوشتم که حتما جذاب باشد و مردم بتوانند بخشی از سرمایه خود را در این طرح‌ها وارد کنند و زود به اصل پول و سرمایه خود برسند.

دسترسی به بازار وسیع کشورهای منطقه با تولید محصولات پتروپالایشگاهی

در ادامه مهندس محمد خانی معاون سابق زیربنایی مرکز پژوهش‌های مجلس در رابطه با توسعه ظرفیت پتروپالایشگاه‌ها گفت: از محصولاتی مانند پلی کربنات استفاده فراوانی صورت می‌گیرد و بازار بزرگی در منطقه برای آن وجود دارد. با این حال، راهکار تولید آن ایجاد پتروپالایشگاه‌ها است که توسعه‌ای در این زمینه نداده ایم.

محمدخانی گفت: مصرف سوخت فسیلی در دنیا رو به کاهش است و کشورها به سمت استفاده از انرژی‌های نو حرکت می‌کنند. با این حال، نیاز به محصولات پتروشیمی رو به افزایش است.

وی افزود: کره جنوبی سالانه ۳.۵ میلیارد دلار نفت وارد می‌کند و حدود ۳۱ میلیارد دلار صادرات محصولات پتروشیمی دارد. لذا باید گفت که نیاز است ایران نیز پتروشیمی و پالایشگاه‌ها را به یکدیگر وصل کند.

محمد خانی در پایان گفت: هرچند منابع زیادی برای توسعه پتروپالایشگاه‌ها مورد نیاز است، اما خوشبختانه بیشتر از این میزان، سرمایه آماده جذب در دست مردم وجود دارد.

سود پتروپالایشگاه‌ها قطعی است

در ادامه مهندس شکرخواب مدیر عامل سابق شرکت نفت ستاره خلیج فارس گفت: با قطعیت می‌توان بیان کرد که ایجاد پتروپالایشگاه‌ها سودده خواهد بود؛ اما نیاز به اقدام جدی در این زمینه داریم.

شکروخاب گفت: نیاز به اصلاح سیاست‌های بخش انرژی و هماهنگی فرابخشی در این زمینه داریم؛ چرا که ظرفیت‌های جدیدی از قبیل نیاز کشورهای اطراف به بنزین شکل گرفته است که باید بر روی آن‌ها متمرکز شویم.

وی افزود: به عنوان مثال، ایران می‌تواند با حداقل هزینه، نیاز بازار عراق را برطرف کند؛ اما به شرطی که از فرصت توسعه پتروپالایشگاه‌ها استفاده شود.

حتی کشورهای غیرنفتی نیز پتروپالایشگاه ایجاد کرده اند

در پایان نشست، مهندس احمدی مدیر سابق شرکت ملی مهندسی و ساختمان نفت ایران گفت: کشوری مثل ایتالیا نفت ندارد، اما بزرگترین شرکت نفتی را دارد که این امر، اهمیت پتروپالایشگاه‌ها را برای عموم کشورهای جهان نشان می‌دهد.

احمدی گفت: مطالعات معتبر بین المللی نشان می‌دهد که پتروپالایشگاه‌ها استحصال نفت خام را فوق‌العاده افزایش می‌دهد و به دنبال آن سود هم به شکل چشمگیری زیاد می‌شود.

وی افزود: در آینده بنابر اتفاقاتی که در دنیا می‌افتد، ما در رابطه با تولید نفت کوره دچار مشکل خواهیم شد و صادرات قفل خواهد شد. بنابراین کار عاقلانه این است که توسعه پتروپالایشگاه‌ها را در دستور کار قرار دهیم.

وی در پایان گفت: همه ظرفیت‌ها از دانش گرفته تا منابع مالی مورد نیاز جهت توسعه پتروپالایشگاه‌ها در کشور وجود دارد و فقط نیاز است که ابتکار عمل به خرج دهیم تا از این ظرفیت بالقوه جهت رشد اقتصادمان بهره بگیریم.

نشست بررسی چالش‌های ایجاد نهاد تنظیم‌گر بخش انرژی

محور ساختار اداره بخش انرژی؛ پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

نشست «بررسی چالش‌های ایجاد نهاد تنظیم‌گر بخش انرژی» در چارچوب پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی برگزار شد.

مهندس سیفی مدیر عامل سابق شرکت ملی صادرات گاز و عضو کمیته علمی همایش، دکتر فتحی معاون اقتصادی و توسعه رقابت مرکز ملی رقابت، مهندس داوودی نایب رئیس شورای رقابت، دکتر حیدری مدیر کل دفتر سرمایه‌گذاری و تنظیم مقررات آب و برق وزارت نیرو و دکتر شکوهی عضو هیئت علمی دانشگاه صنعت نفت از اعضای این نشست بودند.

لزوم ایجاد یک نهاد تنظیم‌گر برای کل بخش انرژی کشور

در ابتدای این نشست، مهندس داوودی نایب رئیس شورای رقابت گفت: در بخش‌های زیادی از جمله انرژی بازار داریم، ولی بازارهای کاملی نیستند و بعضاً بازار انحصار طبیعی هستند. محصولات پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی بازار دارد. بازار برق در سطح

تولید کننده‌ها بازار است، ولی دولت دخالت می‌کند و محدوده قیمت‌ها را تعیین می‌کند. پس بازارهایی وجود دارد، ولی نیاز به تنظیم‌گری دارد.

داوودی ادامه داد: در جایی که انحصار نباشد، کسی نباید دخالت کند. مهمترین ویژگی اقتصادی که انحصار ایجاد می‌کند، صرفه جویی مقیاس است.

نائب رئیس شورای رقابت ضمن تاکید بر تسریع و تسهیل فرآیند ایجاد نهاد تنظیم‌گر گفت: به علت روابط نزدیک بخش نیرو با بخش نفت و گاز بهتر است برای کل انرژی یک نهاد نهاد تنظیم‌گر داشته باشیم.

تجربه متفاوت ایجاد نهاد تنظیم‌گر در کشورهای مختلف

در ادامه نشست، دکتر فتحی معاون اقتصادی و توسعه رقابت مرکز ملی رقابت گفت: انرژی جایگاه فوق‌العاده‌ای در مراحل توسعه اقتصادی کشورها دارد.

فتحی تجربه ایجاد نهاد تنظیم‌گر در کشورهای مختلف را متفاوت دانست و گفت: در آمریکا و کشورهای اروپایی یک نهاد تنظیم‌گر داریم اما در کشورهای آسیایی و برخی از کشورهای آمریکای لاتین چند نهاد تنظیم‌گر داریم. از نگاه مرکز ملی رقابت، وجود یک نهاد تنظیم‌گر بهتر است.

معاون اقتصادی و توسعه رقابت مرکز ملی رقابت ادامه داد: گاهی اوقات فکر می‌کنیم تنظیم‌گری با اقتصاد بازار تعارض دارد. در حالی که در کشورهایی که بازار دارند، نیز تنظیم‌گری وجود دارد.

در کشور بازار وجود ندارد

دکتر شکوهی عضو هیئت علمی دانشگاه صنعت نفت در ادامه این نشست گفت: نهاد

تنظیم‌گر در اقتصاد به مثابه کاتالیزور در علم شیمی است؛ یعنی خودش در واکنش شرکت نمی‌کند ولی آن را تسهیل می‌کند. قطعاً پیش‌نیازهایی برای ایجاد نهاد تنظیم‌گر وجود دارد. شکوهی با بیان این که در کشور، بازار و حتی بازار انحصاری نداریم، گفت: بازار انحصاری یعنی درآمد نهایی مساوی با هزینه نهایی است. آیا در بازار پتروشیمی، بنزین و برق این وضعیت را داریم؟ انحصار طبیعی هم نداریم؛ بلکه انحصار دولتی با قیمت‌گذاری تکلیفی وجود دارد. عضو هیئت علمی دانشگاه صنعت نفت گفت: پیشنهاد من این است که ایجاد نهاد تنظیم‌گر را از بین مجتمعی پتروشیمی آغاز کنیم. نهاد تنظیم‌گر باید در بخش ایجاد شود و در فرابخش شکست می‌خورد.

نهاد تنظیم‌گر باید مستقل باشد

در ادامه نشست، دکتر حیدری مدیر کل دفتر سرمایه‌گذاری و تنظیم مقررات آب و برق وزارت نیرو گفت: تقریباً از یک دهه گذشته، اصلاح ساختاری در بخش برق در کشور اتفاق افتاد و تاکید شد که ساختار مالکیت صنعت برق باید بازنگری شود.

حیدری با بیان این که بخش تولید از ظرفیت رقابت‌پذیری بیشتری نسبت به شبکه برخوردار است، گفت: شبکه به انحصار طبیعی نزدیک‌تر است.

مدیر کل دفتر سرمایه‌گذاری و تنظیم مقررات آب و برق وزارت نیرو مهم‌ترین دغدغه خود را ایجاد نهاد تنظیم‌گر مستقل دانست و گفت: منظور از استقلال، استقلال مالی، حرفه‌ای و سازمانی است.

وی در پایان گفت: بزرگ‌ترین آفت نهاد تنظیم‌گر این است که ترکیب اعضای آن، بیش از این که به سمت تخصص برود، به سمت نمایندگی محور برود و نماینده هر صنف به نفع صنف خود بجنگد.

تقدیر از مقالات برتر

پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی

در اختتامیه پنجمین همایش سالانه اقتصاد مقاومتی از ۸ مقاله برتر تقدیر به عمل آمد.
عناوین مقالات و نویسندگان آن به قرار زیر است:

۱- ارائه مدل مطلوب شکل‌دهی به بازار برق منطقه‌ای کشورهای عضو اگو با الگوبرداری از مدل بازار برق یکپارچه اتحادیه اروپا؛ معین احمدی

۲- استراتژی‌های تلفیقی تامین مالی پروژه‌های صنعت نفت در شرایط تحریم با تکیه بر ابزار SWOT؛ سید سعید دانشی

۳- غفلت از ابعاد اقتصادی موافقت‌نامه پاریس در کشور؛ عسگر سرمست

۴- آسیب‌شناسی و ارائه راهکارهای بهینه‌سازی مصرف برق در بخش خانگی از منظر اقتصاد رفتاری؛ سعید سیدحسین زاده‌یزدی

۵- چالش‌های نظام تنظیم‌گری بخش انرژی ایران و ارائه راهکارهای سیاستی؛ محمد عظیم‌زاده آرانی

۶- بررسی و ارائه راهکار تامین مالی پروژه‌های توسعه و نگهداشت تولید صنعت نفت؛
محمد فندرسکی

۷- ارائه ابزارهای سیاستی برای رگولاتوری صنعت پالایش نفت ایران؛ علی قربانی

۸- بررسی دلایل ناکامی در تحقق برنامه‌های اقتصاد مقاومتی برای کاهش شاخص شدت
انرژی؛ مهدی نظری

مجموعه عکس های همایش

« امروز و فردا - مثل دیروز - اقتدار اقتصادی و سیاسی و به تبع آن، اقتدار علمی و نظامی، متوقف است به انرژی، به نفت. تا ده‌ها سال دیگر، دنیا محتاج نفت و گاز است؛ این یک مطلب مسلم است. استکبار و قدرتهای استکباری میدانند که رگ حیاتشان به نفت و گاز وابسته است. آن روز که نتوانند این نفت ارزان را به دست بیاورند، آن روز که مجبور باشند برای تهیهی نفت و گاز امتیاز بدهند و از زورگوئی دست بردارند، آن روز برای آنها مصیبت‌بار است. »

بیانات در حرم مطهر رضوی ۱۳۹۱/۱/۱

جمهوری اسلامی ایران
مرکز همکاری های تحول و پیشرفت

مجلس شورای اسلامی
مرکز سیاست‌گذاری اقتصادی و حقوقی

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت صنعت، معدن و تجارت

جمهوری اسلامی ایران
دانشگاه تهران

جمهوری اسلامی ایران
دانشگاه شهید بهشتی

جمهوری اسلامی ایران
دانشگاه علامه طباطبائی

جمهوری اسلامی ایران
شرکت توانیر

جمهوری اسلامی ایران
شرکت گاز

جمهوری اسلامی ایران
وزارت معادن و صنایع معدنی

جمهوری اسلامی ایران
پژوهشگاه نیرو